פסח נומער

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפּיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 330 ▪ ערב פסח, תשמ״ב — ניו יאָרק, אַפּריל, 1982 ▪ 60-טער יאָרגאַנג

ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל

זונטיק, דעם 16טן מאַי 1982, 12:30 בייטאָג,

אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ, 49טע גאַס און פּאַרק עוועניו, נ.י.

וועט פּאָרקומען אַ פייערלעכער

לאַנדסמאַנשאַפט-באַנקעט

געווידמעט צום דערשיינען פון דעם גרויסן און לאַנג דערוואַרטעטן

ביאַליסטאָקער יזכור-בוך און 50 יאָר עקזיסטענץ

פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל

פאָרזיצער:

מאַקס ראַטנער

באַוואוסטער אינדוסטריאַליסט און פילאַנטראָפּ
פּראָמינענטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן

גאַסט-רעדנער:

דר. סעמיועל פּיסאַר

באַרימטער אינטערנאַציאָנאַלער לאָיער און שרייבער,
און יונגסטער ביאַליסטאָקער גערעטעוועטער פון אוישוויץ

באַגריסונגען:

איסאַק ריבאַלאָווסקי

געוועזענער סעקרעטאַר פון דעם
ביאַליסטאָקער צענטער און היים

י. שמולעוויטש

רעדאַקטאָר פון דעם
גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור-בוך

אין קינסטלערישן פּראָגראַם:

שושנה ראָן

באַוואוסטע זינגערין אין אַ פּראָגראַם
פון אידישע, העברעאישע און ענגלישע לידער

געשמאַקער בופעט ☆ פּולער כשר׳ער מאָלצייט

אָפּצאָל 35 דאָלאַר אַ פּערזאָן — מאַכט גלייך רעזערוואַציעס!

אַרויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדווי, ניו יאָרק
דוד סאָהן ע״ה, גרינדער
רעדאַקציע-קאָלעגיום: איסאַק ריבאַלאָווסקי און לואיס סילווער.
Published by the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York City
Editorial Committee: Izaak Rybal and Louis Silver

דער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

א ונדזער גרויסער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז זינט העכער אַ האַלבן יאָרהונדערט פאַרוואָרצלט אויף דער אַלטער אידישער איסט סאַיד, האָט צו פאַר־צייכענען וויכטיקע און אומגעהויערע אויפטוען און דערגרייכונגען פאַר אונדזערע לאַנדסלייט, פאַר אידישע אינטערעסן און נויטן, פאַר כלל ישראל און מדינת ישראל. ניט קיין וואונדער דעריבער וואָס דער צענטער איז געוואָרן ווי דאָס האַרץ פאַר ביאַליסטאָקער אידן אומעטום; און וואָס דער צענטער, היים און האַספיטאַל פאַר עלטערע מענטשן, איז אַ וויכטיקער טייל פון דעם היגן אידישן פאַלקס־לעבן.

איצט, איז צוגעקומען נאָך אַ זייער וויכטיקע און דערהויבענע דערגרייכונג פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, וואָס וועט געווויס אַרויסרופן שטאָלץ ביי אונדזערע לאַנדסלייט, ווי אויך אין דעם אידישן לעבן בכלל. דאָס איז דער אַרויסגעבן פון דעם גרויסן און לאַנג דער־וואַרטעטן **ביאַליסטאָקער יזכור־בוך**, וואָס איז געווויס אייַנער פון די וויכטיקסטע אויפטוען פון אונדזער צענטער. דאָס איז דערגרייכט געוואָרן נאָך פיל אַנשטרענגונגען, באַמיאונגען און שווריקייטן אַ דאַנק דער איבערגעבענער מיט־ווירקונג פון די פירער פון אונדזער גרויסן צענטער, אַ דאַנק דער טרייַ־שאַפט פון די טויער, פון די מיטגלי־דער און שטיצער פון דער אינסטי־טוציע. גאָר באַזונדערס האָבן מיר דאָס צו פאַרדאַנקען אַ צאָל יחידים, וועלכע האָבן מיט זייער ביישטייער דערמעגלעכט דורכצופירן די דאָזיקע הייליקע אויפגאַבע.

דער גרויסער **ביאַליסטאָקער יזכור־בוך**, וואָס איז געדרוקט און אַרויסגעגעבן געוואָרן מיט טרייַ־שאַפט און אין פראַכט־באַנד, אַנטהאַלט העכער זעקס הונדערט זייטן גרויסן פאָרמאַט באַגלייט מיט פיל בילדער. דער בוך וועט זיכער אָפּגעהיט ווערן ביי יעדן ביאַליסטאָקער אין הויז ווי אַ הייליקע זאַך, וואָס נעמט אין זיך אַריין די געשיכטע פון אונדזער היים־שטאָט — פון די ערשטע צייטן ווען דער ישוב איז אַנטשטאַנען, ביז איצט וועגן לעבן פון די לאַנדס־לייט איבער דער וועלט. העכער צווויי הונדערט זייטן פון דער אויסגאַבע, זיינען אין דער ענגלישער שפּראַך, כדי אויך די נייַע דורות, קינדער פון ביאַליסטאָקער אידן זאָלן דאָס קאָנען לייענען, פאַרשטיין און באַגרייפן וועגן זייער גרויסן יחוס און אָפּשטאַם. אין אַרגענטינע גיבן אונדזערע לאַנדס־לייט אַרויס די ענגלישע אָפּטיילונג אויף שפּאַניש, כדי די נייַע דורות פון ביאַליסטאָקער אידן אין די לענדער פון לאַטיין־אַמעריקע זאָלן דאָס אויך קענען לייענען.

ב אַזאַרגט זיך גלייך מיט דעם נאָרוואָס דערשינעם **ביאַליסטאָקער יזכור־בוך**, וואָס וועט אייך פאַרשאַפן אַ גרויסן גייסטיקן געגנוס. טוט דאָס גלייך דורך אויספילן און אַריינשיקן דעם קופּאָן, וואָס איז געדרוקט אויף דער דער־בייאיקער זייט אין דער היינטיקער „ביאַליסטאָקער שטימע". זאָגט אויך וועגן דעם אַנדערע לאַנדסלייט ווי אויך פריינט. זייט פון די ערשטע זיך איינצושאַפן דעם בוך.

די וויכטיקע היסטאָרישע אויסגאַבע ברענגט אַרויס און פאַראייביקט איצט וועגן הונדערטער יאָרן אידיש לעבן אין ביאַליסטאָק; די גרויסע דערגרייכונג און אַנטוויקלונג פון דעם ישוב און פון דער אַלגעמיינער ביאַליסטאָק, אין וועלכן אידן האָבן געהאַט אַ גרויס חלק. אין דעם בוך זיינען געדרוקט צענדליקער אַרטיקלען וועגן דעם אידישן לעבן אין דער באַרימטער קהילה, פון די עלטסטע צייטן ביז דער צווייטער וועלט־מלחמה, ביזן חורבן און ווידער־שטאַנד ביי היטלער׳ן. אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט וועלן אין דעם בוך זיך אַנטרעפן אויף נעמען פון זייערע נאָענטע און באַקאַנטע, וועלכע האָבן געשאַפן און אַנגע־פירט מיט דעם אידישן לעבן אויף אַלע געביטן, די בויער פון די גרויסע אינדוסטריעס און אַרבעטער, פערזענלעכקייטן און טיפּן, די נעמען פון די קדושים, די מאַרטירער און ווידערשטענדלער.

די פיל צענדליקער אַרטיקלען, באַשרייבונגען, שילדערונגען, זכרו־נות און אַנדערע אין דער אויס־גאָבע, איז אַריינגענומען אין פאַל־גענדע באַזונדערע אָפּטיילונגען: דער בוך־קאָמיטעט צו די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, פאָרוואָרט, אין אַלט־ביאַליסטאָק, די נייַע צייט, ערב חורבן, דער טראַגישער אָנהויב אונטער׳ן יאָך פון נאַציזם, די ליידן פאַרן סוף, אומקום און ווידערשטאַנד, נאָך דער באַ־פרייאונג, דער גורל פון די קינדער, די בריידערלעכע הילף, די קרבנות און עדות דערציילן, די לאַנדסלייט אין דער וועלט, אין אַמעריקע, מדינת ישראל, אויסטראַליע, אַרגענ־טינע און פראַנקרייך.

באַזאַרגט זיך גלייך מיט דעם מאַנומענטאַלן **ביאַליסטאָקער יזכור־בוך**, וואָס איז אויך אַן אייביקע און ווירדיקע מצבה פאַר אונדזערע אַלעמענס ליבע און טייערע נאָענטע, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַצישע רוצחים מיט זייערע אַרויסהעלפערס. דער דאָזיקער גרויסער וויכטיקער בוך וועט אויך אויף שטענדיק זיין ווי אַ מצבה פאַר די קדושים און מאַרטירער, וואָס זיינען אַן קברים און אַן מצבות.

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 330 ▪ ערב פסח, תשמ"ב — ניו יארק, אפריל, 1982 ▪ 60-טער יאָרגאַנג

פרייהייט אויף אַ קורצער צייט...

פון בנימין ליאַך

דער וויסטערדיקער ארטיקל איז פערזענלעכע איינדרוקן וועגן לעבן אויסער זיין אָפּגעשלאָסן אין אַ טורמע, געשריבן פון אַ מאַן וואָס איז העכער דרייצן יאָר געווען אָפּגעריסן פון זיינע נאָענטע משפחה־מענטשן. בנימין ליאַך איז אַ זון פון ביאליסטאקער עלטערן.

כמעט 14 יאָר זיינען פאַרבי זינט איך האָב דעם לעצטן מאָל פאַרבראכט מיט מיין משפחה. און ענדלעך, דעם 25טן סעפטעמבער 1981, האָט די אָנפירערשאַפט פון דעם טעקסאַס דעפּאַרטמענט אָוו קאַרעקשאַן מיר געגעבן אַ דערלויבעניש

פון רעכטס צו לינקס: אלי ליאַך, זיין פרוי טעמי, בנימין ליאַך, זיין מוטער און פאַטער. זיצנדיק: ליאָכ׳ס שוועסטער, פרידאַ, מיט איר מאַן און זייערע צווייי קינדער.

(פּאַרלאָן). דאָס האָט געמיינט, אז איך קאָן פאַרלאָזן די טורמע אָן צו זיין באַוואכט, און צו זיין מיט מיין משפחה. כאָטש דער פאַרלאָן־מעגלעכקייט איז שוין אין קראַפט צוויי יאָר, האָב איך אַבער געווארט אויף א פּאסיקער צייט וועו מיין גאַנצע פאַמיליע קאָן מאכן א רייזע קיין טעקסאָס, און טיילן מיט מיר מיין קורצע פרייַ־הייט. עס איז אויך געווען נויטיק, אז אייִדער איך וועל בעטן א פּאַרלאָן, זאָל איך אַנווייזן אויף א צוויסער פערזאן פון דער ליסטע פון מיינע באַזוכער־וויזיטאָרס, וואָס וועט מיך אָפּנעמען פון דער טורמע און מיך אויך ברענגען אַהין צוריק. אזא פערזאן פאר מיר האָט געדארפט זיין אן איינוואוינער פון טעקסאס, ווייל אזעלכע פּאַרלאָס זיינען באגרענעצט צו טעקסאס.

נאָכן פאַרשטענדיקן זיך וועגן דעם פּאַרלאָן מיט מיין משפחה, איז באשלאסן געווארן אז די בעסטע צייט פאר מיר צו בעטן אזא

ראבאי ראי א. וואלטער, פון קאנגרעגעישאן עמנואל, יוסטאן, טעקסעס.

דערלויבעניש, וועט זיין אין דעם וויק־ענד 26־27 סעפטעמבער, 1981. דינסטיק פרי יענער קומענדער וואָך איז געווען ראש השנה. מיר האָבן באשלאסן, אז וועו איך וועל זיין פריי אין אזא צייט, וועט דאס דינען א צווי פאַכיקער גוטסקייט. מיר וועלן דאָן זיין צו־זאַמען, און מיר וועלן זיין אויך אימשטאַנד צו פייערן דעם קומענדן ראש השנה פון יאָר 5,742. מיינע באַמיאונגען וועגן דעם פאַרלאָן האָבן זיך אָנגעהויבן צוויי חדשים פאַר דער באַפרייאונגס דאַטע. דער ערשטע אָפּיציעלער פאַרטרעטער מיט וועמען איך האָב געשמועסט וועגן דעם, איז געווען מיין הויפּט־אויפּועָר מר. ריט־שארד עי. האַרטלײַ, וואָס איז דער אַדמיניסטראַטיוועָר טורמע־אַסיסטענט צום דירעקטאָר. זיין ענטפער צו מיר, איז געווען גלייך פאזיטיוו. איך האָב אויך געבעטן אונטערשטיצונג פון אָנדערע אויפּועָרער, וועמענס ענטפערס איז געווען פאזיטיוו און זיי האָבן מיר אויך צוגעגעבן קוראַזש. "דיין רעקאָרד פון גוט אויפּפירן זיך — האָבן זיי געוואָגט — וועט רעדן פאַר דיר".

איין וואָך אידער איך האָב אָנגענעבן מיין ביטע וועגן באַקומען א פּאַרלאָן, צום וואַרדען דזשעק פּ. פּאַרסלײַ, איז מיין מוטער געקומען מיך וויזיטירן אין טורמע, צוזאמן מיט מר. ס. ע. מיללער, א פריינט פון אונדזער משפחה. בעת אונדזער שמועס האָב איך פאַרגעשלאָגן מיינע וויזיטאָרס, אז זיי זאָלן רעדן מיט דעם וואַרדען וועגן מיין דערלויבעניש (פּאַרלאָן), ניט בלויז דער וואַרדען נאָר אויך זיין אַסיסטענט, מר. דושערי פעטערסאָן, האָבן פאַרזיכערט מיינע וויזיטאָרס, אז זיי וועלן שטימען פאַר מיין וועגדונג.

וועו מיינע וויזיטאָרס האָבן מיר דערצײלט וואָס עס איז פאַרגעקומען אין אַפּיס פון דעם וואַרדען, האָב איך מיטאַמאָל דער־פילט א ציטער פון פרייד אין מיר. אָבער איצט דערפּ מען וואַרטן און זען וואָס עס וועט זאָגן די ביורע פון דער קלאַסיפיקעישאן

דערלויבעניש, וועט זיין אין דעם וויק־ענד 26־27 סעפטעמבער, 1981. דינסטיק פרי יענער קומענדער וואָך איז געווען ראש השנה. מיר האָבן באשלאסן, אז וועו איך וועל זיין פריי אין אזא צייט, וועט דאס דינען א צווי פאַכיקער גוטסקייט. מיר וועלן דאָן זיין צו־זאַמען, און מיר וועלן זיין אויך אימשטאַנד צו פייערן דעם קומענדן ראש השנה פון יאָר 5,742. מיינע באַמיאונגען וועגן דעם פאַרלאָן האָבן זיך אָנגעהויבן צוויי חדשים פאַר דער באַפרייאונגס דאַטע. דער ערשטע אָפּיציעלער פאַרטרעטער מיט וועמען איך האָב געשמועסט וועגן דעם, איז געווען מיין הויפּט־אויפּועָר מר. ריט־שארד עי. האַרטלײַ, וואָס איז דער אַדמיניסטראַטיוועָר טורמע־אַסיסטענט צום דירעקטאָר. זיין ענטפער צו מיר, איז געווען גלייך פאזיטיוו. איך האָב אויך געבעטן אונטערשטיצונג פון אָנדערע אויפּועָרער, וועמענס ענטפערס איז געווען פאזיטיוו און זיי האָבן מיר אויך צוגעגעבן קוראַזש. "דיין רעקאָרד פון גוט אויפּפירן זיך — האָבן זיי געוואָגט — וועט רעדן פאַר דיר".

איין וואָך אידער איך האָב אָנגענעבן מיין ביטע וועגן באַקומען א פּאַרלאָן, צום וואַרדען דזשעק פּ. פּאַרסלײַ, איז מיין מוטער געקומען מיך וויזיטירן אין טורמע, צוזאמן מיט מר. ס. ע. מיללער, א פריינט פון אונדזער משפחה. בעת אונדזער שמועס האָב איך פאַרגעשלאָגן מיינע וויזיטאָרס, אז זיי זאָלן רעדן מיט דעם וואַרדען וועגן מיין דערלויבעניש (פּאַרלאָן), ניט בלויז דער וואַרדען נאָר אויך זיין אַסיסטענט, מר. דושערי פעטערסאָן, האָבן פאַרזיכערט מיינע וויזיטאָרס, אז זיי וועלן שטימען פאַר מיין וועגדונג.

וועו מיינע וויזיטאָרס האָבן מיר דערצײלט וואָס עס איז פאַרגעקומען אין אַפּיס פון דעם וואַרדען, האָב איך מיטאַמאָל דער־פילט א ציטער פון פרייד אין מיר. אָבער איצט דערפּ מען וואַרטן און זען וואָס עס וועט זאָגן די ביורע פון דער קלאַסיפיקעישאן

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

קאָמיטע, וואָס ווערט אָנגעפירט פון מר. ס. א. וואודס און מר. בילי וועיר, וואָס זיי וועלן דעצידירן. איך האָב דאָן געשריבן צו ראבאי ראי א. וואלטער און ראבאי משה קאהאנע, ביידע אין יוסטאן, טעקסאס, און איך האָב ביי זיי געבעטן מיך שטיצן. זיי האָבן איינגעשטימט אויף מיין וועגדונג און האָבן גלייך געשריבן רעקאָמענדאַציע־בריוו לטובת מיר צו אָפּיציעלע אָנפירער פון דער טורמע. אָלע ענטפערס צו די חשוב'ע ראבאיס, זיינען געווען פאָזיטיווע. דאָס האָט מיך דערמוטיקט מיטן געדאַנק, אז אין קורצן וועל איך זיך טאָקע קאָנען באַגעגענען מיט מיין משפחה.

דעם 9טן סעפטעמבער, האָב איך קאָמפּלעטירט מיין אָפּלי־קאַציע וועגן א פּאַרלאָן. איך האָב אויך געהאט רעקאָמענדאַציע־בריוו מיט אונטערשטיצונג פון די אויפזיכטער פון דעם פּרינסטינג־שאפ (מר. ראָבל וואָקער, מר. צ. ה. וועסטלערי און מר. וויליאם בריאַנט). אין צווישן צייט, ווען איך האָב געווארט אויפ'ן ענטפער פון דער קלאָסיפיקעישאָן קאָמיטע צו באַשטעטיקן מיין פּאַרלאָן, האָט מר. און מרס. מיללער מיטגעטיילט מיר און מיין פאַמיליע, אז זייער הויז איז אויך ווי אונדזערס, אז אלע פון מיין משפחה זיינען ווילקאָם ביי זיי. און דאָן, א וואָך פּאָר דער דאָטע וואָס איך האָב געבעטן אויף דער דערלויבעניש, בין איך אינפּארמירט געווארן פון דער טורמע־פּירערשאפט, אז מיין פּאַרלאָן איז באַשטעטיקט. דאָמאָלט ערשט האָט זיך אָנגעהויבן מיין פרייד. נאָכדעם האָט מען מיר געגעבן א מעדיצינישע אונטערזוכונג און ענדלעך איז שוין אויך דאָנערשטיק, א טאָג פריער איידער איך דארף אַרויס פון דער טורמע אויף א קורצער צייט. פּאָר מיר איז דאָן געווען א שלאָפ־לאָזע נאָכט, אין דערוואַרטונג פּאַרן נאָענסטן טאָג.

פרייטיק אין דערפרי בין איך געווען אין פולער וואָכזאַמקייט, גרייט דורכצוגיין די געהעריקע פּארמאַליטעטן. אזייגער זיבן האָט מען מיר געגעבן בלויע קליידער. די געווויינלעכע קליידער וואָס איך טראָג שטענדיק אין טורמע, זיינען ווייסע. מען האָט ענומען מיינע א פּאָטאָגראָפיע און איך האָב אונטערגעשריבן געהעריקע פּארמולאַרן, אז איך וועל אָפּהיטן די פּאַרלאָן רעגולאַציעס. אזייגער 7:55 פרי האָט מען מיר געמאָלדן, אז איך קאָן פּאַרלאָזן די טורמע מויערן און אז מיינע נאָענטע וואַרטן אויף מיר. ווען איך בין אַרויס פון דעם טורמע־טויער האָב איך געזען מיינע עלטערן אויף דער הויף פון די טרעפ, מר. מיללער און די קינגס וואַרטן אויף מיר. איך בין גלייך אַראָפּגעלאָפן פון די טרעפ אין די אַרעמס פון מיין מוטער. א גרויסע עמאָציע איז געווען פּאָר מיר ווען איך האָב אַרומגעכאָפּט מיין פּאָטער, וועמען איך האָב ניט געזען כמעט 14 יאָר. איצט איז דער מאָמענט אויף וואָס מיר האָבן אלע געווארט. עס איז ווירקלעכקייט. איך בין אויסער דער טורמע, איך האָב געפילט גוט צו זיין מיט מיינע טאָטע־מאָמע. איך האָב זיך באַגריסט מיט א האַנט־דרוק מיט מר. מיללער, מיט דר. דזשים קינג און איך בין דערביי אַרומגעכאָפּט געווארן פון מרס. מילדרעד קינג.

אלץ האָט מיך שטאַרק דערמוטיקט, איך בין געווען צופרידן. ניט בלויז זיינען די מענטשן געווען מיט מיר און פּאָר מיר טייער, איך האָב אויך געפילט אן אנדערע לופט אַרום זיך, עס איז געווען זייער גוט. מיר אלע האָבן זיך הארציק באַגריסט און נאָכדעם האָבן מר. און מרס. קינג מיר דערלאָנגט א לייכטן „פּיקניק לאָנטש". מרס. קינג האָט אויך פּאַרגעשלאָגן, אז מיר זאָלן עפּעס עסן אויפן וועגן קיין יוסטאָן. איך בין געווען זייער צופרידן און באַגלייט מיט רואיקייט פון דער אַרומיקער סביבה. ווען מר. מיללער האָט ביי מיר געפרעגט: „וואָס ווילסטו טאָן איצט?" האָב איך געענטפערט: „לאָמיר פּאָרן אהיים". די קינגס וועלן אונדז שפּעטער באַזוכן אין יוסטאָן. דער וועג קיין יוסטאָן איז געווען פיין, מר. מיללער האָט געטריבן די קאָר, מיר האָבן מיט צופרידנהייט געגעסן דעם לאָנטש וואָס עס האָט אונדז איבערגעגעבן מרס. קינג. אויפן וועג האָבן מיר אלע געפירט א געמיטלעכן שמועס, איך האָב געפילט אז איך בין א טייל פון די ארומיקע, ווי איך וואָלט קיינמאָל פון זיי ניט געווען אוועק.

איך האָב ניט פלאָנירט פון פּאַראויס, וואָס איך וועל טאָן אין פּאַרלויף פון די נעקסטע פּינף טעג. איך האָב געלאָזט אלץ גיין, איך האָב געוואוסט אז עס וועט מיר זיין גוט צווישן מיינע ליבע נאָענטע. ווען מיר זיינען צום סוף אָנגעקומען אין הויז פון די מיללערס איז געווען איבעריק צו זאָגן עפּעס, איך האָב געקענט די פּאָמיליע און איך האָב געוואוסט, אז מיר וועלן זיין ווילקאָמען ביי זיי. ווען מיר האָבן זיך אָפּגערוט פון דעם 90 מייל־וועג פּארנדיק פון האָוטסווייל (וואו עס איז די טורמע) איז מרס. מיללער געקומען פון איר ארבעט. מיר האָבן זיך שוין אויך געקענט פון פריער, ווייל מרס. מיללער פלעגט אוך קומען וויזיטירן מיך אין דער טורמע. ארום איינס בייטאָג זיינען אויך אָנגעקומען מיין שוועסטער, פרידא, מיט איר מאָן דר. עמי דעריהוקעי, מיט זייער זון. זיי זיינען געקומען פון טוסאָן, אריזאָנא. שפּעטער איז אויך אָנגעקומען מיין ברודער, דר. עליאָט ליאָך מיט זיין פרוי, פון ניו העיוון, קאָנעטיקאָט. פרייטיק אָוונט, איז שוין די גאַנצע משפּחה ליאָך געווען צוזאַמען. מיר זיינען געווען מיט דער ליבלעכער משפּחה פון די מיללערס. די אָנדערע פון דער משפּחה מיללער אין הויז זיינען געווען: נאָטאַניעל, 9 יאָר, דער אינגסטער פון די מיללערס; זייער זון דעני, 22 יאָר און זיין פרוי, ענני, און זייער זון יהושע 2 יאָר; ווי אויך פרידא'ס זון, עיטאָן, 22 חדשים. די קינדער האָבן זיך גלייך געשפּילט אויף זייער שטייגער, אויך איך בין געווען אויף באַגלייט מיט פרייד און זיך געשפּילט מיט מיין פּלימעניק, וועמען איך האָב געזען צום ערשטן מאָל.

די שטאָט יוסטאָן איז געווען פּרעכטיק, אָלץ האָט אויך אויס־געזען נאָענט. איך גלויב, אז אויב מען לעבט אין א גרויסער שטאָט פּאַרלירט מען קיינמאָל ניט דעם געפיל פון שפּאַנונג וואָס א גרויסע שטאָט וויזיט אַרויס. איך האָב זיך געוואונדערט ווי אזוי מיר וועלן קענען אלץ באַזוכן און זען אין א קורצער צייט אין אָט דער גרויסער שטאָט. אָלע מענטשן וועמען איך האָב באַגעגענט זיינען געווען פריינטלעך, איך בין געווען צופרידן צו זיין אין קרייז און אַרומגגערינגלט פון גאָר אָנדערע מענטשן, ווי דאָס איז מיט מיר אין דער טורמע וואו איך זע יעדן טאָג די זעלבע מענטשן אין יענער קליינער „שטאָט". דורך די פּינף טעג, האָב איך זיך געפּילט ווי א ספּעציעלער ערן־גאָסט. כאָטש איך האָב פריער ניט געמאָכט קיין שום פּלענער, איז יעדע מינוט פון מיין פרייהייט אויסגענוצט געווארן אויף א קאָנסטרוקטיוון אופן. דער טעלעפאָן האָט גערופן די מערסטע צייט, ווען איך בין געווען אין דערהיים. איך האָב אפילו באַקומען טעלעפאָן־רופן פון אָפּיציעלע טורמע־אָנפירער, וועלכע האָבן מיר געוואונטשן גליק און אז איך זאָל האָבן א גוד־טאָים.

איך האָב אויף קיין איין מינוט ניט געקוקט אויף צוריק. אָלץ אין דער קעגענווארט איז פּאָר מיר געווען רעאָל און באַגלייט מיט וואַרעמקייט. כאָטש איך האָב געוואוסט, אז נאָכדעם וויי די פּינף טעג וועלן פּאַרביי וועל איך דאַרפן צוריק גיין אין דער טורמע, האָב איך אויך געוואוסט, אז א נייער קאָפּיטל הויבט זיך אן פּאָר מיר. דער פּאָקט, אז איך האָב באַקומען א פּאַרלאָן־באַפרייאונג האָט באַוויזן פּאָר מיר, א די טורמע־אָנפירער שטיצן מיין שטרעבונג פּאָר אן עוועגנטועלער פולשטענדיקער פרייהייט. מען האָט מיר שטענדיק געזאָגט, אז אלע ווינטשן מיר גוטס און וואָלטן וועלן מיך זען אויף דער פריי. אָבער דער פּאַרלאָן פּאָר מיר האָט באַוויזן די אָפּיציעלע שטעלונג פון דער טורמע־פּירערשאָפט לטובת מיר.

איך בין אייגנטלעך געווען באַרעכטיקט פּאָר פּאַראָל־באַפרייאונג פון זינט מאַי 1975. אָבער יעדעס מאָל ווער איך דורכ־גלאָזן באַפרייט צו ווערן. דורך די יאָרן וואָס איך בין פּארשפּארט

די משפּחה מיט פריינט פייערן זייער באַגעגעניש מיט בנימין ליאָך.

אין דער טורמע, האָב איך די גאַנצע צייט אויסגעהאַלטן אַ ריינעם דיסציפלינאַרן רעקאָרד. איך האָב זיך באַטייליקט אין אַלע לערן און דערציאונגס־פראָגראַמען, וואָס זיינען געווען צוטריטלעך פאַר מיר. אין יאָר 1975 האָב איך באַקומען אַן ע. ע. ס. דיגרי פון דעם לי־קאַלעדזש און אין 1977 האָב איך באַקומען א בי. עס. דיגרי פון דעם סעם יוסטאָן סטעיט יוניווערסיטי. איך בין געווען דער ערשטער פאַרשפּאַרטער אין טורמע, צו דערגרייכן אַזאַ אויס־צייכענונג. איך האָב אויך געדינט אַלס אַנפירער־מיטגליד אין דער טראַנזאַקציע־אַנאַליז סטודיע גרופּע. איך בין אַ געווען פרעזי־דענט און מיטגליד פון דער פסיכאָלאָגיע סקאָלאַרשיפּ סאָסייעטי, און אַ מיטגליד פון דער נעשאָנעל סאָשעל סײַענס האָנאָר סאָסייע־טי. אין יאָר 1979 בין איך באַשטימט געווארן אלס „אוטסטענדיק יאָנג מען אָוו אַמעריקע", פון דער נאַציאָנאַלער דזשעיסס אַ. וואי. עמ. ארגאניזאציע. לאָקאַל בין איך אויך אַן ערן־מיטגליד פון דער האָונטסוויל וואָלם דזשעיסס, און איך בין אַקטיוו אין דעם וועלפיער־קלוב פון די טורמע־איינוואוינער.

איך שטודיר איצט טעאָריע פון מוזיק אין גיטאַרע. איך בין רעדאַקטאָר פון דער חודש־אויסגאַבע „עכא", וואָס ווערט אַרויס־געגעבן פון די פאַרשפּאַרטע אין דער טורמע. איך בין אויך רעדאַקטאָר פון דעם מעגזין „פאַזיטיוו פידבעק", וואָס איז דער פסיכאָלאָגיע־סקאָלערשיפּ אויסגאַבע. איך העלף אויך אַרוס מיט אַנדערע אויסגאַבעס, וואָס ווערן פובליקירט פון די טורמע־איינ־וואוינער. אין מיין פרייער צייט פיר איך אויס פאַרשיידענע מעטאָל אויסארבעטונגען. איך האָב ניט אָפּגעשטעלט מיין אינטערעס אין לערנען און דערציאונג. אין יאָר 1982 וועל איך זיין באַרופן צו באַקומען אַן ע. ע. דיגרי פון לי־קאַלעדזש און א ב. ב. ע. דיגרי פון דעם סעם יוסטאָן סטעיט אוניווערסיטעט.

דאָס באַקומען לעטענס א פאַרלאָו פון דער טורמע־אַדמיני־סטראַציע, ווען געוויס נאַכפאָלגען מער פאַזיטיוו האַנדלונגען לטובת מיר. דאָס איז אויך דערפאַר, ווייל דער פאַירלאָו־פראָגראַם ווערט צוגעטיילט אָפּטער אין פאַרבינדונג מיט גוטער אויפירונג פון די פאַרשפּאַרטע אין טורמע. איך בין דערבּיבער ייער דאַנקבאַר צו אַלע אָפּיציעלע באַאַמטע, וועלכע האָבן אַרויסגעוויזן צוטרוי צו מיר און געגעבן מיר א געלעגנהייט צו זיין פאַראייניקט מיט מיין משפּחה.

דורך דער קורצער צייט וואָס איך בין געווען אויף דער פריי, אַלס רעזולטאַט פון דעם פאַרלאָו, האָבן מיינע משפּחה־מענטשן און פריינט געטאָן אַלץ און אַזוי פֿלאַנירט, אַז איך זאָל האָבן א גוטע צייט. איך בין אויך געווען זייער גליקלעך פון דעם וואָס איך האָב ניט געדאַרפט מאַכן קיין ספעציעלע צופאַסן זיך צו עפּעס, נאָר איך האָב זיך געפּילט גוט און פריי ווי איך וואָלט קיינמאָל ניט געווען אַוועק פון זיי אויף א לענגערער צייט. איך האָב זיך געפּילט זייער גליקלעך דורך מיין קורצער „וואַקאַציע".

מאָנטיק פרי, איז פאַר מיר געווען באַזונדערס דערהויבן. אויף דער איינלאַדונג פון ראַבאַי ראָי א. וואָלטער, פון דעם טעמפּל עמנואל, האָבן מיינע עלטערן און איך בייגעוואוינט די ראש השנה תפילות. צום ערשטן מאָל, פון זינט איך בין פאַרשפּאַרט געווארן אין טורמע, האָב איך געהאַט א מעגלעכקייט צו זיצן אין א אידישע קאָנגרעישאַן און צו דאַוונען. די דרשה און תפילות וואָס דער ראַבאַי וואָלטער האָט דורכגעפירט, איז געווען זייער צוגעפּאַסט צו דער צייט. ער האָט גערעדט ווען דער וויכטיקייט פון אייניקייט ביי אידן. איך האָב זיך געפּילט זייער גוט צו זיין צווישן אידן. אויך די אַנאַנימקייט וועגן דער אַנווּעזנהייט פון מיין משפּחה, האָט געשאַפן א רואיקייט.

דינסטיק, דעם לעצטן טאָג פון מיין פאַרלאָו, האָבן מיר געמאַכט די געהעריקע צוגריטונגען, אַז איך זאָל זיין אין צייט צוריק אין האָונטסוויל. דער אָפּמאַך איז געווען צווישן מיר מיט דער טורמע־אַנפירערשאַפט, אַז איך וועל צוריקקומען פאַר אַזייגער 4 בייטאָג. ווען מיר זיינען צוריקגעפאָרן, זיינען מיט אונדז אויך געווען די מיללערס. מיר זיינען אַלע געווען גליקלעך וואָס עס איז פאַרגעקומען, גלייכצייטיק זיינען אונדזערע געדאַנקען געווען פאַרנומען מיט דער צוקונפט. קיינער צווישן אונדז האָט ניט אַרויסגעבראַכט דעם פאַקט, אַז אין קורצן וועל איך ווידער זיין פאַרשפּאַרט הינטער די טורמע־וועלט. מיר האָבן זיך באַמיט צו געניסן אין פולן פון אודזער זיין צוזאַמען.

אַרום 3:50 נאַכמיטאָג זיינען מיר שוין געווען ביי די טרעפ

וויכטיקער מיטינג מיט מאַקס ראַטנער אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער

אונדזער חשוב'ער לאַנדסמאַן מאַקס ראַטנער פון קליוולענד, דער באַוואוסטער אינדוסטריאַליסט, פילאַנטראָפּ און נאַציאָנאַלער טשערמאַן פון דער אַמעריקאַנער־ישראל האַנדלס קאַמער, ווייזט די גאַנצע צייט אַרויס א גרויסן אינטערעס צו די טעטיקייטן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. ער איז אויך געווען די הויפּט טרייב־קראַפט פון מאַנען און צואיילן דאָס אַרויסגעבן פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך.

יעדעס מאָל, ווען מר. ראַטנער איז אין ניו יאָרק, פאַרפעלט ער ניט צו טעלעפאָנירן אין דעם צענטער און שמועסן מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי וועגן אַלע ענינים וואָס איז פאַרבונדן מיט דער אינסטיטוציע. לעצטנס האָט ער אויך אַרויסגעוויזן א גאָר גרויסן אינטערעס פאַר דעם מאָנומענטאַלן יזכור־בוך.

מיטוואָך באַלד פרי, דעם 3טן מערץ, ווען מאַקס ראַטנער איז אָנגעקומען פון קליוולענד קיין ניו יאָרק, איז ער גלייך געקומען פון דעם פלי־פעלד אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער. יענעם טאָג איז ער געקומען קיין ניו יאָרק אין פאַרבינדונג מיט פאַרשיידענע וויכטיקע ענינים וואָס ער האָט דאָ געהאַט צו דערלייזידיקן. פריינט מאַקס ראַטנער האָט אָבער געהאַלטן פאַר נויטיק צו קומען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער פריער.

ביים אָנקומען אין אונדזער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוויי, איז מאַקס ראַטנער באַגעגנט געווארן מיט וואַרעמקייט ווי ער פאַרדינט דאָס. נאָכדעם איז פאַרגעקומען א מיטינג און שמועסן מיט מאַקס ראַטנער, אין וועלכע עס האָבן זיך באַ־טייליקט: איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניעראל סעקרעטאַר פון צענטער; טשארלס שוועכער, טשערמאַן פון באָארד אָוו גאָווערנאָרס; און י. שמולעוויטש, רעדאַקטאָר פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך.

אין דער באַגעגעניש זיינען אַרומגערעדט געווארן ענינים אין פאַרבינדונג מיט דערשיינען פון דעם יזכור־בוך ווי אויך וועגן דער גרויסער פייערונג פון דעם צענטער, וואָס ווערט געגרייט אויף זונטיק, דעם 16טן מאי, אין וואַלדאָרף אַסטאָריא. פריינט ראַ־נער האָט אויסגעדריקט צופרידנקייט מיט אַלע צוגרייטונגען און דעם באריכט וואָס ער האָט געהערט, אין פאַרבינדונג מיט'ן דער־שיינען פון דעם לאַנג דערוואַרטעטן יזכור־בוך, ווי אויך וועגן דער פלאַנירטער פייערונג.

צום סוף האָט פריינט מאַקס ראַטנער, צוזאַמען מיט די אַנדערע, געגעבן לאַנטש אין דעם באַקוועמען און ציכטיקן עס־זאָל פון דער היים, וואו עס עסן אויך די עלטערע איינוואוינער. פריינט ראַטנער איז אַוועק א צופרידענער פון דעם באַזוך אין דעם צענ־טער, ווי אויך פון דעם אָפּגעהאַלטענעם מיטינג, ביי וועלכן עס זיינען אויסגעארבעט געווארן געוויסע פלענער אויך אויף וויייטער, וואָס איז לטובת די געמיינזאַמע אינטערעסן פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.

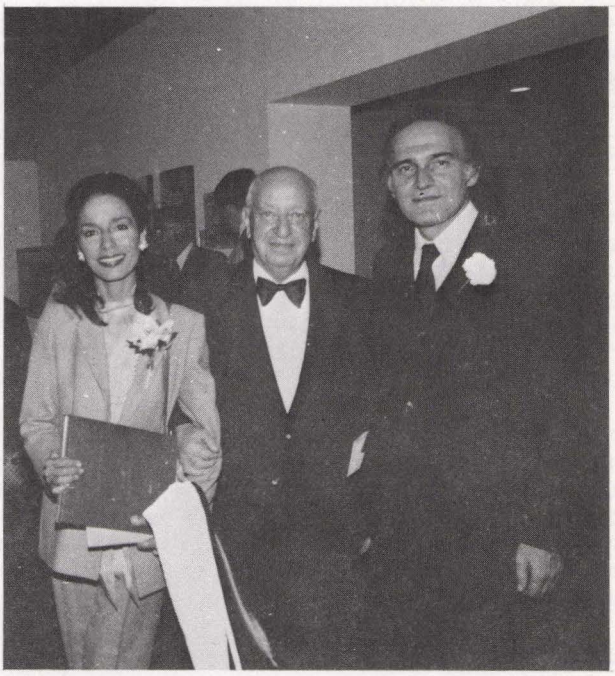
וואָס פירן צו דער טורמע. מיר האָבן זיך האַרציק געזעגענט און אַרום 3:55 בייטאָג האָב איך נאָך פונדערווייטנס זיך געזעגענט מיט מיינע ליבע. וועג איך האָב פאַרטגעזעצט צו גיין פאַראויס איז מיין משפּחה פאַרשוואונדן ביסלעכווייז פון מיינע אויגן, און איך בין ווי איינגעשלונגען געווארן פון די טורמע־מויערן...

איצט איז מיין האַרץ לייכטער און גליקלעך פון דעם וואָס איז פאַרגעקומען. יעדער. אויך איינגעשלאָסן די אָפּיציעלע פירער פון דער טורמע וויסן, אַז אין קורצן וועל איך האָבן א מעגלעכקייט פאַרטצוזעצן מיין לעבן פונדאַנסניי, און איבערלאָזן די פאַרגאַנגע־הייט הינטער מיר. באַקומענדיק א מעגלעכקייט צו פאַרלאָזן די טורמע וועגט. נאָך אַזוי פיל יאָרן זיין פאַרשפּאַרט, האָט אין מיר פאַרפעסטיקט דעם גלויבן און וויידערמאָל מיר באַווּיזן, אַז די וועלט אויסער די טורמע־וועגט איז פרעכטיק און צוציענד פאַר אונדז, אַזוי ווי איך האָב דאָס אויך געווואוסט פריער.

דר. סעמיועל פּיסאַר באַקומט אויסצייכענונג פון דראָפּסי אוניווערסיטעט אין פילאַדעלפּיע

דאָנערשטיק אָוונט, דעם 11טן מערץ 1982, איז דורכגעפּירט געוואָרן אַ וויכטיקע און איינדרוקספולע פייערונג אין דעם באַרימטן דראָפּסי אוניווערסיטעט, אין פילאַדעלפּיע. די פייערונג איז געווען אין פאַרבינדונג מיטן 75טן יובילעי זינט די דאָזיקע הויכע און פּראָמינענטע אַקאַדעמישע אינסטיטוציע איז געגרינדעט געוואָרן. די פייערונג פון דעם אוניווערסיטעט, וואָס ווערט אָנגעפירט פון רעפּאָרם־אידן, איז פאַרגעקומען אין די פּרעכטיקע זאַלן פון דעם מוזעאום פאַר אַמעריקאַנער אידישער געשיכטע, אויף 44 נאָרט 4טע גאַס, אין פילאַדעלפּיע.

אין פאַרבינדונג מיט דער פייערונג זיינען אויסגעטיילט געוואָרן הויכע אויסצייכענונגען צו דריי וויכטיקע געלערנטע, צווישן וועלכע עס איז אויך געווען אונזער חשובער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, דער באָרימטער אינטערנאַציאָנאַלער לאָיער און יונגסטער גערעטעווטער ביאַליסטאָקער פון אויסווויץ, דר. סעמיועל פּיסאַר. ער האָט באַקומען אַ הויכע אויסצייכענונג פאַר זיינע גרויסע און וויכטיקע שרייבערישע דערגרייכונגען אין פאַרבינדונג מיט מענטשלעכקייט, ליידן און הומאַניטעט. דר. פּיסאַר

דר. סעמיואל און יהודית פּיסאַר. אין מיטן — איסאַק רבאַלאָווסקי.

מיט זיין פרוי זיינען ספּעציעל געקומען פון פאַריז. די אַנדערע צוויי פערזענלעכקייט וואָס האָבן באַקומען די הויכע אויסצייכענונגען זיינען געווען: דער רעווערענד דזשאָן מ. דריסקאָל, פּרעזידענט פון דעם ווילאַנאָוואַ אוניווערסיטעט; און אירווינג ס. שאָפּירא, איינער פון די הויפּט־אַנפירער פון דער די־פאַנט קאַמפּאַניי.

אַלבערט דזשעי וואוד, טשערמאַן פון עקזעקוטיוו קאָמיטעט פון באָארד אָוו טראַסטיס ביים דראָפּסי אוניווערסיטעט, האָט צוגעטיילט די אויסצייכענונג צו דר. פּיסאַר, דר. אברהם קאַטש, האָט צוגעטיילט די אויסצייכענונג צום רעווערענד דזשאָן דריס־קאָל, און פרידריק ר. מאַן האָט צוגעטיילט די אויסצייכענונג צו אוירווינג ס. שאָפּירא. עס האָבן דערביי אויך געהאַלטן קורצע באַגריסונגען: דוד מ. גאָלדענבערג, פּרעזידענט פון דראָפּסי אוניווערסיטעט; איזידאָר קירשנער (וועלכער איז, אגב, אַ ביאַליס־טאָקער), טשערמאַן פון באָארד אָוו טראַסטיס. אַ פּאָסיקע תפילה ביים אָנהויב האָט געזאָגט ראָבאַי יהושע טאָלעדאָנאָ, פון מקווה ישראל קאָנגרעגעישאָן. די ברכות צום סוף האָט געזאָגט ראָבאַי הענרי קאָהען, פון בית־דוד רעפאָרם קאָנגרעגעישאָן.

דער הויפּט־רעדנער ביי דער אימפּאָזאָנטער פייערונג איז געווען דר. סעמיועל פּיסאַר, וועלכער האָט מיט זיין גלענצענדער רעדע געהאַלטן אין שפּאָנונג אַלע אָנוועזנדע. דר. פּיסאַר האָט געזאָגט, אז פאַר אים, אַלס אַ ניצול געווארענער פון אוישוויץ, איז אַ גרויסער כבוד צו באַקומען די הויכע אויסצייכענונג פון דעם דראָפּסי אוניווערסיטעט, צוזאַמען מיט די אַנדערע פּראָמינענטע פערזענלעכקייטן. דר. פּיסאַר האָט אויך וווייטער אויף אַ רירענדן אופן גערעדט וועגן דער צייט פון חורבן אונטער דער הערשאַפט פון היטלערן, און ער האָט דאָס פאַרבונדן מיט פאַרשיידענע גע־פאַרן אין דער איצטיקער צייט. ער האָט אַרויסגעבראַכט פאַקטן וועגן דעם, אז ניט געקוקט אויף דעם טיערן פריין וואָס איז באַצאָלט געוואָרן מיט מיליאָנען קרבנות — צווישן זיי זעקס מיליאָן אידן — און מיט דעם שרעקלעכן חורבן אין דער היטלער־צייט, איז די מענטשהייט איצט וווייטער ארומגערינגלט מיט פאַר־שיידענע געפאַרן. דר. פּיסאַר האָט געפרופן צו וואַכזאַמקייט, די מענטשהייט דארף כסדר זיין אויף דער וואַך, כדי אויסצומיידן און ניט דערלאָזן צו נייע שרעקלעכע פאַלגן וואָס לויערט אום־אויפהערלעך.

ביי דער דאָזיקער איינדרוקספולער און גרויסער פייערונג, זיינען אויך געווען פאַרטרעטן אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל אין ניו יאָרק. אויף דער איינלאַדונג פון דר. פּיסאַר זיינען צו דער פייערונג געקומען, פון ניו יאָרק קיין פילאַדעלפּיע, איסאַק ריבאַ־לאָווסקי, געניראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, מיט זיין פרוי מאַלי; און סאָל קרים, טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס, מיט זיין פרוי עטל. דר. פּיסאַר האָט זיך זייער דערפרייט מיט די ריבאַלאָווסקיס, וועמענס פערזענלעכער גוטער פריינט ער איז, און מיט די קרימס. דר. פּיסאַר האָט זיך אַרומגעכאַפּט מיט זיינע לאַנדסלייט, ער האָט אויסגעדריקט גרויס צופרידנהייט וואָס האָט אַרויסגערופן אַ שטאַרקן איינדרוק ביי אַלע אַרומיקע. דר. פּיסאַר האָט אויך שפּע־טער זיך נאָכגעפרעגט וועגן די אַקטיוויטעטן אין ביאַליסטאָקער צענטער, וועגן דעם גרויסן יזכור־בוך וואָס וועט אין קורצן דער־שיינען, ווי אויך וועגן דער ספּעציעלער פייערונג וואָס ווערט גע־גרייט אויף זונטיק, דעם 16טן מאי 1982, אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ. ווי באַקאַנט, וועט דר. סעמיועל פּיסאַר זיין דער הויפּט־רעדנער ביי דער דאָזיקער פייערונג.

איסאַק מיט מאַלי ריבאַלאָווסקי און סאָל מיט עטל קרים זיינען צוריקגעקומען באָגייסטערטע פון דער זעלטענער פייערונג אין דראָפּסי אוניווערסיטעט, אין פילאַדעלפּיע. זיי האָבן אויסגעדריקט גרויס צופרידנהייט פון דעם וואָס זיי זיינען געווען אָנוועזנד ביי דעם אומפאַרגעסלעכן צוזאַמענקונפט, וואו עס איז צוגעטיילט גע־וואָרן גרויס כבוד דעם באָרימטן ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, דר. פּיסאַר. אויך ער, דר. פּיסאַר, איז געווען זייער צופרידן און גע־רירט פון דעם, וואָס אַ גרופּע פּירער פון דער גרויסער ביאַליס־טאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין ניו יאָרק, זיינען געקומען ספּעציעל צו דער פייערונג.

דער אינטערסאַנטער לעבנס־וועג פון אַ יונגע ריכטערין

די ליבלעכע מרס. לאַרעין אייבלסאַן־אייבערהעם, אַ באַקאַנטע לאָיערין פון טינעק, ניו דזשורזי, איז פון איר קינדוייז אָן געווען זייער פאַראינטערעסירט אין געזעצגעבונג. ניט בלויז האָט זי דאָס דערגרייכט דורך דעם וואָס זי איז אַ באַקאַנטער אַדוואָקאַט אין דער געגנט, לעצטנס איז זי אויך איינגעשוואוירן געוואָרן אַלס די ערשטע פרוי ריכטערין אין שטאַטישן געריכט אין בּוירגען קאָונטי, ניו דזשורזי. די איינשווערונגס־צערעמאָניע איז דורכגעפירט געוואָרן פון דעם סופּעריאָר קאָורט דזשאַדזש האַרוועי סאַרקאָוו.

מרס. אייבלסאָן, וועלכע איז אַ מיט־שותוף אין דער לאָא־פירמע „אייבערהעם זון שטאַרק", אין האַקענסאַק, איז גוט באַקאַנט און באַליבט אין דער גאַנצער געגנט. איצט, נאָכדעם ווי מרס. אייבלסאָן איז באַשטימט געוואָרן אַלס ריכטער, ווערט זי פון אַלעמען אויפגענומען און באַגעגנט מיט גרויס פריינטשאַפט.

מרס. לאַרעין אייבלסאָן־אייבערהעם, די נייַע דורך אַלעמען געאַכטעטע ריכטערין, האָט שטודירט און גראַדואירט פון דעם אוניווערסיטעט אין וויסקאָנסין, וואו זי איז געווען אָן ערן־סטודענט. זי האָט אויך שטודירט און גראַדואירט, אויף אַ סקאָלער־שיפ פון דער פאַרד פאונדעישאָן, אין זשענעוע, שווייץ. דאָרט האָט זי זיך ספּעציאַליזירט אין אינטערנאַציאָנאַלן געזעץ, עקאָנאָמיע און פּאָליטיק. זי האָט פאַרגעזעצט איר קאַריערע אין קאָמוניקאַציע־טעטיקייטן פון יאָר 1960 ביז 1968, אַלס רעדאַקטאָר און ריסוירטשער און קאָארדינעיטאָר פון דער גראַליער פאַרלאָג קאָמפּאַני, ווי אויך אַלס הויפּט ריסוירטשער און קאָארדינעיטאָר פון „עי. בי. סי. רעפּאָרטס", אויך אַלס מענעדזשער פון ריפּערענס סוירוויס אין סי. בי. עס.־טעלעוויזיאָן, ווי אויך אַלס אַסיסטענט פּראָדיוסאָר פון דעם „וויסנשאַפט רעפּאָרט", פון דער יו. עס. אינפאָרמאַציאָן איידזשענסי. זי האָט באַקומען אויך אַ מעסטער׳ס דיגרי אין אינטערנאַציאָנאַלע ענינים, פון ניו יאָרק סיטי קאָלעדזש, אין 1967.

אין יענער צייט, דאַרף מען געדענקען, איז פאָר פרויען נאָך ניט געווען אָזוי לייכט צו גרייכן הויכע פּאָסטענס. אויב מרס. אייבלסאָן האָט דאָס יאָ דערגרייכט, איז דאָס אַ דאַנק אירע גרויסע פּאַאיקייטן און ענערגיע. שפּעטער, אין יאָר 1974, נאָכדעם ווי זי האָט גראַדואירט פון דער לאָא־סקול אין ראָטגערס אוניווערסיטי, איז זי אַריינגענומען געוואָרן אין דער באַר אַסאָסיעישאָן אין ניו דזשוירזי און אָנגעהויבן פּראַקטיצירן אין דעם סטעיט יו. עס. דיסטריקט קאָורט. זי האָט דאָמאָלט געפילט — דערציילט מרס. אייבלסאָן — אַז עס איז אַ צייט פון גרויסע דערגרייכונגס־מעגלעכקייטן פאָר פרויען.

די נייַע ריכטערין, מרס. לאַרעין אייבלסאָן־אייבערהעם, איז באַשטימט געוואָרן אויף איר נייַעם וויכטיקן פּאָסטן אויף אַ צייט פון דריי יאָר. זי איז צופרידן פון דעם אָמט וואָס איז איר צוגעטיילט געוואָרן, און זי גרייט זיך דאָס אויסצופירן אין הסכם מיט די געזעץ־פּאָרשריפטן לטובת דעם כלל.

ריכטערין מרס. אייבערהעם איז די פערטע פּערזאָן, וואָס האָלט דעם אָמט אין שטאַטישן געריכט אין פאַרלויף פון די פאָר־גאַנגענע 50 יאָר. זי איז אויך געווען עפּנטלעכער פאַרטיידיקער אין פּיטספילד, מאַסאַטשוזעטס. זי איז אַריינגענומען געוואָרן צו פּראָק־טיצירן פאָר דעם יו. עס. סופּרים קאָורט אין 1978. זי האָט איר וויכטיקן אָמט פאַרנומען צוזאַמען מיט אַנדערע פּראָמינענטע יוריסטן.

מרס. אייבערהעם איז אַ געבוירענע אין ניו יאָרק, זי איז די טאָכטער פון פרוי סאַניא אייבלסאָן, אַ מיטגליד פון באָארד אוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאָר עלטערע מענטשן. פרוי סאַניא אייבלסאָן איז אַ שוועסטער פון מרס. מאַלי ריבאַלאָווסקי און דינה מעדוועדעוו. זי, מיט איר מאַן מאַריס, וועלכער איז אַ סערטיפיצירטער פּאָבליק אַקאָונטענט, האָבן זיך באַזעצט אין טינעק, ניו דזשורזי, מיט העכער דרייצן יאָר צוריק. זיי האָבן דאָס געטאָן לויט דער אַנווייזונג און עצה פון זייערע פריינט, וועלכע האָבן זיי צוגערעדט צו דעם שריט מיט דער פאַראויס־זאָגונג, אַז דאָרט וועלן זיי פירן אַ צופרידענעם לעבן. און זיי האָבן זיך ניט אָנטוישט. דאָס פאָרל וויל — זאָגט די נייַע ריכטערין — דערציען זייערע צוויי זין מיט דערפאָרונג אין אַ בריטן וועלט־באַנעם אויך אַרומגערינגלט מיט מענטשן מיט פאַרשיידענע שיכטן. אויף דער פראָגע צו דער ריכטערין פאַרוואָס זי האָט אָנגענומען דעם בכבוד׳יקן אָמט מיט אַ געהאַלט פון בלויז דרייַצן טויזנט מיט 68 דאָלאָר? האָט זי געענטפערט: „דאָס איז מיין קאָמיוניטי און איך וויל איר דינען, עס איז אַ כבוד".

דזשאָדזש לאָרעין אייבערהעם, וועלכע איז אַ מיט־שותוף אין דער לאָא־פירמע „אייבערהעם זון שטאַרק", איז אויך אַ מיט־גרינדער פון דער נייער קאָמוניקאַציע־טעטיקייטן פירמע „עי. בי. סי. רעפּאָרטס". זי איז אויך אַ פרי מיטגליד פון דעם אָרגאַניזאַציע־קאָמיטעט פון דער נאַציאָנאַלער וואָך פון דער פרוי, וואָס וועט פאָרקומען פון 6 ביז 13 מערץ. זי איז אויך אַ מיטגליד פון דעם בּאָרד פון דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאָר עלטערע מענטשן.

דער ביאַליסטאָקער שרייבער אברהם ליס האָט באַקומען די ליטעראַטור־פּרעמיע פון אידישן קולטור קאָנגרעס

דער באַוואוסטער העברעאישער און אידישער שרייבער פון מדינת ישראל, אונדזער חשוב׳ער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן אברהם ליס, האָט באַקומען די האַי־יאָריקע אַטראַן־ליטעראַטור פּרעמיע וואָס עס האָט אויסגעטיילט דער אַלוועלטלעכער אידישער קולטור־קאָנגרעס. א צווייטער צו באַקומען די זעלבער פּרעמיע איז געווען דער הויפּט־רעדאַקטאָר פון „פּאָרווערטס", שמעון וועבער. דער באַקאַנטער אידישער שרייבער פון מדינת ישראל, מרדכי צאַנין, און דער באַקאַנטער דיכטער פון מעקסיקאָ, יעקב גלאַנץ, האָבן באַקומען די אשר שטשוטשינסקי ליטעראַטור־פּרעמיע. דער באַוואוסטער געלערנטער דר. יהושע פישמאַן פון ניו יאָרק, האָט באַקומען די יעקב און רבקה לעווין פּרעמיע. די זשורי וואָס האָט אויסגעטיילט די פינף ליטעראַטור־פּרעמיעס, איז באַשטאַנען פון פּאָלגענדע פּאַרטרעטער פון אידישן קולטור־קאָנגרעס, אידישן פּען־קלוב, י. ל. פּרץ שרייבער־פּאַראיין און פּירער פון אידישע קולטור־געזעלשאַפטלעכע אַרגאַניזאַציעס: מאַטעס אַליצקי, שמשון אָפּטער, חיים בעז, י. הירשהויט, יהודה טיבערג, דר. יוסף לאַנדיס, יוסף מלאַטעק (פּאַרזיצער), דר. אליהו שולמאַן און י. שמולעוויטש.

די פּרעמיעס זיינען אויסגעטיילט געוואָרן ביים יערלעכן באַנקעט פון דעם אידישן קולטור־קאָנגרעס, וואָס איז פּאַרגעקומען זונטיק, דעם 10טן יאַנואַר, ה. י., אין רוזוועלט האָטעל. אברהם ליס האָט דערביי אויך געהאַלטן א רעפעראַט וועגן דעם לעבן און שאַפן פון דעם באַרימטן אידישן פּאָעט און עסייאיסט, יעקב גלאַטשטיין, צו זיין צענטער יאָרצייט. פּריינט אברהם ליס איז אין משך פון די פּאַרגאַנגענע חדשים דעצעמבער און יאַנואַר געווען אויף א באַזוך אין אַמעריקע. ער איז דאָ אַרומגעפּאָרן איבער׳ן לאַנד און געהאַלטן רעפעראַטן, וואו ער איז אומעטום אויפגענומען געוואָרן מיט גרויס וואַרעמקייט.

אברהם ליס איז געווען פון די ערשטע אידיש־אידעאַליסטן אין ארץ־ישראל, וואָס האָט געהאַלפן איינפירן די ראַדיקאַל־אויפיציעס אויף אידיש אין „קול ישראל". ביז איצט באַטייליקט ער זיך אין די אויפיציעס מיט רעפעראַטן אויף ליטעראַטור־טעמעס. אויסער אין זיינע ליטעראַרישע שאַפונגען ביים שרייבן און אַרויסגעבן ביכער, באַטייליקט זיך ליס אויך אַקטיוו ביים שרייבן אין דער אידישער פּרעסע און פּעריאָדישע אויסגאַבן אין ישראל.

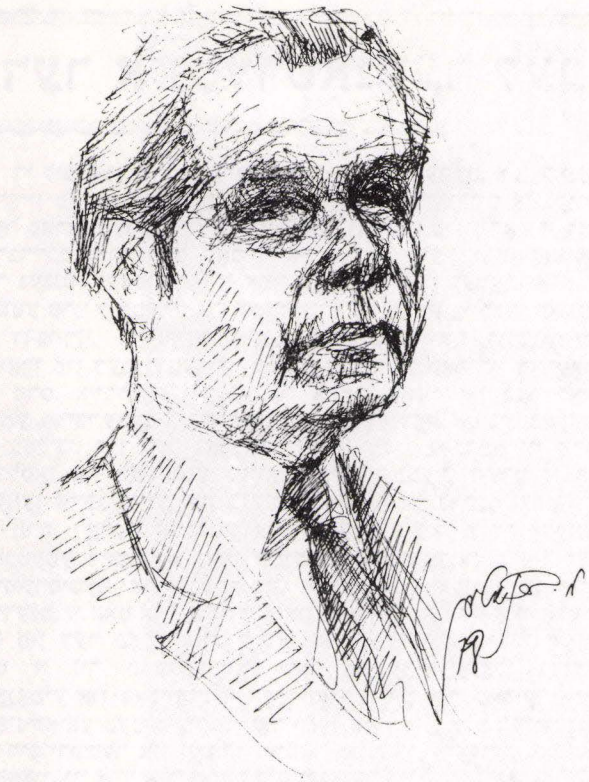
אברהם ליס האָט אָנגעהויבן זיין ליטעראַרישע טעטיקייט אין יאָר 1935 אלס א מיטאַרבעטער פון ביאַליסטאָקער „אונזער לעבן". אין 1936 האָט ער עולה געווען קיין ארץ ישראל. ער האָט מיטגעאַרבעט אין „די לעצטע נייעס" „די גאָלדענע קייט", „די ישראל שריפטן", ווי אויך אין העברעאישן „על המשמר".

א. ליס איז יאָרנלאַנג געווען געזעלשאַפטלעך אקטיוו ווי אין איניציאַטאָר און מיטבאַטייליקטער פון א רייע אַקציעס אויסצוקעמפן די רעכט פאַר אידיש אין ארץ ישראל.

אברהם ליס האָט זיך אויסגעצייכנט מיט זיינע ליטעראַרישע שמועסן אויף דער ישראל ראַדיא, הן אין אידיש און הן אין עברית.

ער איז דער מחבר פון א צאָל ווערק, עסייען וועגן דער אידישער ליטעראַטור: „היים און דויער", „אין זכות פון וואַרט", „אין דער מחיצה פון שאַפער". א. ליס איז דער דירעקטאָר פון בית שלום עליכם אין תל אביב, וואָס איז דער צענטער פאַר אידישער קולטור טעטיקייט. אונטער זיין רעדאַקציע זענען דערשינען צוויי בענד פון שלום עליכם׳ס נאָך נישט פאַרעפנטלעכטע שריפטן.

זייענדיק אין אַמעריקע און אַרומפאָרנדיק אין פאַרשיידענע שטעט, האָט פריינט א. ליס זיך באַגעגנט מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און עס איז פאַר ביידן געווען א פאַרגענוגן צו שמועסן און דערביי אויפצולעבן די אַמאַליקע אַלטע היים, די אידישע ביאַליסטאָק מיט די דאַרטיקע טייערע אידן. אין ניו יאָרק האָט אברהם ליס געהאָט א לענגערן שמועס מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער געוועזענער־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. אין דעם שמועס האָט פריינט

אברהם ליס

ליס זיך פאַראינטערעסירט וועגן די טעטיקייטן פון דעם גרויסן צענטער אין ניו יאָרק, און וועט פריינט ריבאַלאָווסקי האָט אַרויסגעבראַכט איינצעלהייטן וועגן די פאַרצווייגטע אַקטיוויטעטן, האָט דער חשוב׳ער גאַסט דאָס אַלץ אויפגענומען מיט גרויס וואַרעמקייט. ער האָט אויסגעדריקט אַנערקענונג צו די פירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר זייער טרייער אַרבעט, וואָס ברענגט אויך גרויס כבוד ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום.

בריוו מיט דאַנק און לויב פון מעקסיקאָ

טייערער פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי,

נאָך אונדזער אַהיימקומען בשלום וואו מיר האָבן געטראָפן אַלץ אין אַרדענונג, האָלט איך פאַר מיין חוב דיר אָנצושרייבן די וווייטערדיקע שורות.

איך וויל אויסדריקן א דאַנק אין מיין נאָמען, און אין נאָמען פון מיין פרוי וויי אויך טאָכטער און איידעם, פאַר דער אויפמערק־זאַמקייט וואָס דו האָסט אַרויסגעוויזן פאַר באַווייזן אונדז דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, מיט אַלע גלענצענדע אייניריכטונגען. דאָס איז באמת א מוסטער פון איבערגעגעבנקייט, מענטשלעכקייט און זאָרג פאַר די עלטערע איינוואוינער אין דער אינסטיטוציע.

איך בין שטאָלץ אַלס ביאַליסטאָקער מיט דער אינסטיטוציע און איך האָלט, אַז עס איז א פּריווילעגיע פאַר יעדן איד אין ספּעציעל פאַר אונדזערע לאַנדסלייט צו שטיצן אַזא היים, וואו עלטערע מענטשן קאָנען זיך אויסלעבן אויף א צופּרידענעם און רואיקן אופן. איך שאַץ אָפּ דיינע פּערזענלעכע אַנשטרענגונגען און באַמיאונגען וויי אויך פון די אַלע אַקטיוויטעטן פירער און טוער, וועלכע זיינען כסדר אויף דער וואַך אָפּצוהיטן און צו פאַרבעסערן די אינסטיטוציע.

איך מאַך א רוף צו אַלע אידן, ספּעציעל צו אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַז זיי זאָלן ווי געהעריק שטיצן די ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן.

בעסטע וואונטשן, דיין פריינט

וויקטאָר איצקאָוויטש

זכרונות פון דער אַמאָליקער ביאַליסטאָק

פון מאיר באַראַק (ברק) וואָלעי סטרים, נ. י.

ביאַליסטאָקער חובבי ציון קומען צו הילף „יסוד המעלה"

ווען אַ טוריסט פֿאָרט אַריין אין תל־אביב׳ער „תחנה מרכזית" — די צענטראַלע אויטאָבוסן־פֿאַרקער, דערזעט ער פֿאָר זיך נעמען אין קידוש לבנה אותיות פון דאָרטיקע שטעט און ישובים אין לאַנד. דער שרייבער פון די שורות, האָט אויף זיינע רייזעס אין מדינת ישראל באַזוכט, אינ׳ם יאָר 1966 (צום 18טן יום העצמאות), דעם היסטאָרישן ישוב, די קאָלאָניע „יסוד המעלה", וועלכע ווערט אגב, דערמאָנט אין תנ״ך (עזרא ז׳, ט׳). איז לאָמיר איבערגעבן איר מערקווירדיקע געשיכטע, ספּעציעל פון די לעגענדארע העלדן, די פּוילישע און ליטווישע אידן, וועלכע האָבן מקריב געווען זייערע לעבנס ביים פֿאָרטיידיקן די מיט בלוט־און־טערן אויפגעבויטע אידישע קאָלאָניעס אין גליל העליון.

געווען אַ צייט ווען די קאָלאָניסטן האָבן דורכגעמאַכט אַ שווערן עקאָנאָמישן קריזיס. זייער גאָנצער מי און האַוואָניע איז געווען אין גרויס סכנה, ס׳האָט געהאָלטן אַז אַלץ זאָל חלילה גיין לאיבוד. האָבן זיי זיך געווענדעט צו די חובבי ציון געזעלשאַפטן, וועגן ממשות׳דיקע הילף, כדי צי קענען אַנגיין מיט דער טעטיקייט אין יסוד המעלה. צום באַדויערן, האָט קיינער ניט געוואָלט זיי העלפן. נאָר צום סוף האָבן זיי אַ דאַנק דער אונטערוועזן און רעקאָמענדאַציע פון דר. לעאָן פינסקער, געקראָגן די נויטיקע הילף פון דער חובבי ציון אין ביאַליסטאָק, אין וועמענס שפּיץ איז געשטאַנען דער באַרימטער ביאַליסטאָקער רב, הגאון ר׳ שמואל מאהיליווער זצ״ל.

עס ווּעט זיין אינטערסאַנט צו באַקענען זיך מיט דער פּיאָנערישקייט און געוואַלדיקער מסירת־נפש, וואָס די ערשטע סעטלערס אין ארץ ישראל האָבן דורכגעמאַכט פֿאָר זייער קיום, און מיט אויסערגעווייניליכער עקשנות וווייטער פֿאָרגעזעצט דעם אויפבוי־פּראַצעס אין הייליקן לאַנד.

„יסוד המעלה" איז אַ וויכטיקער סטראַטעגישער פונקט אין גליל העליון. ס׳ליגט האָרט ביי דער סירישער גרענעץ. אָט דער בליענדער ישוב, מיט מאָיסטעטישע הויכע בערג און גרינע פעלדער, איז געגרינדעט געוואָרן מיט 100 יאָר צוריק, אינ׳ם יאָר תרמ״ג (1883), מיט דער איניציאַטיוו פון אַ גרופּע אַרטאַדאָקסישע אידן פון פּוילן, וועלכע האָבן פֿאַרמאַגט אין זיך אַ פּעסטן גלויבן, חלוצישן פּייער און אונטערנעמונגס־גייסט.

ר׳ ישראל אשכנזי ז״ל, איינער פון די גרינדער, אַ איד, מיט אַ פֿאַטריאַרכאַלישן אויסזען, האָט געמאַכט דעם איינדרוק ווי אַ הויפּט פון אַ פֿאַרצייטיקן שבט, אַ געוועזענער פֿאַרמער פון דער אַלטער היים אין אַ ישון נעבן בריסק. זייענדיק גרינדלעך באַהאַוועט אין אַגריקולטור און ערד־אַרבעט, איז ער געוואָרן זייער לערער און וועג־ווייזער.

די אידן פון דער גרופּע עולים האָבן לחלוטין נישט געהאָט דעם מינדסטן אַנונג וועגן עבודת אדמה, זייערע אבות אבותיהם האָבן אפילו פון דעם נישט גע׳חלומ׳ט... די ערשטע צייטן האָבן זיי זיך געראַנגלט שווער און ביטער פֿאָר זייער עקאָנאָמישער עקזיסטענץ, איבער דער לענג און בריים פון לאַנד האָבן געבושע־וועט, ווי אַ בייזער געווייטער פֿאַרשיידענע קראַנקהייטן, רח״ל, ווי מאַלאַריע, קדחת, שווארצע פּעסט און דאָס גלייכן. עס זענען געפאַלן אומצאָליקע קרבנות — און דאָ דאַרף מען זיך דאָך פֿאַר־טיידיקן קעגן די אַראַבישע שכנים.

איינמאָל, אין יאָר 1921, ווען ר׳ ישראל האָט געאַרבעט אויפֿן פעלד, זענען אַ באַנדע אַראַבישע רויבערס באַפאַלן און געפֿרואווט צו׳גזל׳ענען זיינע בהמות. דער סוף פון גראַנגל איז געווען, אַז ער איז געשאָסן געוואָרן אין פוס און איז געבליבן הילפלאָז אינמיטן פעלד. דאָס בלוט האָט גערונען, אַבער ער האָט פון זיין ביקס צוריקגעשאָסן אויף די רויבער. תיכף האָט מען אַלאַמירט אין דער מושבה, אַז רויבער שיסן פון די בערג אַראָפּ. ווען ר׳ ישראל אשכנזי האָט געזען, ווי אַלע אַרום קאָנצענטרירן זייער גאָנצע אויפמערק־זאַמקייט אויף זיין ערנסטע לאָגע און ווילן אים דוקא אַרויסנעמען פון סכנה־פלאַץ, האָט ער זיך געבעטן ביי זיי, אין אַ פאַטערלעכן טאָן:

— קינדערלעך, פֿאַרלאָזט מיך! איך בין שוין גאָט ווייסט... אַבער איר, זייט געשטאַרקט און ראַטעוועט זיך!...

זיינע פֿאַרערער און פריינט פלעגן זאָגן, אַז ער דינט זיין באַשעפּער מיטן אָקער און שנייד־מעסער, דאָס זענען זיינע בעסטע „כלי־נגינה", אויף וועלכע ער שפּילט אויסגעצייכנט, ממש אַ וויר־טואָז... און די איידעלע קינדער, די „סאַברעס", האָבן איבער־געגנומען זיין מאָטיוו: „בזיעת אפיך תאכל לחם"... זיין אייניקל, צבי אשכנזי ע״ה, 25 יאָר אַלט, אַ העלדישער בחור ווי אַ ריז, מיט אַ ליבן שמייכל אויף זיין ליכטיקן פנים, איז גיפאַלן באַשיצנדיק „כפר גלעדי", אין יאָר תש״ו, קעגן די בריטישע חיילות. זיין נאָמען איז פֿאַראייביקט געוואָרן אין דער היסטאָרישער אר״י־שוהל אין צפת.

דאָס איז דער פֿאַקטישער אונטערגרונט פון דער אַנט־שטייאונג פון דער מושבה „יסוד המעלה" אין אויבערשטן גליל, וואו די גרינדער און ראשונים האָבן זיך געראַנגלט, ביז זיי האָבן דעראַבערט אַ שטיקל פֿאַזיציע און זיך פֿאַראַנקערט אין הייליקן באָדן. די אייניקלעך פון ר׳ ישראל — דער פֿאָטער פון דער פֿאָר־צוויגטער „אשכנזי דינאָסטיע" — זיינען ממשיך מיט אייפער און ליבע, זיין הייליקע ירושה און היטן זיינע טראַדיציעס. באַזונדערס צייכענען זיך אויס חנה און אליעזר אשכנזי, מיט דער דער־האָבענער מידה פון „הכנסת אורחים"; זייער פֿראַכטפולע היים איז אַ שם־דבר אין גאַנץ יסוד המעלה, וואו עס באַזוכן פון צייט צו צייט פֿראָמינענטע פֿערזענלעכקייטן, מסלתה ומשמנה פון דער מדינה, ווי שרייבער, פֿראָפעסאָרן, קינסטלער, מלוכה־מענער, פֿאָליטיקער אאַז״וו.

די פֿאַרמערס פון גליל העליון האָבן פֿאַרווירקליכט דעם באַרימטן זאָג פון דר. הערצל „אם תרצו אין זו אגדה"... אויב איר ווילט איז עס נישט קיין לעגענדע.

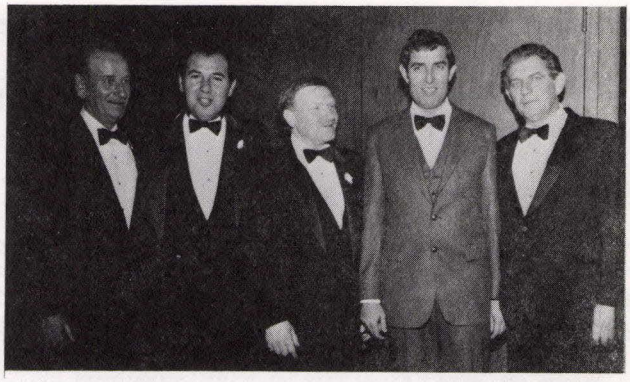
דער ביאַליסטאָקער צענטער איז אַ שטאָלץ פֿאַר די לאָנדסלייט

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז אונזער חשובער לאָנדסמאַן, דער באַקאַנטער ביזנע־קינסטלער פון מדינת ישראל, שמעון אַסאָ־וויצקי, געווען אויף אַ קורצן באַזוך אין ניו יאָרק. ווי דער שטייגער איז, האָט ער באָוויזן אפילו אויף דער גיך צו באַזוכן אונזער גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע מענטשן. נאָכן צוריקקומען אהיים קיין ישראל, האָט פרייגט אַסאָוויצקי צוגע־שיקט אַ קאָרטל צו איסאַק ריבאַלאָווסקי, געזעראַל־סעקרעטאַר, אין וועלכן ער (אַסאָוויצקי) שרייבט, צווישן אנד.:

„איך דריק אויס מיין גרויסע באַגייסטערונג פֿאַר אַלעם וואָס איך האָב געזען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פֿאַר עלטערע מענטשן, בעת מיין באַזוך אין ניו יאָרק. ס׳איז ניט איבערגעטריבן ווען איך וועל זאָגן, אַז דאָס איז דער גרעסטער שטאָלץ פֿאַר אַלע ביאַליסטאָקער אידן אין דער גאַנצער וועלט. די דאָזיקע אינסטיטוציע איז, לויט מיין מיינונג, וויַ אַ סימבאָליש־לעבעדיקער דענקמאָל נאָך אונזער חרובער היים־שטאָט ביאַלי־סטאָק, און די דאָרטיקע אומגעבראַכטע צענדליקער טויזנטער אידן ביי די נאָציס. מיינע בעסטע גרוסן און וואונטשן אייך אַלעמען, די פירער און טוער פון דער היים, וויַ אויך אַלע טרייַע שטיצער, וואָס דערמעגלעכן אויפצוהאַלטן די אינסטיטוציע. זייט געשטאַרקט, שלום".

אייער

שמעון אַסאָוויצקי

די געסט פון ישראל, וועלכע זיינען געקומען צו דער חתונה, מיט זייערע פרויען. פון לינקס: אברהם סילווערשטיין, בן ציון מזרחי, סעם סאַלאַזש, מיכה גאָלדמאַן און חאַצקעל גרינשפּאַן.

פּרעכטיקע חתונה מיט דאיען סאַלאַזש מיט דר. מעטיו סקאַט קודיש

אַן עולם פון עטלעכע הונדערט פּערזאָן האָבן זיך באַטייליקט אין דער פּרעכטיקער חתונה פון דאיען סאַלאַזש מיט דר. מעטיו סקאַט קודיש, וואָס איז פאָרגעקומען שבת ביינאַכט, דעם 26טן דעצמבער 1981, אין טעמפּל הלל, נאָרד וואודמיר, נ. י. די יונגע ב'חנ'טע מרס. קודיש איז די עלטסטע געראַטענע טאַכטער פון סעם סאַלאַזש און זיין פּרוי ראָוז, דער פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. צווישן די הונדערטער געסט, וועלכע האָבן אויף אַ פּיינעם אופן פאַרברענגט ביי דער גרויסאַרטיקער שמחה, זיינען געווען משפּחה־מענטשן פון די מחותנים, אַנגעזעהענע ביזנעסלייט און פרייַנד פון די סאַלאַזש'עס, ווי אויך פּירער און טוער פון אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער.

צווישן די געסט זיינען אויך געווען אַ צאָל ספּעציעל געקומענע פון מדינת ישראל, אויף דער איינלאַדונג פון מר. און מרס. סאַלאַזש, וועמענס גוטע פריינט זיי זיינען. די גרויסע חתונה האָט זיך געצויגן ביז שפּעט אין דער נאַכט אויף אַ העכסט היימישן אופן באַגלייט מיט כל־טוב, וואָס האָט איבערגעלאָזט אַן אומפאַרגעסלעכן איינדרוק אויף אַלע באַטיילקטע.

ראַבאַי ה. יוסף סימקעס, דער גייסטיקער פּירער פון דעם האַליס היללס דזשואיש צענטער און דער באַוואוסטער חזן סאָל זימ, האָבן דורכגעפּירט די צערעמאָניעס. דר. קודיש שטודירט ווייטער צו באַקומען העכערער מעדיצינישער פראַקטיק, דאָס יונגע פּאָרל וואוינט אין בעיסאַיד, קווינס, ניו יאָרק.

די אָנפּירערס, באַאַמטע, מיטגלידער און איינוואוינער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל שיקן דורך דעם וועג איבער די בעסטע וואונטשן צו אונדזערע גוטע פריינט סעם און ראָוז סאַלאַזש, אַז זיי זאָלן האָבן פיל נחת פון דעם נייעם פאַרהייראַטן פּאָרל. און דעם יונגן פּאָרל שיקן מיר איבער די בעסטע וואונטשן פאַר אַ גליכלעכן צוזאַמענלעבן.

חנוכה־פּייערונג אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער

זונטיק בייטאָג, דעם 20טן דעצעמבער ה. י. איז אין דעם אוידיטאָריום פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוועי, נ. י. דורכגעפּירט געוואָרן די גרויסע חנוכה־פּייערונג און קאָנצערט. מיט דעם יום טוב האָט אויף אַן איינדרוקספולן אופן אָנגעפּירט מאַיק קרעמער, וויצע־פּאַרזיצער פון דער באָארד אָון דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. ביי דער געלונגענער פּייערונג זיינען אויך אָנוועזנד געווען אַ צאָל גראָדנער לאָנדסלייט, וועלכע האָבן צוגעגעבן חשיבות דער אונטערנעמונג.

פריינט סעם סאַלאַזש, פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, האָט באַגריסט דעם פאָרזאַמלטן עולם און זיך געטיילט מיט אינטערעסאַנטע באַריכטן וועגן די טעטיקייטן פון דעם צענטער. מר. סאַלאַזש האָט געריידט מיט שטאָלץ וועגן אונדזער אינסטיטוציע, ער האָט דערביי געלויבט די טוער, וואָס קאָן אויך זיין אַ גוטער ביישפּיל פאַר אַנדערע. סאַלאַזש האָט דערבייַ אָנגעצייכנט געוויסע פּלענער אויף וווייטער און געוואונטשן דערפאָלג אין די אַקטיוויטעטן.

די באַוואוסטע זינגערין שושנה ראָן, איז אָרויסגעטראָטן אין אַ קאָנצערט פון אידישע, העברעאישע און ענגלישע לידער וואָס זי האָט געזונגען אויף אַ פּרעכטיקן אופן, און איז דערפאַר באַשאָנקען געוואָרן מיט וואַרעמע אַפּלאָדיסמענטן. ביי דער פּיאַנאָ האָט איר באַגליים ב. אייזענמאַן.

איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, האָט פאָרגעשטעלט פאָרן עולם דעם מעיאָר פון כפר תבור אין ישראל, וואו עס זיינען אויסגעבויט געוואָרן צוויי וויכטיקע אינסטיטוציעס אויף די נעמען פון איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי און סעם און ראוז סאַלאַזש. דער מעיאָר, מיט זיין פרוי, זיינען איינגעלאָדן געוואָרן צו קומען קיין ניו יאָרק פון מר. און מרס. סאַלאַזש, צו דער חתונה פון זייער געראָטענער טאָכטער. ביי דער פּייערונג זיינען אויך אָנוועזנד געווען עטלעכע אָנדערע חשובֿע געסט פון ישראל, וועלכע זיינען איינגעלאָדן געוואָרן פון סעם סאַלאַזש און זיין פרוי צו דער חתונה פון זייער טאָכטער.

זיי אַלע זיינען אויף אַ וואַרעמען אופן באַגריסט געוואָרן פון מר. ריבאַלאָווסקי. ער האָט אויך מיט האַרציקע וועגן בעסטע באַגריסט די אָנוועזנדע פרוי רבקה ראָזענטאָל, די אייגנטימערין פון דער גוט באַקאַנטער „מאַקס ראָזענטאָל רייזע־ביוראָ", וואָס אַראַנזשירט אַלע טורס פונ'ם ביאַליסטאָקער צענטער קיין מדינת ישראל.

דער מעיאָר פון כפר תבור, מיכה גאָלדמאַן, האָט אין האַרציקע וועגן באַדאַנקט די פּירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר בויען אינסטיטוציעס אין כפר תבור וואָס איז פון זייער נוצלעכער וויכטיקייט און גרויסער באַדייטונג. ער האָט אויך געפּונען אמעריקאַנער אידן צו שטיצן מדינת ישראל בכלל, וואָס איז כסדר אין אַ גרויסן געראַנגל קעגן די פאַרשיידענע שונאים, וואָס זוכן שלעכטס צו טאָן דער אידישער מדינה.

נאָכדעם האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי „פאַרקויפט" פּיר מנורות מיט חנוכה ליכט צו אַ צאָל אָנוועזענדע, וועלכע האָבן בייגעטראָגן פאַרשיידענע ביישטייערונגען און זיי האָבן אָנגעצונדן די ליכט. מר. ריבאַלאָווסקי האָט אויך געמאַכט אַן אָפּיל וואָס האָט אַריינגעבראַכט אַ גרעסערע סומע פאַר דער אינסטיטוציע.

נאָכדעם האָט ראַבאַי שמואל קראַניק געריידט צום עולם וועגן דער באַדייטונג פון חנוכה, ער האָט געבענטשט די חנוכה־ליכט. די היימישע און שטימונגספולע פייערונג האָט זיך פאָרענדיקט מיט סעריוויրן געשמאַקע מאכלים, באַזונדערס גאָר גוט געמאַכטע „לאָטקעס" וואָס מען האָט געגעסן מיט געשמאַק.

אויפן בילד זיינען, פון לינקס, פאָלגענדע געסט: בן ציון מזרחי מיט פרוי ראָוז, אַלעקסאַנדער קעניגסבערג, חאַצקעל גרינשפּאַן און פרוי יוכבד, שלמה קאָהען און פרוי, מיכה גאָלדמאַן און פרוי ציפּה, אברהם סילווערשטיין און פרוי יהודית, איסאַק ריבאַלאָווסקי און יוסף סימקעס. אין צענטער זיינען די מחותנים, סעם און ראָוז סאַלאַזש.

אַ באַגעגעניש מיט יעקב סאַפּירשטיין אין מאַיאַמי ביטש

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי

זייענדיק דעם פּאַרגאַנגענעם חודש יאַנואַר אין מיאַמי ביטש, האָב איך דאָרט געהאַט אַ מערקווירדיקע באַגעגעניש. פּאַרנדיק אַהינצו פון ניו יאָרק, מיט מיין פרוי מאַלי, האָב איך געוואוסט, אַז אין מיאַמי ביטש איז אויףווינטער־אָפּרו דער 97 יאָריקער יעקב סאַפּירשטיין, איינער פון די אָנגעזעענסטע און עלטסטע ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט אין אַמעריקע. פריינט סאַפּירשטיין, וועלכער וואוינט אין קליוולענד מיט זיין משפּחה, איז געווען דער גרינדער — אין יאָר 1906 — פון אַ קליינער אונטערנעמונג פון באַגריסונגס־קאָרטן, וואָס איז אויסגעוואַקסן צו אַ ריזיקער אינדוסטריע און פּאַרנעמט איצט דעם אויבנאָן אין דער אַמעריקאַנער אינדוסטריעלער וועלט. די דאָזיקע אונטערנעמונג, וואָס טראָגט דעם נאָמען „אַמעריקען גריטינגס קאָרפּאָרעישאָן", איז איצט אונטער דער אָנפירונג פון יעקב סאַפּירשטיינ'ס זון, אוירווינג י. סטאון, און אַנדערע משפּחה־מענטשן.

געפּאָרן צו מיין באַגעגעניש מיט דעם ליבלעכן יעקב סאַפּירשטיין בין איך צוזאַמען מיט אונדזערע גוטע פריינט און ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט, סעם טשודין — פאָרזיצער פון דעם ביאַליסטאָקער און אומגעגענט קלוב אין מיאַמי; און פישל פיינפעלד, אַן אַקטיוואַר ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן. וועג מיר זיינען אַריינגעקומען אין דעם שיינעם הויז פון פריינט סאַפּירשטיין, האָט אָר זיך זייער וואַרעם צו אונדז באַצויגן כאָטש אָר האָט אונדז געזען דעם ערשטן מאָל. אָר האָט זיך מיט אונדז באַגריסט און געהייסן וואַרטן אַ פּאָר מינוט ביז אָר וועט פאָרענדיקן עסן לאָנטש. נאָכדעם האָבן מיר זיך אַוועקגעזעצט און אָנגעהויבן אַ געמיטלעכן שמועס.

וועג איך האָב זיך פאָרגעשטעלט אַז איך בין געווען סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאָר עלטערע מענטשן און איך האָב אויך פאָרגעשטעלט די פריינט טשודין און פיינפעלד, האָב איך גלייכצייטיק באַמערקט, אַז איך בין רעדאַקטאָר פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע". פריינט יעקב סאַפּירשטיין האָט גלייך אַ צופּרידענער אויסגערופן: „אוי, איר זיינט דער רעדאַקטאָר פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע"! איך האָב דאָך גלייַענט אין דעם לעצטן נומער פון דעם זשורנאַל, פון פּאָר־גאַנגענעם ערב ראש־השנה, די פיינע באַשרייבונג וועגן מיר און מיין משפּחה".

פריינט סאַפּירשטיין האָט גלייך דערציילט וועגן זיין אַפּשטאַם פון ביאַליסטאָק, מיט וואָס ער איז שטאָלץ. ער האָט אָנגעהויבן אויפלעבן די געשיכטע ווי אַזוי ער איז אַוועק פון ביאַליסטאָק אין יאָר 1905 וועג די קאָזאַקן האָבן פּאָרברענט דאָס הויז וואו זיין משפּחה האָט געוואוינט. באַלד נאָכדעם, דאָמאָלט איז אויך געווען די רוסיש־יאַפּאַנעזישע מלחמה, האָט זיין פּאָטער באַשלאָסן אַוועקצופאָרן מיט דער גאַנצער משפּחה פון ביאַליסטאָק. נאָך וואַנדערונגען און איבער גרענעצן אין איראָפּע, האָבן זיי צום סוף זיך דערשלאָגן קיין אַמעריקע.

דער ליבלעכער זקן האָט אַרויסגעבראַכט פיל איינצלהייטן פון מיט קנאַפּע אַכציק יאָר צוריק און מיר האָבן זיך צוגעהערט מיט גרויס אינטערעס. דערביי האָט ער זיך גמאַכט אַ פּאָטאָגראָפּיע מיט מיר. ער האָט אויך זיך אויסגעפרעגט אויף אונדזער צענטער און היים אין ניו יאָרק און אויף די לאָנדסלייט. וועג איך האָב אים איבערגעגעבן איינצלהייטן וועגן אונדזערע וויכטיקע אַקטיוויטעטן, האָט ער אַ צופּרידענער צוגעשאָקלט מיט זיין קאָפּ. עס איז געווען צו זען, אַז צוליב דעם וואָס מר. סאַפּירשטיין הערט ניט אַזוי גוט, האָט ער צוגעשטעלט נאָענט צו אונדז זיין אויער, כדי צו הערן וואָס מיר זאָגן. ער האָט אַלץ קלאָר פאַרשטאַנען און געענטפערט מיט באַמערקונגען און פיינע ווערטלעך אין דעם שמועס.

ביים גיין האָב איך מיט אים האָט פריינט סאַפּירשטיין אונדז האַרציק באַאַנקט פאָר קומען אים באַזוכן אין געבעטן איבערגעבן אַ גרוס און גוטע וואונטשן צו די ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט אין ניו יאָרק. ער האָט מיך געבעטן איך זאָל אים געבן מיין וויזיט־קאָרטע, ווייל ער רעדט עטלעכע מאָל אין דער וואָך — האָט ער געזאָגט —

איסאַק ריבאַלאָווסקי בעת דער באַגעגעניש מיט יעקב סאַפּירשטיין.

מיט זיין זון, אוירווינג סטאון אין קליוולענד, ווייל ער אים איבערגעבן וועגן מיין באַזוך בייַ אים. ער האָט געזאָגט, אַז אויסער די „ביאַליסטאָקער שטימע" לייענט ער אויך די אידישע צייטונגען פון ניו יאָרק. אָבער ער באַדויערט, האָט ער צוגעגעבן, וואָס ער באַקומט די צייטונגען מיט אַ פּאָרשפּעטיקונג.

איך, מיט די פריינט סעם טשודין און פישל פיינפעלד, זיינען אַוועק צופּרידענע פון דעם באַזוך און שמועס מיט דעם ליבן האַרציקן יעקב סאַפּירשטיין. עס איז אַ גרויסער כבוד צו האָבן צווישן אונדזערע ביאַליסטאָקער אַזאַ באַליבטן לאָנדסמאַן, ווי דאָס איז דער האַרציקער 97 יאָריקער סאַפּירשטיין. מיר ווינטשן אים נאָך לאָנגע יאָרן פון געזונט, גליק און נחת אין זיין פערזענלעכן לעבן, און אין זיין גאַנצער גרויסער און באַוואוסטער משפּחה.

אַ היימישע פאָרבינדונג ביי די לאָנדסלייט

אונדזער חשובע לאָנדספרוי, ראָזע זאַק, טראָסטי פון דער באַארד אָו גאַווערנאָס, האָט אונדז צוגעשיקט דעם בריוו וואָס מיר דרוקן דאָ מיט קליינע קירצונגען.

טייערע ראָזע, שלום!

איך דאַנק דיר זייער פאָרן צושיקן מיר די „ביאַליסטאָקער שטימע". איך מוז דיר זאָגן, אַז איך בין ממש געווען איבערראַשט. דאָס איז געמאַכט פיין און שיין אַרויסגעגעבן. אויף אַ פיינעם פאַפּיר, זייער לעזבאַר, מיט געשמאַק און מיט אייגענע כוחות. מען זעט אין דעם זשורנאַל איבערגעגעבנקייט, אַ סך האַרץ, מיט איין וואָרט אַן ערשטקלאַסיקע אויסגאַבע.

אָלע וויסן, אַז די ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַנשאַפט איז די בעסטע אין אַמעריקע, און פאָרשטייט זיך, אין גאָר דער וועלט. איך האָב געליינט וואָס איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט געשריבן וועגן אייך ביידן. איך מוז דיר זאָגן, אַז ער האָט עס געמאַכט זייער פיין, עס איז קורץ און גוט.

איך וויינטש דיר מיין טייערע, אַז דו זאָלסט אָנגיין מיט דיינע געזעלשאַפטלעכע טעטיקייטן נאָך אסך יאָרן. דעם פריינט ריבאַלאָווסקי קען איך ניט פערזענלעך. אָבער דיין שעפקע פלעגט מיר דערציילן וועגן מיט אסך פריינטשאַפט און ליבע, ספּעציעל וועג ער איז געווען אין דער ביאַליסטאָקער היים.

איך דאַנק אים פאָרן פיינעם אַרטיקל וועגן מיין חבר שעפקע. איך וויינטש אייך, די ביאַליסטאָקער, פיל דערפאָלג און איר זאָלט אָנהאַלטן די גוטע טראַדיציע פון אמת'ע גוטע לאָנדסמאַנשאַפטן. אפשר וועלן סוף כל סוף אויך אַנדערע אַראָפּנעמען אַ מוסטער פון אייך.

זיי געזונט און שטאַרק,
בתיה לאָזט דיך גרוסן.
מיט פריינטשאַפט,

יאָסקע
ניו יאָרק

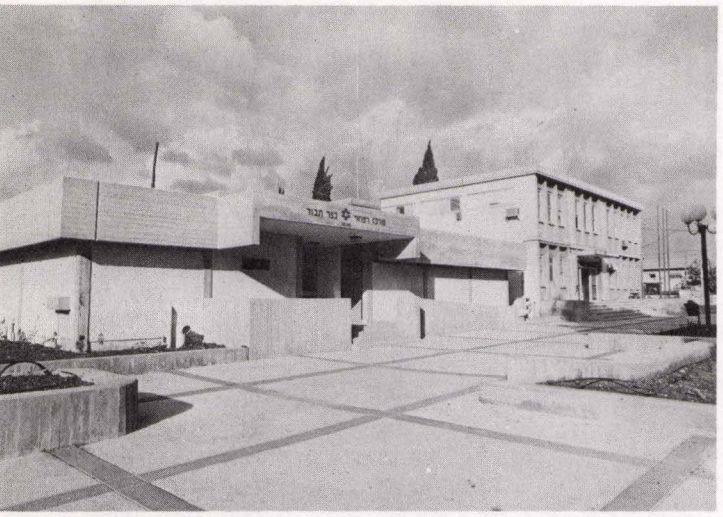
אַ גרוס מיט נייע בילדער פון כּפר תּבור

New Pictures of Kfar Tabor

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק האָט לעצטנס באַקומען אַ וואַרעמען בריוו, מיט אַ צאָל נייע פאָטאָגראַפיעס, פון דעם מעיאַר אין כּפר תּבור, מיכה גאָלדמאַן. אין זיין בריוו, וואָס איז געשריבן צו איסאַק ריבאַלאָווסקי, טיילט זיך דער מעיאַר מיט צופריידנהייט וועגן די דערגרייכונגען און נייע בויאונגען אין דעם שיינעם שטעטל אין גליל, מיט וועלכן ער פּירט אָן.

ווי באַקאַנט, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק — אין קאָאָפּעראַציע מיט דעם קאָנסיל פון אַרגאַניזאַציעס ביים יונאַיטעד דזשואיש אָפּיל — אויפגעבויט אין כּפר תּבור צוויי וויכטיקע און זייער נוצלעכע אינסטיצוציעס פאַר די דאָרטיקע איינוואינער, ווי אויך פאַר די איינוואוינער פון דער אַרומיקער געגנט. אין יאָר 1980 איז אויפגעבויט און געעפנט געוואָרן אַ קינדער־היים אויפן נאָמען פון איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי, און אין 1981 איז געעפנט געוואָרן אַ מעדיצינישער קליניק אויפן נאָמען פון סעם און ראָוז סאָלאָזש. אין דער דערעפענונג פון ביידע אינסטיטוציעס, וואָס איז פאָרגעקומען אויף אַן איינדרוקספולן און פייערלעכן אופן, האָבן זיך באַטייליקט אַ גרעסערע צאָל לאָנדסלייט פון ניו יאָרק, וועלכע זיינען געפאָרן מיט ספּעציעלע טורס אין יענער צייט קיין מדינת ישראל, אַרגאַניזירט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער.

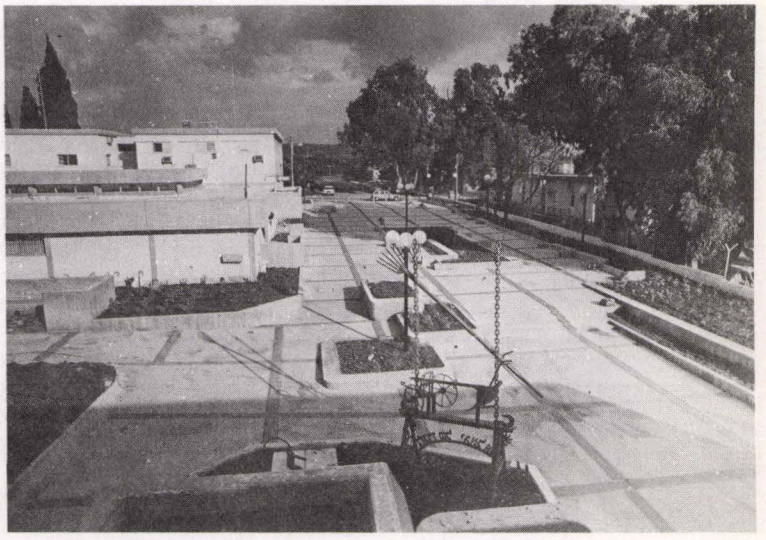
פון די בילדער וואָס דער מעיאַר מיכה גאָלדמאַן האָט אונז צוגעשיקט איז צו זען, אַז כּפר תּבור בויט זיך מיט אַ שנעלקייט און אויך אויף אַ שיינעם אופן. מיר גיבן דאָ עטלעכע פון די צוגעשיקטע בילדער. מעיאַר גאָלדמאַן שרייבט אויך צו מר. ריבאַלאָווסקי וועגן דעם, אַז אין כּפר תּבור איז לעצטנס אויסגעבויט געוואָרן אַ גרויסער סקווער וואָס טראָגט דעם נאָמען „ביאַליסטאָקער פּלאַץ". איצט וועט דאָרט אויך אָוועקגעשטעלט ווערן אַ ספּעציעלער שטיין מיט אַ פּאָסיקן אויפשריפט וואָס וועט אָזוי אַרום באַקענען די איינוואוינער פון דעם שטעטל און פון דער געגנט, ווי אויך די באַזוכער און טוריסטן, וועגן דעם ביישטייער און הילף פון די ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט אין אַמעריקע (דורך זייער גרויסן צענטער) פאַר דעם בוי און וואוקס פון כּפר תּבור.

דער מעדיקל־צענטער אויפן נאָמען פון סעם און ראָוז סאָלאָזש
The Medical Center Dedicated by Rose and Sam Solasz

דער אַריינפאָר אין כּפר תּבור.
Entering Kfar Tabor

דער טאָג־צענטער פאַר די קליינע קינדער, וואָס די עלטערן לאָזן איבער.
The Day Care Center for the tots left by parents for the day.

דער גרויסער שפּיל־פּלאַץ פאַר די קינדער.
The large playground for the children

איינדרוקספולע יזכור־פאַרזאַמלונג בײַ די ביאַליסטאָקער אין מיאַמי ביטש

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי

אַ גרויסער עולם לאַנדסלייט פון ביאַליסטאָק און אומגעגנט האָבן זיך באַטיילִיקט אין דער איינדרוקספולער 39טע יערלעכע אזכרה, וואָס איז דרוכגעפירט געוואָרן זונטיק בייטאָג, דעם 14טן פעברואַר 1982, אין מיאַמי ביטש. די ווירדיקע טרויער־פאַר־זאַמלונג איז אַרגאַניזירט געוואָרן פון דעם „ביאַליסטאָקער און אומגעגנט קלוב", אין מיאַמי, און איז פאַרגעקומען אין דונס מאָטעל, 17001 קאָלינס עוועניו, מיאַמי.

פאַרזיצער פון דעם גרויסן צוזאַמענקונפט איז געווען יוסף דאָברימאַן, טראַסטי פון קלוב. ער האָט אין האַרציקע ווערטער באַ־גריסט דעם עולם און אָנגעוויזן אויף דער באַדייטונג פון דער צוזאַמענקונפט. איינע פון די וויכטיקסטע אויפגאָבן פון אונזערע לאַנדסלייט אומעטום, האָט פריינט דאָברימאַן געזאָגט, איז צו געדענקען און וויי געהעריק אָפּצוהיטן דעם אָנדענק פון אונזערע קדושים און מאַרטירער.

נאָכדעם ווי די לאַנדספרוי מירא סאיער, פון טאָראָנטאָ, האָט פאַרגעליינט אַ רירנדע פאָעמע וועגן חורבן, האָט באַקומען דאָס וואָרט דער גאָסט־רעדנער פריינט סעם טשודין. מר. טשודין,

דער טשערמאַן פון דער יזכור־פאַרזאַמלונג, יוסף דאָברימאַן.

וועלכער איז פאַרזיצער פון דעם „ביאַליסטאָקער און אומגעגנט קלוב", האָט געריידט וועגן דעם גרויסן אידישן חורבן בײַ די נאַציס, וואָס האָט אָפּגעוויישט אַ וואונדערלעכע אידישע וועלט אויף יענער זײַט ים. ער האָט אויך אַרויסגעבראַכט וועגן דעם אידישן ווידערשטאַנד קעגן די היטלעריסטן, וואָס צו דעם איז ניט געווען קיין פאַרגלייך אין אייראָפּע. סעם טשודין האָט אויך אָנגעוויזן אויף דער דערוואָכונג און אויפשטייג פון נעאָ־נאַציזם און אַנטיסעמי־טיזם, וואָס באַדראָעט ווידער אידן. ער האָט צום סוף געפרופן צו וואַכזאַמקייט פאַר אידישע אינטערעסן און צו שטיצן און העלפן שטאַרקן מדינת ישראל, וואָס איז כסדר אין געפאַר פון די שונאים. די איינדרוקספולע רעדע פון פריינט טשודין, האָט געמאַכט אַ שטאַרקן איינדרוק אויף אַלע אָנוועזנדע.

נאָכדעם האָט מיט טיפער עמאָציע נעשקע דאָברימאַן פאַרגע־ליינט אַ רירענד ליד א. נ. „דער קאַמף פון אַ קאַצעטלער", אָנגע־שריבן פון דאָבקע נאָטאָוויטש, באַלד נאָך דער מלחמה, וועו זי איז געראָטעוועט געוואָרן פון בערגן־בעלזן. זי וואוינט איצט, אין מעל־בורן, אויסטראַליע.

איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער געזעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, היים און שפּיטאַל פאַר עלטערע מענטשן, איז ספּעציעל געקומען צו דער יזכור־פאַר־זאַמלונג — מיט זיין פרוי מאַלי — אויף דער איינלאַדונג פון דעם „ביאַליסטאָקער און אומגעגנט קלוב". „פריינט ריבאַלאָווסקי האָט באַגריסט דעם עולם אין אַ קורצער האַרציקער רעדע און ער האָט דערביי אויסגעדריקט צופרידנקייט פון דעם וואָס די לאַנדסלייט אין מיאַמי אַרגאַניזירן זיך אויף אַזאַ גוטן אופן. וויייטער האָט ריבא־לאָווסקי אָפּגעגעבן אַ באריכט וועגן די פאַרצווייגטע טעטיקייטן פון דעם צענטער אין ניו יאָרק, און ער האָט אויך אַרויסגעבראַכט וויכטיקע פאַקטן וועגן דעם מאַנומענטאַלן ביאַליסטאָק יזכור־בוך, וואָס וועט דערשיינען אין קורצן.

צום סוף האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי גענאַכט אַן אָפּיל און דער פאַרזאַמלטער עולם האָט זיך זייער שיין אָפּגערופן מיט צוטראָגן אויפן אָרט ביישטייערונגען, ווי דאָס איז די טראַדיציע ביי ביאַלי־סטאָקער לאַנדסלייט שטענדיק. עס איז אַריינגעקומען אַ גרויסע סומע אין קעש און טשעקס. דורך דעם איז אויך געקומען צום אויסדרוק די צוגעבונדנקייט און טריישאַפט צום ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, ווי אויך צו דעם ניי־געשאַפענעם „ביאַלי־סטאָקער און אומגעגנט קלוב", אין מיאַמי. אויף אַ מיטינג פון דער עקזעקוטיווע פונ׳ם קלוב, איז שפּעטער באַשלאָסן געוואָרן, אַז די גאַנצע געזאַמלטע סומע געלט ביי דער טרויער־פאַרזאַמלונג זאָל איבערגעגעבן ווערן פאַר דעם ביאַליסטאָקער יזכור־בוך.

צו דער גרויסער יזכור־פאַרזאַמלונג האָט אויך געזאָלט קומען פון ניו יאָרק סעם סאָלאָזש, פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, וועלכער איז אויך איינגע־לאָדן געוואָרן צו דער אונטערנעמונג. מר. סאָלאָזש האָט אָבער געמוזט אָפּרופן דאָס פאַרן קיין מיאַמי צוליבן טויט פון מרס. ראָוז סאָלאָזש׳עס פאָטער, מיכאל קאָהען ע״ה. דער פאַרזיצער פון דער טרויער־פאַר־זאַמלונג, יוסף דאָברימאַן, האָט פאַרגעשלאָגן איבערצושיקן אין נאָמען פון אַלע פאַרזאַמלטע — דורך איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי — אַ טרויער אויסדרוק צו מרס. און מר. סאָלאָזש מיט דער גאַנצער משפּחה, צוליב זייער גרויסן פאַרלוסט.

ביז גאָר רירענד איז ביי דער טרויער־פאַרזאַמלונג געווען די צערעמאָניע פון אָנצינדן די זעקס יאָרצייט־ליכט נאָך אונזערע זעקס מיליאָן קדושים, ווי אויך אַ ליכט פאַר די פאַרשטאָרבענע לאַנדסלייט אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָר. די ליכט זיינען אָנגע־צונדן געוואָרן פון פאַלגענדע דריי קינדער פון געראָטעוועטע ביאַליסטאָקער אידן, פון „צווייטן דור": סאָל ארקער, סטיוועו יוטי־אָנסקי, און טעד קאָזאַק. די אָנדערע דריי ליכט זיינען אָנגעצונדן געוואָרן פון אהרן און מיני פיינמאַן, זאָנוול לאָנגליק און רובין בינדלער, ערן־פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאַל פאַר עלטערע מענטשן. דאָס ספּעציעלע ליכט אין אָנ־דענק פון די פאַרשטאָבענע מיטגלידער אין פאַרגאָנגענעם יאָר, האָבן אָנגעצונדן איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי.

מיט אַ קורצער וואָרעמער באַגריסונג איז אַרויסגעטראָטן דעיויד גאָלדבערג, געוועזענער טשערמאַן פון באָארד אָוו גאָווער־נאָרס פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וועלכער וואוינט

דער ביאַליסטאָקער חזן מרדכי ספּעקטאָר מאַכט דעם אל מלא רחמים, אין אָנדענק פון די 60 טויזנט ביאַליסטאָקער קרבנות.

ביי די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מיאַמי ביטש

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי

אויך דאָסמאָל ווען איך, מיט מיין פרוי מאַלי זיינען געווען אויף אונדזער קורצער וואַקאַציע אין מיאַמי ביטש, זיינען מיר דאָרט געווען כסדר אַרומגענומען מיט וואַרעמקייט און פריינט־שאַפט, וואָס איז געקומען פון אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט. דאָס גיט מיר יעדעס מאָל צו פיל מוט און כוח צו דער ווייטערדיקער אַרבעט, וואָס איך — צוזאַמען מיט די אַנדערע פירער און טוער פון אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר קראַנקע — פירן־אַן פאַר דער גרויסער אינסטי־טוציע, פאַר אונדזערע לאַנדסלייט און פאַר כלל ישראל. דאָסמאָל בין איך מיט מיין פרוי געווען אין מיאַמי ביטש פון דעם 2טן ביזן 18טן יאַנואַר ה. י.

ווי נאָר מיר זיינען אַנגעקומען קיין מיאַמי ביטש זיינען מיר, ווי יעדעס מאָל באַאַגענט געוואָרן מיט גרויס וואַרעמקייט פון די לאַנדסלייט. און ווי דאָס איז יעדעס מאָל, האָט יעדער פון זיי אונדז איינגעלאָדן מיר זאָלן קומען זיך מיט זיי טרעפן און שמועסן אין זייערע קאַנדאָמיניומס. מיר האָבן ליידער ניט געקענט נאָכקומען אַלעמענס וואונטש, מיר האָבן באַוויזן צו זיין אין זייערע הייזער בלויז ביי אַ באַגרענצטער צאָל. דערפאַר אַבער האָבן מיר, זייענ־דיק אין די וואוינונגען פון אַ צאָל פריינט, באַגעגענט זיך מיט פיל לאַנדסלייט.

באגעגענישן און פריינטשאפט

מיר זיינען געווען אין קאַנדאָמיניומס פון: נעשקע און יוסף דאָברימאַן, פון שיקאָגאָ; סעם און לאה טשודין, מאַקס און פאַניע מישקאָף, אייב און דבורה מינץ, הערשל און לאה׳קע מאַראָ, אַלעקס און מיני יוטיאַנסקי, דזשאָו און ליזאָ, מאַרוס און פעני, און ביי נאָך אַנדערע. אומעטום איז געווען געגרייט היימישע, גוטע און איצט אין מיאַמי. ער האָט באַגריסט די נייע אַרגאַניזאַציע פון די לאַנדסלייט אין מיאַמי און אויסגעדריקט צופרידנהייט פון זייערע אַקטיוויטעטן. מר. גאָלדבערג האָט געוואונטשן די פירער און מיט־גלידער פונעם קלוב דערפאָלג אין זייערע וויטערדיקע אַקטיווי־טעטן. ער האָט אויך באַגריסט און באַדאַנקט דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר שיקן איסאַק ריבאַלאָווסקי צו דער איינדרוקספולער טרויער־פאַרזאַמלונג.

ביי דער גוט אַרגאַניזירטער און דורכגעפירטער יזכור־פאַר־זאַמלונג איז אַרויסגעטראָטן דער באַוואוסטער ביאַליסטאָקער חזן, מרדכי ספּעקטאָר. ער וואוינט איצט אין פאָלם ביטש, וואו ער איז חזן אין דער דאָרטיקער קאַנגרעגעישאַן אנשי שלום. פריינט געשמאַקע מאָלצייטן מיט אַ בריטער האָנט, אין דער פיינער טראַדיציע פון דער אידישער ביאַליסטאָק. אומעטום איז אויך די שטימונג און סביבה געווען אַ היימישע, וואַרעמע און ביז גאָר גאַסטפריינטלעכע.

ביי די צוזאַמענקונפטן אין די פריוואַטע הייזער ביי אונדזערע גוטע פריינט, האָבן מיר אומעטום זיך באַאַגענט מיט אונדזערע לאַנדסלייט. מיר האָבן זיך אָפילו באַאַגענט אין פאַרשיידענע ערטער אויך מיט די זעלבע פריינט. צווישן אַנדערע, האָבן מיר זיך אויך געטראָפן מיט די איבערגעבענע לאַנדסלייט: אהרן און מיני פיינמאַן, זאַנוול לאַנגליב, פישל פיינפעלד, אייב און עסטעל גאַרדאָן, סידני און יעטא אייזנער, באַני און סאַלי סאַקס, דוד פיין, וועלכער איז פרעזידענט פון די ביאַליסטאָקער יאָנג מענס; בער־נארד קאַגאַנאָווסקי. איך האָב זיך אויך דורכגעשמועסט מיט דעם ביאַליסטאָקער חזן מרדכי ספּעקטאָר פון שיקאָגאָ, אַלען און ריטא וואַקסמאַן, מאַריס און ראָוז נאַרטמאַן, אייב בעקער און פרוי און מיט אַנדערע. מיר האָבן אויך געהאַט לאַנטש מיט פרוי אידיט גערינג, וועמענס מאַן דזשאַרדזש איז געווען פרעזידענט פון דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט". מרס. גערינג האָט אין אונדזער שמועס אונטערגעשטראָכן אַז זי איז צופרידן פון דעם וואָס אירע קינדער גייען אין די וועגן פון זייער יונג־פאַרשטאַרבענעם פאָטער. גערינג׳ס קינדער האָבן געהאַלפן איינאַרדענען אויף אַ פיינעם אופן דעם גרויסן עס־זאַל, אין אַנדענק פון זייער פאָטער, אין דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן.

אומעטום און ביי אַלע באַאַגענישן, וואו איך מיט מיין פרוי זיינען געווען, האָבן מיר געשמועסט אויף אַ היימישן אופן מיט די לאַנדסלייט וועגן געמיינזאַמע ענינים. אומעטום איז אויך געערעדט און אַרויסגעהויבן געוואָרן די אַקטיוויטעטן אין אונדזער ביאַלי־סטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע איינוואוינער, פון וואָס אַלע האָבן אויסגעדריקט צופרידנקייט. מיט גרויס אינ־טערעס איז אויך אויפגענומען געוואָרן די נייעס, אַז ענדלעך און נאָך לאַנגע דערוואַרטונגען און מיט גרויסע אַנשטרענונגען וועט איצט דערשיינען דער מאַנומענטאַלער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, אַרויסגעגעבן פון אונדזער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס וועט געוויס האָבן אַ געהעריקן אָפּקלאַנג ביי ביאַליסטאָקער אידן אומעטום.

די שמועסן אומעטום מיט לאַנדסלייט בעת אונדזער איצטיקן ספּעקטאָר, וועלכער איז איינגעלאָדן געוואָרן פון דעם „ביאַלי־סטאָקער און אומגעגנט קלוב", האָט די איינלאַדונג גלייך אָנגע־נומען, ער איז אַרויסגעטראָטן אַן שום באַלוינונג.

חזן מרדכי ספּעקטאָר איז אַרויסגעטראָטן צווישן איין רעדנער און צווייטן, מיט פאָסיק תפילות און לידער וועגן חורבן און וויידערשטאַנד. ער האָט אַלעמען געריירט ביז טרערן מיט זיין האָר־ציקן געזאַנג און מיט זיין פּרעכטיקער שטימע. נאָכן מאָכן דעם קל מלא רחמים האָט דער עולם געזאָגט קדיש בציבור, און געזונגען דעם פאַרטיזאַנער הימן און די התקוה. די טרויער־פאַרזאַמלונג האָט איבערגעלאָזט אַן אומפאַרגעסלעכן איינדרוק אויף אַלע באַטייליקטע.

רובין בינדלער צינדט־אָן אַ ליכט נאָך די קדושים.

אהרון פיינמאַן מיט זייל פרוי, מינאַ, צינדן־אָן איינע פון די זעקס ליכט.

אַ גרופּע פריינט בײַ אַ געזעגענונג־פּייערונג לכּבוד איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי, צו זייער אָפּפאָר צוריק קיין ניו־יאָרק.

באַזוך אין מיאַמי ביטש, האָט קלאָר באַווײַזן ווי אַזוי אונדזערע לאַנדסלייט ווילן זיין כּסדר פֿאַרבונדן צווישן זיך, מען טוט אַלץ אויפֿצוהאַלטן דעם יחוס פון דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס איז אויף אַ גרויסאַמען אופן אָפּגעוויישט געוואָרן פון די נאַצישע רוצחים, צוזאַמען מיט דעם אויס׳הרג׳ענען פון אונדזערע אַלעמענס נאָענטע און טייערע. אין די שמועסן האָט מען אויך צווישן זיך אַרויסגעבראַכט פֿלענער און פֿאַרשלאָגן ווי אַזוי נאָך מער און בעסער צו פֿאַרבעסערן אונדזערע אַקטיוויטעטן, וואָס עס זאָל זיין לטובת דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פֿאַר אונדזערע לאַנדסלייט אומעטום, ווי אויך פֿאַר כּלל־ישראל און פֿאַר מדינת ישראל.

איך מיט מיין פרוי האָבן זיך אויך באַגעגנט, צוזאַמען מיט אַ צאָל פריינט, ביי די מאַלצייטן אין רעסטאָראַנען. צווישן זיי זיינען געווען: ראובן בינדלער׳ס זון וועלכער האָט זיך מיט אונדז דורכּגעשמועסט וועגן דעם לעצטן און דערפֿאָלגרייכן טור קיין מדינת ישראל. אַ צווייטן מאָל און ביי אַ מאָלצייט אין אַ רעסטאָראַן האָבן מיר זיך באַגעגנט מיט דייוויד און ראוז גאָלדבערג. ביי דעם צוזאַמענטרעף זיינען אויך געווען די פריינט סאָל קרים מיט זיין פרוי עטל, און מאָקס און פּעני מישקאָף. מיר זיינען געווען פּיר פֿאַרלעך, מיר האָבן פּיין פֿאַרבראַכט אין אַ געמיטלעכן היימישן שמועס. מיר האָבן אויך פֿאַרבראַכט אויף אַ זייער וואַרעמען אופן אין אַ רעסטאָראַן, אויף דער איינלאַדונג פון די גוטע פריינט און לאַנדסלייט אייב און דבורה מינץ.

באַגעגעניש מיט דוד היין

צווישן די פיל באַגעגענישן בעת אונדזער וואַקאַציע אין מיאַמי ביטש, איז אויך געווען מיט דעם באַקאַנטן און ענרגישן לאַנדסמאַן, פֿרעזידענט פון דער פֿאונדעישאַן פון קרית ביאַליסטאָק, דוד היין. ער איז געקומען צו מיר אין האָטעל, און איך האָב מיט אים געהאַט אַ לענגערן שמועס. ביי דעם שמועס איז אויך אַנווועזנד געווען אונדזער גוטער פריינט סעם טשודין, טשערמאַן פון ביאַליסטאָקער און אומגעגענט קלאָב אין מיאַמי ביטש.

איז דעם שמועס מיט פריינט דוד היין, האָבן מיר הויפּטזעכלעך געריידט וועגן דעם קרית ביאַליסטאָק אין מדינת ישראל, מיט וואָס פריינט היין איז פֿאַרבונדן אויף אַ נאָענטן אופן. אין דעם שמועס האָט מר. היין אַרויסגעבראַכט זאָרג וועגן דעם. ער האָט אַנגעוויזן אין אונדזער געשפּרעך, אַז זיין שטרעבונג איז אַ קרית ביאַליסטאָק מיט דער פונדאַציע זאָל ענדלעך אַוועקגעשטעלט ווערן אויף פעסטע יסודות. מיר האָבן צוגעזאָגט דעם פריינט דוד היין, אַז מיר וועלן די פראָגע אויפֿנעמען מיט די לאַנדסלייט אין מדינת ישראל און זען צו העלפן אַוועקשטעלן דעם גאַנצן ענין אויף אַזאַ אופן, ווי דאָס דאָזיקע זיין. פריינט היין האָט אונדז געזאָגט, אַז פֿאַר אים איז פשוט שווער פיזיש כּסדר זיך צו פֿאַרנעמען מיט דעם.

אויך אונדזערע גוטע פריינט, אייב און דבורה מינץ, האָבן זיך באַגעגענט מיט מר. היין, ביי אים אין הויז.

די 39טע יזכור־פֿאַרזאַמלונג
ביי די ביאַליסטאָקער און גראָדנער
נאָך די קדושים און מאַרטיער

ניט געקוקט אויף דעם רעגן, זיינען אַ גרויסע צאָל לאַנדסלייט געקומען זונטיק בייטאָג, דעם 21טן מערץ ה.י. צו דער 39טער ביאַליסטאָקער־גראָדנער יזכור פֿאַרזאַמלונג, אין אַנדענק פון אונזערע קדושים און מאַרטירער וואָס איז פֿאַרגעקומען אין דעם ספּעציעל דעקאָרירטן אוידיטאָריום פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער 228 איסט בראָדוועי, אין ניו יאָרק. צווישן עולם, וואָס איז געווען איינגעהילט אין טרויער, זיינען דאָס־מאָל אויך אָנווועזנד געווען אַ גרויסע צאָל יונגע מענטשן, פון דעם „צווייטן דור", קינדער פון ביאַליסטאָקער און גראָדנער לאַנדסלייט, וועלכע האָבן דורכגעמאַכט ליידן און פּיין אין דער טראָגישער היטלער־צייט.

די טרויער־פֿאַרזאַמלונג איז געפּענט געוואָרן פון טשאַרלס שוועכער, טשערמאַן פון דעם באָארד אָו גאָווערנאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פֿאָר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. אין זיין אָריענטיר־ווארט האָט פריינט שוועכער ווידעראַמאָל אויפגעלעבט די שרעקלעכע צייט ביי היטלערן, די ליידן און פּיין וואָס איידן האָבן דורכגעמאַכט און דעם אומקום פון אונזערע אַלעמענס נאָענטע, צוזאַמען מיט מיליאָנען אַנדערע אידן. ער האָט געזופן ניט צו פֿאַרגעסן.

נאָכדעם איז אַלס גאָסט־רעדנער אָרויסגעטראָטן סעם טשודען, וועלכער איז פֿרעזידענט פון דעם קלוב ביאַליסטאָקער און אומגעגנט, אין מיאַמי ביטש. ער האָט אָנגעוויזן אויף די שרעקלעכע פאַלגען פון חורבן ביים אידישן פֿאָלק, און אָריסגעבראַכט וועגן דער איצטיקער דערוואַכונג פון פֿאַרשידענע פינצטערע כוחות, אָנטיסעמיטן, פּי. על. אָ. און אָנדערע, וועלכע פֿאַרמעסטן זיך וויידער שלעכטס צו טאָן אידן און די געפֿאָרן צוליב דעם וואָס לויערן אויף מדינת ישראל.

פרוי דאָרע ראָסעק, קאָ־טשערמאַן פון דער אזכרה־פֿאַרזאַמלונג, האָט פֿאַרגעשטעלט מייק קרעמער, אין נאָמען פון דעם גראָדנער־קלוב, וועלכער האָט אין זיין רעדע אַריינגעבראַכט א רירענדע שטימונג. פריינט קרעמער, וועלכער איז וויצע־פֿאָרזיצער פון דעם ביאַליסטאָקער באָארד אָו גאָווערנאָרס, האָט ספּעציעל געריידט וועגן אָפּהיטן דעם אָנדענק פון די קדושים אויף וויטער. ער האָט אָפּגעלירט צו די אָנווועזנדע קינדער פון „צווייטן דור", אַז זיי אָן אָנדערע פון די נייע דורות זאָלן קיינמאָל ניט פֿאַרגעסן, און זיי זאָלן אויך ניט לאָזן אָנדערע פֿאַרגעסן וואָס עס איז געטאָן געוואָרן צום אידישן פֿאָלק.

אין נאָמען פון די קינדער פון דעם „צווייטן דור", האָט געריידט אַליס קרעמער, די טאָכטער פון מייק און חנה קרעמער. זי האָט אויף אַן אייגנדרוקספּולן אופן אויסגעגעבן אירע אייגנדרוקן פון דעם וועלט־צוזאַמענפאָר פון דער שארית־הפּליטה, וואָס איז אין יוני 1981 פֿאַרגעקומען אין ירושלים.

ביז גאָר ריראַנד איז געווען די טרויער־צערעמאָניע פון אָנצינדן די 39 יאָרצייט־ליכט, וואָס איז דורכגעפּירט געוואָרן פון געראָטעוועטע פון די נאַצישע לאָגערן, ווי אויך פון אַ צאָל קינדער פון נאַצי־געליטענע לאַנדסלייט. אַ ספּעציעל ליכט איז אָנגעצונדן געוואָרן אויך אין אָנדענק פון די העלדישע זין און טעכטער פון מדינת ישראל, וועלכע זיינען געפֿאַלן אין קאַמף פֿאָר דעם אידישן היימלאַנד. דאָס דאָזיקע ליכט איז אָנגעצונדן געוואָרן פון סאָלאָזש, פרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פֿאָר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל.

צום סוף איז געמאַכט געוואָרן דער יערלעכער אפּיל, וואָס עס האָט דורכגעפּירט איסאַק ריבאַלאָווסקי, געוועזענער־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאָר עלטערע מענטשן. רעדנדיק וועגן שרעקלעכן חורבן ביי היטלערן, האָט ריבאַלאָווסקי אָנגעוויזן, אַז אָפּהיטן דעם הייליקן אָנדענק פון די קדושים און מאַרטירער מיינט פֿאָר אונז אויך אָפּהיטן זייערע גוטע מעשים, וואָס עס מיינט אויך העלפן שטאַרקן אידישקייט און העלפן נויטבאַדערפטיקע. ער האָט גערופן צו שטיצן די ביאַליסטאָקער היים און צענטער, וואָס העלפט אויך מיט אַלע מעגלעכקייטן נויטבאַדערפטיקע לאַנדסלייט אין מדינת ישראל, אין פוילן, אויך אין אַמעריקע און אָנדערע ערטער.

אין פֿאַרלויף פון דער איינדרוקספּולער יזכור־פֿאַרזאַמלונג האָט דער בארימטער חזן, סאָל זים, פון האָליס הילס דזשואיש צענטער, אין קווינס, געזונגען פֿאָסיקע לידער וואָס האָט ביי אַלע אָנווועזנדע אָרויסגערופן טרערן אין דיי אויגן. חזן זים האָט אויך ביים סוף געזאָגט קדיש בציבור מיטן עולם, ער האָט געמאַכט דעם א־ל מלא רחמים און אַלע אָנווועזנדע האָבן צוזאַמען געזונגען דעם פֿאַרטיזאַנער הימן, און די התקוה. ביי דער פּיאַנאָ האָט באַגלייט דער באָוואָסטער פּיאָניסט יונה הערץ.

ביי אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע

פון יצחק צעסלער (בוענאָס איירעס)

איינדרוקספולע אויפנאַמע פאַר הירש פייגין ביי דער שארית הפליטה אין בוענאָס איירעס

דאָנערשטיק, דעם 13טן אויגוסט, האָט דער פאָרבאַנד פון דער שארית הפליטה, אין בוענאָס איירעס, אין זיין אייגענער איבערגעבויטער היים, איינגעאַרדנט א מסיבה לכבוד דעם בריטהאַרציקן באַשטייערער פאַר פאַרשיידענע אינסטיטוציעס — צבי פייגין און פרוי סטעלאַ, וועלכע האָבן זיך באַטיילט אַלס דעלעגאַטן אין דעם היסטאָרישן וועלט־צוזאַמענפאָר פון דער שארית־הפליטה, וואָס איז פאָרגעקומען אין ירושלים.

דער וויצע פאָרזיצער — עליאָס סמעטאַנאַ — האָט דערעפנט דעם צוזאַמענפאָר, באַגריסט די באַערטע און ארויסגעבראַכט די צופרידנהייט, וואָס עס וועט ווידער זיין אַן אָפּקלאַנג פון דעם גרויסן שבת אחים פון דער שארית הפליטה, וועלכע האָט איר שליחות אויף דער אידישער גאַס.

דער סעקרעטאַר — אברהם דערעטשינסקי — האָט דערמאָנט די צייט פון נאָך דער באַפרייאונג, וען ער האָט צוזאַמענגעבראַכט מיט סטעלאַ און צבי פייגין אין ביאַליסטאָק, וואו מ׳האָט זיי געקענט אַלס מענטשן, וועלכע לעבן נישט פאַר זיך אַליין, אָפילו אין די שווערסטע צייטן ביי די נאַצים — האָט דער רעדנער צוגעגעבן — האָט פייגין געשטראָלט מיט עכטער אידישער גוטסקייט און געטיילט זיך מיט לעצטן ביסן ברויט מיט זיינע ליידנס חברים.

אברהם דערעטשינסקי האָט געשילדערט די גאַספריינטלעכקייט פון די פייגינס, פון וועלכעס עס גענישט אויך די שארית הפליטה.

מיט אָפּלאָדיסמענטן איז אויפגענומען געוואָרן צבי פייגין, וועלכע האָט, צווישן אַנדערס, געזאָגט:

כ׳געפין מיך דאָ צווישן מיינע ליידנס חברים, וועלכע האָבן אויף פאַרשיידענע וועגן געוואָלט געאָרמעטע מיט טויזנטער טויטן, מיר זיינען דורכגעגאַנגן די טבילה פון בלוט און טרערן, געבליבן זיינען זכרונות, וואָס ברענען אין אַלע אינגעווייד־ן.

אין ישראל האָבן מיר זיך געמיינזאָם געטראָפן און געהאָט דאָס געפיל, אַז מיר וועלן נאָכגעפאָלגט פון טויזנטער אויגן פון די, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די רוצחישע נאַציס, אָבער וועמען מיר דאַרפן זען אויף טריט און שריט, וויל מיר האָבן א פליכט צו דערפילן זייער נישט געשריבענע צוואה.

ס׳איז נאָר צו ווייטיקן, וואָס דאָס פאַרשטייען נישט די קומענדיקע דורות: אונדזער וויי און געשריי וועלן געשטילט פאַר זייער באַוואוסטזיין גלייך ווי דער לעצטער חורבן וואָלט געווען א קאַלענדער־בלעטל, וואָס פאַרגייט מיט׳ן ווינט.

אָבער מיר זיינען נישט מיד געוואָרן צו לאָזן הערן — האָט הירש פייגין וויטער געזאָגט מיט א געדריקטער שטימע — די וואַרנונגען נישט צו פאַרגעסן, ווייל די, וועלכע ווילן נישט געדענקען די פאַרגאַנגענהייט, קענען נישט גיין פאַראויס.

אָט די איבערצייגונג איז געקומען צום אויסדרוק מיט איבערלעבנדיקע, וועגן וועלכע מיר האָבן נישט געווואוסט וועגן זייער עקזיסטענץ: אין יעדן פון אונדז ליגט עס אין אונדזער בלוט, וואָס ברויזט אויף ביי יעדן צוזאַמענטרעף.

אויך דער „יד ושם" און דער „בית התפוצות", וואָס זיינען פאַר אונדז נישט ניי האָבן געעפנט ביי אונדז די טרערן־קוואַלן און מיר האָבן עס געהאָלטן פאַר נאָטירלעך.

דער אומפאַרגעסלעכער וועלט־צוזאַמענטפאָר פון דער שארית־הפליטה, אין ירושלים — איז געווען פריינט פייגינ׳ס אויספיר — איז געווען אַן ענטפער די, וואָס ווילן אונדזער חורבן אויסמעקן פון דער געשיכטע און אויך צו די, וואָס ווילן פון אונדזער בראָך מאַכן א „כל הנערים", זאָגנדיק אַז נישט בלויז אידן האָט מען גענאַרדעט. די שארית־הפליטה, וואָס זיינען געווען די עדות פון דעם גרויסן אידישן חורבן ביי היטלער׳ן, מוזן אויך איצט העלפן שטאַרקן דאָס אידישע לעבן אומעטום, ווי אויך העלפן ביים בויען און פאַרזיכערן די עקזיסטענץ פון מדינת ישראל.

וועגן די אַרויסגעזאָגטע מיינונגען פון ה׳ פייגין האָבן נאָך גערעדט די ה״ה פעליקס געדיס, שמעון פיינלאַנד, יעקב סטופניק און חיים נודל.

עליאָס סמעטאַנאַ האָט געשלאָסן דעם אָוונט און אַנגעוויזן, אַז דער גרעסטער פאַרדינסט פון דעם וועלט־צוזאַמענפאָר איז געווען די קאַנצענטראַציע פון אַזא גרויסער צאָל פון דער שארית־הפליטה, וועמענס רוף דאַרף דערהערט ווערן אין דער גאַנצער אידישער וועלט פאַר א פאַרשטאַרקטער אַקטיוויטעט אויף אַלע געביטן.

אַנדענק פאַרזאַמלונג צום 38טן יאָרצייט נאָכ׳ן אויפשטאַנד אין ביאַליסטאָקער געטא

אין דעם ספּעציעל דעקאָרירטן זאָל פון בית־ביאַליסטאָק אין בוענאָס איירעס, און מיט פאָסיקע אויפשריפטן, איז אויף א וויר־דיקן אופן דורכגעפירט געוואָרן דער 38טער יאָרצייט זיינט דעם אויפשטאַנד אין דער ביאַליסטאָקער געטא. אָנגעפירט מיט דער טרויער־פאַרזאַמלונג, האָט דער סעקרעטאַר יצחק צעסלער, וועלכער לאָדנט איין אָנוועזנדע פון דער שארית־הפליטה, אָנצוזינדן די 6 ליכט — אין באַוונג פון די געפאַלענע. עס טוען עס דער ערן פרעזידענט פון „בית־ביאַליסטאָק", צבי פייגין; דער סעקרעטאַר פון שארית־הפליטה, אברהם דערעטשינסקי; וואָלף מאָטילסקי, סראָלקע קאָט (מחבר פון „חורבן ביאַליסטאָק"); חיים באָטשקאָווסקי און זייערע פרויען; דיאָדע זאָבלודאָווסקי; ריווול סאָפירשטיין; רחל טשעכאַצקי; פרוי אייזנשטיין; ראָזא קאָפלאָן־באָרנשטיין; און מאָשע רוטשיק־קאָפלאָן. אין אָנדענק פון די נפטרים, זינדן ליכט די פרויען: סאָניע יעוורעיסקי, חנה דיין, גיטל פיילנבאָגן, שרה טורעק און פייגל מאָזור.

נאָך דער איינדרוקספולער צערמאָניע האָט יצחק צעסלער געגעבן דעם אַריינפיר דערמאָנענדיק די העלדישע עפאָפּייע, וועלכע האָט דערפירט צום אויפקום פון מדינת ישראל, אויף וועמענס ערשטע ליניעס פון קאַמף און אויפבוי עס געפינן זיך ביז היינט די זין און טעכטער פון דער ניט פאַרגעסענר עיר ואם בישראל ביאַליסטאָק. און לייענט פאָר א ליד פון אברהם זאָק: „מיר וועלן געדענקען".

מיט לענגערע אָפּשאַצונגען וועגן ביאַליסטאָקער געטא־אויפשטאַנד, טרעטן אַרויס, דער פאַרזיצער זלמן דוד יעווריסקי און גדליה פיינסאָד, וועלכע דערמאָנען אַז דער אויפשטאַנד איז אויסגעבראָכן נאָך 2 יאָר אוממענטשלעכע לייַדן אין אַרומגעצוימטער געטא — דעם 16טן אויגוסט 1943; און אָנגעהאַלטן א וואָך צייט, זיך קעגנשטעלנדיק מיט העראָיזם און ווירדע, דער בעסטן יאָלישער נאַציסער אויסראָמונג.

אין רעציטאַטאָרישן טייל, האָבן אָנטיילגענומען, חוץ די חברים אברהם בורשטיין און שרה טורעק מיט די דיכטונגען פון יוסף רעזניק און מאָטל אייזנשטיין, דער רעציטאַטאָר דוד זאָבלוסקי, און דיכטער שמואל צעסלער. זיי האָבן מיט קראַפט אַרויסגעבראָכט און אינטערפרעטירט אייגענע שאָפונגען און פון: סעגאַלאָוויטש מאַרגענטן און פאָפּיערניקאָוו. לאָזנדיק א שטאַרקן איינדרוק אויף די פאַרזאַמלטע.

די רעליגיעזע תפילות און „אל מלא רחמים" — האָבן אָפּגעריכט דער בן־עיר, חזן אליעזר סאַלמאָן און אַרגאַניסט אַבעלסקי, וועלכע האָבן אַרויסגערופן קרעכצן און געוויין.

אין דער איינדרוקספולער טרויער־פאַרזאַמלונג האָבן אַנטייל־גענומען און זיך אַנגעשלאָסן פאַרשטייער פון היגע אינסטי־טוציעס, און דעלעגאַטן פון די פאַראיינען פון די שטעט און שטעט־לעך פון דער ביאַליסטאָקער סביבה, ווי: קריניק, האָראָדאָק, זאָבלו־דאָווע, ביעלסק, גראָדנע, טיקטין, לאָפּע, וואָלקאָוויסק, טשעכא־נאָוויצע און אַנדערע.

דער אָקט איז געשלאָסן געוואָרן דורך די פאַרזאַמלטע מיט׳ן פאַרטיזאַנער הימן.

פּייערלעכע אויסטיילונג פון איסר מזל־פּרעמיע צו הירש און סטעלאַ פּייגין אין בּוענאָס אייַרעס

אַ גרויסער עולם, רבנים, ספרדישע און אשכנזישע, רעלי־גיעזע חינוך עסקנים פון ביידע עדהס, און וועלטלעכע עסקנים פון דער אידישער דערציאונג און פון קהילה לעבן אין בוענאָס־אייַרעס, האָבן זיך פאַרזאַמלט אויף דער יערלעכער סעודת מצוה אין אַלוועאַר פאַלאַס האָטעל, אַרגאַניזירט פון דער „אגודת ישראל" באַוועגונג, לכבוד דעם אויסטייל פון דער „איסר מזל"־פּרעמיע פאַר דעם וואָס האָט געבראַכט דעם גרעסטן און וועלטפולסטן בייטראָג פאַר'ן רעליגיעז־יסודות'דיקן אידישן חינוך. דאָס מאָל איז דער דאָזיקער זכות צוגעטיילט געוואָרן פאַר די היגע תושבים פון דער שארית־הפּליטה, צבי פּייגין און זיין פרוי סטעלאַ. זייער בייטראָג איז פון ספּעציעלן באַדייט, ווייל עס האָנדלט זיך אין אויפּשטעלן אַ גרויסן בנין, אַ ישיבה־מוסד, ניט נאָר פאַרן היגן ישוב, נאָר אויך פאַר יוגנטלעכע פון די לאַטיין און צענטראַל אַמעריקאַנער מרחקים אויף זיי מחנך און מגדל צו זיין אין תורה אידיש־קייט.

די פּרעמיע איז אויפגעשטעלט געוואָרן אויפ'ן נאָמען פון ר' איסר מזל, דער גרינדער פון היכל התורה. דער עצם־פאַקט, וואָס עס פאַלט אויס צו דער פולער 30־אַריקייט זינט דער גרינדונג פון דאָזיקן ערשטן מוסד פון רעליגיעזן חינוך אין אונדזער ישוב, האָט אריינגעבראַכט אַ ספּעציעלע פייערלעכקייט אין דער דאָזיקער סעודת מצוה. אין דער פייערונג האָט זיך אויך באַטייליקט אַ גרעסערע דעלעגאַציע פון „בית־ביאַליסטאָק" און זייער לאַנדס־לייט פאַרבאַנד, ווייל צבי פּייגין איז זייער ערן־פּרעזידענט.

אַנגעפירט מיט דער פּראָגראַם, פאַרגעשטעלט די רעדנער און אַרויסגעטראָטן מיטן אַריינפיר וואָרט, האָט אברהם מזרחי.

מיטן יום טוב וואָרט אין אידיש, האָט נאָכגעפאָלגט דער שרייבער פון „היכל התורה". ער האָט אָנגעוויזן אויף דער וויכטיקייט פון דער איסר מזל־פּרעמיע, וואָס ווערט היינטיקטס יאָר אויסגעטיילט צו הירש און סטעלאַ פּייגין, אידן פון דער שארית־הפּליטה, וואָס זיינען געשטאַנען אַ שפּאַן צו היטלער'ס קאָלעך־אויוונס און אַזוי ווי אין דער יחזקאל וויזיע, זיינען די דאָזיקע קאָצעטע שאָטנס אַרויס מיט לעבן און אין זכות פון דעם וויידמען זיי די גאַנצע צייט פאַר דער אידישער געזעלשאַפט.

אליעזר פלמוד, מיניסטער־ראָטגעבער פון דער ישראל אַמבאַסאַדע, האָט געבראַכט דעם אָנשלוס פון שגריר, און די ברכות פון דער ישראל רעגירונג, פאַר דער משפּחה פּייגין, און פאַר די עסקנים פון היכל התורה, צו דער 30־יאָריקייט פון זייער ערשטן מוסד.

סטעלאַ און צבי פּייגין

דער ראש הקהל ד"ר א. קריפּניקאָף, האָט באַגריסט אין נאָמען פון דער קהילה, און אָנגעוויזן אויף דער וויכטיקער געשעענישן, וואָס דאָס איז פאַרן אידישן חינוך.

אין נאָמן פון בית־ביאַליסטאָק, האָט געשלאָסן די רייַע באַגריסונגען יצחק צעסלער. ער האָט אויסגעדריקט זיין פרייד, וואָס צבי פּייגין און זיין פרוי סטעלאַ זיינען ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט און ער איז זייער ערן פרעזידענט, וואָס איז דער זוכה בגורל פון דער דאָזיקער דערהויבענער פּרעמיע, ווייל דאָס איז דער לעבעדיקער אָנדענק פאַר אונדזער פאַרשניטענער עיר ואם בישראל.

מיט אַ שלוס־וואָרט לכבוד צבי פּייגין און זיין פרוי סטעלאַ איז אַרויסגעטראָטן מיט אַ גייסטרייכע תורה און חינוך דיסערטאַציע, דער יונגער רב אפרים דינעס. ער האָט צווישן אָנדערערס, אָנגעוויזן אַז עס איז אַ טראַדיציע, און מען דאַרף אַלע וואָס העלפן אין דער אידישער דערציאונג, ווי עס איז אויך דער באַדייטנדיקער באַטרעף ווי צבי פּייגין, פרוי סטעלאַ און זייער יונגער זון, צו באַקומען די דאָזיקע פּרעמיע.

נאָך די דאָזיקע ווערטער איז פייערלעך צוגעטיילט געוואָרן צום באַערטן צבי פּייגין די איסר מזל־פּרעמיע און צוויי תלמידות פון בית יעקב סעמינאַר האָבן צוגעטראָגן דער פרוי סטעלאַ פּייגין אַ בלומען מתנה.

קורץ און באַשיידן האָט פרוי סטעלאַ פּייגין האַרציק באַדאַנקט פאַר דער באַערונג, אין נאָמען פון דער גאַנצער משפּחה, מיטן צוזאָג צו גיין ווייטער אויפן דאָזיקן ווע, וואָס איז דער ריכטיקער און דער גוט־אידישער. די פייערונג האָט זיך פאַרצויגן ביז נאָך האַלבע נאַכט און אַן ערשטראָנגיקער אַרקעסטער האָט באַגלייט די חסידישע ריקודים מיט אידישלעכע מעלאַדיעס.

ביים טיש זיצן די פאַרשטייער פון „איסר מזל"־פּרעמיע, אין מיטן זיצן צבי פּייגין און זיין זון סימאָן.

הערי און פרענסיס באַסס

הערי און פרענסיס באַסס באַערט געווּאָרן בייַ די נייַע אַמעריקאַנער אין פילאַדעלפיע

שבת אוונט, דעם 13טן פעברואַר 1982, האָט די אַרגאַניזאַציע פון די נייַע אַמעריקאַנער אין פילאַדעלפיע דורכגעפירט אַ גרויסע פייערונג בייַ וועלכער עס איז באַערט געווּאָרן דער חשובֿער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן און באַקאַנטער אידישער כלל־טוער, הערי באַסס מיט זיין ליבער פרוי, פרענסיס. די אייַנדרוקספולע פייערונג, וואָס איז פאָרגעקומען אין דעם בוסטלעטאַן סאַמערטאָן סינאַגאָגע, איז געווען אין קאָאָפּעראַציע מיט דעם אידישן נאַציאָנאַל־פאָנד (קרן קימת לישראל). פאָרזיצער פון דעם אוונט איז געווען סעם פעלטא, וויצע־פאָרזיצערין איז געווען ליליאן טאוס. עס איז דורכגעפירט געווּאָרן פאָסיקע פאָרווייַלונג. עס איז סערווירט געווּאָרן אָ מאָלצייט און עס איז אויך געוויזן געווּאָרן אָ ספּעציעלער ישראל־פילם.

אין די קורצע אייַנדרוקספולע רעדעס און באַגריסונגען איז געגעבן געווּאָרן אַן אָפּשאַצונג וועגן דעם אומדערמידלעכן הערי באַסס, וועלכער איז כסדר וואָכזאָם פאַר אידישע אינטערעסן און באַזונדערס פאַר מדינת ישראל. עס איז אָנגעוויזן געווּאָרן, אַז ער איז געווען איינער פון די ערשטע גרינדער, בויער און אָקטיוויסט טוער אין דער אָרגאַניזאַציע פון די נייַע אַמעריקאַנער אין פילאַדעלפיע, וועלכע פאַרנעמען איצט שוין אַ זייער חשובֿן פּלאַץ אין לעבן פון דעם אַלגעמיינעם ישוב.

אין די אָפּשאַצונגען איז געשילדערט געווּאָרן וויַ אַזוי הערי באַסס איז נאָך אין דער יוגנט, אין זיין אַמאָליקער היים־שטאָט ביאַליסטאָק, געווען אָקטיוו פאַר ענינים וואָס איז געווען פאָרבונדן מיט די אידעאַלן פון ציון און פון אויפבויען אַן אייגענעם אידישן היימלאַנד. אָט דעם גייסט טראָגט ער מיט זיך די גאַנצע צייט און אומעטום, אויך ניט געקוקט אויף די שוערע איבערלעבענישן וואָס ער האָט דורכגעמאַכט אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה. אויך זיין טרייַע לעבנס־באַגלייטערין, פרוי פרענסיס, איז גוט באַקאַנט פאַר איר גוטסקייט און טעטיקייט פאַר אידישע אינטערעסן און נויטן, און פאַר מדינת ישראל.

דאָס פאָרל, הערי און פרענסיס באַסס, זיינען ביי אַלעמען באַליבט פאַר זייער ערלעכקייט, אויפריכטיקייט און וואַרעמע באַציאונג צו יעדן ווי אויך זייער גרייטקייט צו העלפן וועמען מען דאַרף. אין אַלע אָקטיוויטעטן וואו עס פאָדערט זיך צו העלפן אַלערליי אינסטיטוציעס פאַר מדינת ישראל, אַריינגערעכנט דעם אידיש נאַציאָנאַלן־פאָנד, טרעפט מען הערי און פרענסיס באַסס. זיי האָבן שוין פאַר דעם באַקומען פיל אויסצייכענונגען פון פאַרשיידענע אָרגאַניזאַציעס און איצט, איז דער פאָרל צוגעטיילט געוואָרן פאַרדינטער כבוד פון דעם קרן קימת לישראל.

הערי און פרענסיס באַסס זיינען שטאָלץ מיט זייער גרויסענעם זון, שלדאָן און זיין פרוי, פּעי. ער איז געווען העברע־אישער לערער אין הר־ציון טעמפּל, איצט איז ער אָ לאָא סטודענט אין ווילאַנאָוואַ.

מאַקס גאָלגבּערג מיט זיין פרוי

בריוו מיט דערינערונגען צווישן בוענאָס איירעס און ניו יאָרק

איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער געניאַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, האָט לעצטנס באַקומען אַ ווּאַרימען בריוו פון זיין נאָענטן פרייַנט מאַקס גאָלדבערג, וועלכער וואוינט מיט זיין משפּחה אין בוענאָס אייַרעס. אין דעם בריוו וועלט אויסגעדריקט גרויס דאַנק פאַר דעם פריינטלעכן אופן וויַ אַזוי מר. ריבאַלאָווסקי האָט אויפגענומען גאָלדבערג'ס זון אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, וועלכער איז דאָ געווען מיט אַ קורצער צייט צוריק.

דער דאָזיקער בריוו איז אַבער פיל מערער ווי סתם אַ דאַנק־בריוו, דאָס איז אַ בריוו פון אַ גוטן פריינט און לאַנדסמאַן מיט וועמען ריבאַלאָווסקי האָט צוזאַמען דורכגעמאַכט די יאָרן פון דער לעצטער מלחמה. בייַדע זיינען זיי געווּאָרן אין פאָרשייַדענע ערטער אין סאָוועט־רוסלאַנד, און נאָכדעם ווי מאַקס גאָלדבערג איז פאַרוואונדעט געוואָרן אויפֿן פראָנט זייענדיק אין דער אַרמיי, האָבן בייַדע געוואוינט צוזאַמען בשכנות אין טאַשקענט, די הויפּטשטאָט פון אוזבעקיסטאַן.

„איך מיט גאָלבערג — דערציילט איצט ריבאַלאָווסקי — צוזאַמען מיט אַנדערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, האָבן זין דאָמאָלט געהאַלטן צוזאַמען ווי איין טרייַע משפּחה. אַזעלכעס פאַרגעסט זיך קיינמאָל ניט, דאָס געדענקט זיך דעם גאַנצן לעבן...“

שפּעטער האָט מאַקס גאָלדבערג חתונה געהאַט אין רוסלאַנד און דאָס פאָרל איז אַוועקגעפאָרן קיין אַרגענטינע, וואו זיי האָבן אויפגעבויט זייער נייַעם לעבן. זיי האָבן צווי זין, איינער אַ פאַרהייראָטער, וועלכער איז דאָ געווען מיט אַ צייט צוריק. אויך ריבאַלאָווסקי איז אין יענער צייט אַרויסגעפאָרן פון רוסלאַנד. דערביי האָט ער אויך געהאַלפן אַנדערע לאַנדסלייט, אויף פאַרשייַדענע אופנים, אַרויספאָרן נאָך דער מלחמה פון דאָרט. צווישן זיי זיינען אויך געווען פייגל און דוד קרעמער, וועלכע זיינען איצט מיט זייערע פאַמיליעס אין בראָזיל.

„איך וועל קיינמאָל ניט פאַרגעסן — דערציילט ריבאַלאָווסקי — ווי אַזוי מיר האָבן זיך באַמיט צו העלפן איינער דעם אַנדערן, זייענדיק אין רוסלאַנד אין צייט פון דער מלחמה. יעדעס מאָל ווען איך קום קיין אַרגענטינע און איך באַגעגען זיך מיט מאַקס גאָלדבערג, נעמט ער מיך אויף מיט גרויס וואַרעמקייט וויַ אַן אייגענעם ברודער. מיר שמועסן אויך פיל און לעבן אויף יענע צייט פון דער מלחמה, ווען מיר זיינען געווען פאַרוואָגלט אין דעם וווייטן סאָוועטישן אַזיַע“.

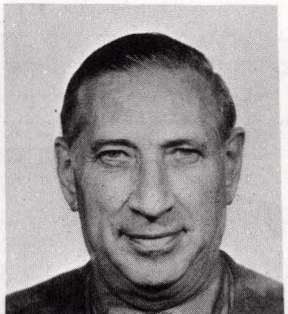
„אַזעלכעס — שרייבט גאָלדבערג אין זיין בריוו — וואָס מיר האָבן דורכגעמאַכט צוזאַמען אין צייט פון דער גרויזאַמער מלחמה, פאַרגעסט זיך קיינמאָל ניט. עס איז גוט וועגן דעם צו דערמאָנען זיך, אויפצולעבן און שרייבן אין בעסערע צייטן אין אונדזער לעבן, ווי דאָס איז איצט. לאָמיר נאָר הערן גוטע נייַעס פון די פאַמיליעס, פון אונדזערע לאַנדסלייט און ביי אידן בכלל. מען האָט שוין געגנוג איבערגעלעבט ביטערע צייטן...“

וועלוול און אַניטאַ איצקאָוויטש פון מעקסיקאָ אויף אַ באַזוך אין ביאַליסטאָקער צענטער

צווישן די פאַרשיידענע געסט וואָס האָבן לעצטנס באַזוכט אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, זיינען אויך געווען אונדזערע חשובע לאַנדסלייט און גוטע פריינד וועלוול און אַניטאַ איצקאָוויטש, מיט זייער טאָכטער און איידעם, פון מעקסיקאָ. ווי דער שטייגער איז, זיינען זיי ביי אונדז אויפגענומען געוואָרן מיט גרויס פריינטשאַפט.

וועלוול איז אייגנער פון די באַוואוסטע איצקאָוויטש ברידער אין מעקסיקאָ, וועלכע זיינען טרייַ ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און גוטע ביישטייַער, אין פאַרלויף פון לאַנגע יאָרן, פאַר אונדזער וויכטיקער אינסטיטוציע. מיר שאַצן דאָס שטענדיק ווי געהעריק אָפּ.

אין דער באַגלייטונג פון פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים, זיינען וועלוול איצקאָוויטש מיט זיין פרוי אַניטאַ דורכגעגאַנגען

וויקטאָר און אַניטאַ איצקאָוויטש

אַלע אָפּטיילונגען אין דער געביידע. זיי האָבן באַטראַכט די אייַנריכטונגען אין דעם היים וואָס איז אַלץ אויף אַ מאָדערנעם אופן, און וואו עס ווערט געאַרגט צו באַדינען די עלטערע אייַנוואוינער אויף דעם בעסטן וועג, אין גייסט פון דער אידישער גוטסקייט פון ביאַליסטאָק.

די חשובע געסט האָבן אויך געשמועסט מיט אַ צאָל אייַנוואוינער און זיי האָבן אויסגעדריקט צופרידנהייט פון דעם אופן וויאַזוי מיר האַלטן אויף און פירן אָן אָט די וויכטיקע אינסטיטוציע, די ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, וואָס איז „אַ היים מיט אַ אידיש האַרץ".

פריינט וועלוול איצקאָוויטש מיט זיין פרוי אַניטאַ, האָבן זיך אויך פאַראינטערעסירט און מיט צופרידנהייט געהערט די באַריכטן, וועגן די פאַרצוויגטע טעטיקייטן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, סאַי דאָ אין אַמעריקע סאַי אויך אין פאַרבינדונג מיט אונדזערע לאַנדסלייט אין אַלע טיילן וועלט. זיי האָבן צוגעזאָגט אויפצוגעבן אַ גרוס וועגן דעם אַלעם אונדזערע לאַנדסלייט אין מעקסיקאָ.

ביים געזעגענען זיך אויף אַ גאָר וואַרעמען אופן מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי האָבן וועלוול איצקאָוויטש מיט זיין פרוי אַניטאַ, וויַ עס פירט זיך שטענדיק אין אַזאַ פאַל ביי די איצקאָוויטשעס, אויבער־געלאָזט אַ פיינע ביישטייַערונג פאַר דער אינסטיטוציע.

• **שליסט זיך אָן אַלם מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל!**

נישט צו פאַרגעסן

פון מרים יהב, באר־שבע

(מערקע שבח A 15755)

דאָס ליד וויסן אַלע, וואָס זענען אין דער פּאַרטיזאַנער באַוועגונג. עס איז געווען אַ לידל פון אַ פּאָעט, וואָס איז אומגעקומען אין דער פּאָלקס־אַרמיי, ווען ער האָט זיך אַרויפגעוואָרפן אויף אַ מינע, כּדי צו ראַטעווען זיינע חבֿרים.

דאָס ליד האָט אַ גאַנץ אַנדער גורל. עס איז אַרויס פון דער באַוועגונג, עס איז אַרויס פון דער מלחמה, עס איז אַרויס פון דער אידישער היסטאָריע, אָבער עס לעבט ווייַטער, עס ווערט געזונגען, עס ווערט אויפגענומען, עס ווערט אַפּילע צו דער נשמה פון אַלע, וואָס האָבן עס אַמאָל געזונגען.

דאָס ליד ווידמעט די שרייבערין אירע קוזינס פון לאָס אַנדזשעלעס, סעלי און בערי בריק. דאָס ליד איז אין פאַרבינדונג מיט דעם וועלט־צוזאַמענפאָר פון דער שארית הפּליטה, וואָס איז פאַריקן זומער פאַר־געקומען אין ירושלים — רעדאַקציע.

כ׳בין פון ירושלים אין דער פינצערער נאַכט אַהיימגעקומען
און עפּעס האָט זיך מיר קיין שלאָף ניט געגומען,
אַ מאַדנער כישוף האָט מיך אַרומגענומען
און פון זיך אַליין איז דאָס ליד אַרויסגעקומען.

כ׳בין ניט קיין שרייבער, קיין דיכטער, אַ פּאָעט
כ׳האָב נאָר אין האַרצן אַ הייליקן געבעט,
מיין פּאָלק זאָל קיינמאָל מער ניט וויסן פון אַזאַ חורבן
פון אַזאַ גרויל און פון אַזאַ שרעק...

נאָך פיל יאָרן איז אַ חלום פאַרווירקלעכט געוואָרן
אַ קאָנגרעס פון קאָצעטלער און וויידערשטענדלער איז זיך צוזאַמענגעפאָרן.
די רעשטלעך לעבנגעבליבענע פון דער גאַנצער וועלט,
האָבן אין ירושלים אַ מצבה געשטעלט.

אַ מצבה ניט פון אייזן, ניט פון שטיין, ניט פון בעטאָן
אַ מצבה וועגן דעם וואָס די דייטשן מיט זייערע אַרויס־
העלפערס האָבן צו אונדזער פאָלק געטאָן.
אַ מצבה פון אַ שבועה נאָך די אומגעבראַכטע זעקס מיליאָן.

ס׳האָבן זיך געטראָפן אַמאָליקע „מוזולמענער",
איצט זיינען זיי געקומען מיט קינדער און אייניקלעך פון נאָענט און ווייט.
עס האָבן זיך געטראָפן אַ לאָגער שוועסטער מיט אַ לאָגער ברודער,
היינט אַ וועלט באַרימטער אַדוואָקאַט.

אַ געוועזענער „פּיפּל" איז היינט אַ שטאָלצער אידישער סאַלדאַט, אַ מיידעלע וואָס האָט זיך אויסבאַהאַלטן
אין בונקער וויַ אַ דערשראָקענע מויז, איז גאָר אַ אינגעלאָדן צום אַמעריקאַנער פרעזידענט אין ווייסן הויז.

אַ בערעלע וואָס זיין טאַטע איז אין געטאָ פון הונגער אויס־געגאַנגען אויף זיינע הענט.
אַ אינגעלע וואָס איז געווען איינגעשפּאַרט צווישן די געטאָ וועגן, פאַרט היינט אַרום איבער דער וועלט אַלס שטאָלצער איד.
אָבער ווען ער קומט קיין ישראל איז דאָ, נאָר דאָ, פילט ער ווי אין דערהיים.
זאָגט בריידער, קען דאָס אַ שונא פאַרשטיין?

אַ מצבה וואָס וועט דערמאָנען אַלע מערדער
פון דער גאַנצער וועלט, אַז אונדז קען מען ניט
אויסווישן, ניטאָ אַזאַ כוח, ניטאָ אַזאַ העלד.

די פאַרזיכערונג גיט ישראל, אונדזער לאַנד און אונדזער היים
אויב אַ איד האָט געזונג גלות, האָט ער איצט וואו צו גיין.
אונדזער לאַנד איז טאָקע אַרעם און קליין,
אונדזער לאַנד איז אָבער פאַר יעדן איד אַ וואַרעמע היים.

אונזער לאַנד איז געבוירן פון בלוט און פון שווייס,
אָבער דער וועלט איז זי אין די אויגן גרויס.
מען וויל איר צעקוועטשן און דערדריקן פון לינק און רעכט
מען וויל איר דערשטיקן און אונדז ווידער מאַכן קנעכט.

מיר וועלן זיך ניט לאָזן, די וועלט מוז געדענקען
די וועלט מוז פאַרשטיין, מען וועט מער ניט ברענען און שענדן,
אַ ניין!

מיר וועלן דאָ בלייבן און דאָ אייביק זיין,
דאָס איז די צוואה פאַר׳ן קומענדיקן דור...

די גייסטיקע ירושה פון אַ קדוש

פון **ארי סואן**

(געוו. לייב טרעשטשאַנסקי) חולון, ישראל

ביאַליסטאָק! די שטאָט וואו מיין מאַמע ע"ה פלעגט מיך איינ־שלעפערן מיטן וויג־ליד „ראָזשינקעס מיט מאַנדלען", די שטאָט פון מיין יוגנט און צוקונפט טרוימען... די שטאָט פון מיינע עלטערן און ברידער, פון מיין זיידע און באָבע און אַנדערע קרובים, נאָענטע און ווייטע... די שטאָט פון צענדליקער טויזנטער אידן — אַרעמע און האַרעפאַשנע בעלי מלאכות און קרעמער, שוחטים און אינדוסטריעלער, אַנגעשטעלטע און אינטעליגענץ, אידן שבת־יום־טוב־דיקע און וואַכנדיקע, ציוניסטן און סאָציאַליסטן פון אַלע שאַטירונגען, די שטאָט פון צישאַ און ישא־שולן און פון תרבות שולן, פון גימנאַזיעס און אַ קאָמערץ־שולע, די שטאָט פון פאַר־שיידענע אינסטיטוציעס און אומצאָליקע אַרגאַניזאַציעס — אָט די ברויזנדיקע טייערע אידישע שטאָט מיינע, איז מער ניטאָ. עס זיינען פאַרבליבן נאָר פאַרנעפּלטע זכרונות פון אַ ווייטן שיינעם עבר...

אַ באַזונדערע פיגור אין דער ביאַליסטאָקער אידישער געזעל־שאַפטלעכקייט האָט פאַרגעשטעלט מיט זיך מיין ברודער, לוי טרעשטשאַנסקי ע"ה, וואָס איז געווען סעקרעטאַר פון דער „טאַז"־אַרגאַניזאַציע. טאַלאַנטפול און ענערגיש, האָט ער אַנגעהויבן זיין

לוי טרעשטשאַנסקי בײַ זײַן שרייב־טיש, פאַר דער מלחמה אין ביאַליסטאָק.

געזעלשאַפטלעכע טעטיקייט זייער יונג. נאָר אין דערהיים האָט ער אין זיך איינגעזאָפּט אַ ציוניסטישע איינשטעלונג און ער איז באַלד געוואָרן אַ ציוניסטישער וואָרט־טרעגער און אַן ארגאַניזאַטאָר פון אַן ערנסטן פאַרנעם. ער פלעגט אַרומפאָרן אין דער גאַנצער געגנט און האַלטן רעפעראַטן, וואָס האָבן זיך אויסגעצייכנט מיט גייסט און גלאַנץ און פלעגן צוציען גרויסע צאָלן צוהערער.

מיין ברודער איז אויך געווען אַ גלענצענדער זשורנאַליסט און ער פלעגט פאַרעפנטלעכן זיינע אָפּהאַנדלונגען אין „דאָס נייע לעבן". ער האָט אויך געשריבן האַרציקע לירישע פאָעזיע. ליידער אָבער, איז אַלץ אומגעקומען און פאַרשוואונדן צוזאַמען מיטן חורבן פון דער אידישער ביאַליסטאָק. בלויז צווי פון מיין ברודער׳ס לידער — „באַגינען" און „שקיעה" — האָב איך געפונען אין „ביאַליסטאָקער אַלמאַנאַך", פון יאָר 1931, וואָס איז אַרויסגע־געבן געווארן פון פסח קאָפלאָן. דאָס האָט זיך דאָ פאַרוואָלגערט ביי אונדזער אינגערן ברודער, צבי. איך גיב זיי איבער, די גייס־טיקע ירושה פון מיין ברודער דעם קדוש:

באַגינען

גרוי־זילבענער שטערנס פאַרלאָשן, לבנה אין וואָלקנס פאַרבאָרגן,
געהילט אין אַ טלית פון נעפּלען, געקומען איז יונגער פרימאָרגן.
אין פלאָמען צעפלאַקערט זיך מזרח, ווי גאָרבן אויף דעכער געפאַלן.
אין פורפורנע הימל־יריעות געקומען פון הימלשן היכל
אַ פריילעכע זון און באַגריסט זיך צו דער שטאָט מיט אַ ליבלעכן שמייכל.
אין שיין פון דעם מזרח צעגליטן, צעשאַרפן זיך קלויסטערשע שפּיצן,
באַצירטע מיט צלמים און קרוינען, מיט מעשענע קוילן, וואָס בליצן.
דערטראָגט זיך אַ קלאַפּן פון רעדער, לויפט דורך פאַר די אויגן אַ וואָגן,
וואָס ווערט אין דער שטילקייט פאַרשלונגען און ווייט אין דעם נעפּל פאַרטראָגן.
עס שפּריזט די זון אויפן הימל, שפּאַצירט מאַיעסטעטיש, געלאָסן,
באַטראַכט מיט איר ליבלעכן שמייכל די פּוסטע, פאַרנעפּלטע גאַסן...

שקיעה

איז געווען אַ באַגינען פון גאָלדענעם, פריידיקן גלאַנץ,
האָט געשטיפט זיך אַ יונגנקע זון אין אַ הימל פון בלאָ,
האָבן פיס זיך געפלאָכטן אין בראָנדיק־פאַר׳שיכור׳טן טאַנץ; —
איז פאַרגאַנגען די זון, און דער פריילעכער טאָג איז ניטאָ,
איז געווען אַ בלוי־אויגיקער פרילינג מיט האַרפישן קלאַנג,
מיט אַ בענקשאַפט ביז טרערן, מיט אַ בלאָנדזשען־פאַרשטאַנענעם קוים,
מיט חלומות, מיט ריחות פון בלומען, מיט פרומען פאַרלאַנג; —
איז אַוועק שוין דער פרילינג, ניטאָ שוין קיין בלום און קיין טרוים.
איז געווען זיך אַ יוגנט מיט בליינקיט־חלומות אין בליק,
האָט געזונגען אין האַרץ פון דערוואַרטונג און האָפענונג אַ כאָר,
האָבן ראָזע פאַנטאַזיעס געריימט אין די אויערן: „גליק"; —
איז ניטאָ שוין קיין יוגנט, און ס׳נעמען שוין גרויען די האָר.

מיין ברודער, לוי טרעשטשאַנסקי ע"ה, האָט אויך געמאַכט איבערזעצונגען פון העברעאיש אויף אידיש. איך געדענק, למשל, אַ וואונדערלעכע איבערזעצונג זיינע פון איינער פון דוד שמעו־נוביצ׳ס אידיליעס.

מיין ברודער האָט זיך געגרייט עולה צו זיין קיין ארץ־ישראל. ער האָט אָבער ניט געקענט איבערלאָזן די קהלה׳שע ענינים און האָט דאָס אַלץ אָפּגעלייגט אויף ווייטער, ביז עס איז געווען צו שפּעט. וועג די נאַציס זיינען אַריין אין ביאַליסטאָק זאָל ער האָבן געפרואווט אַנטלויפן מיט זיין פרוי און זייער איין־יאָריק טעכ־טערל. אָבער זיי זיינען אומגעקומען אויפן וועג, מען ווייסט ניט וואו. ער איז דאָמאָלט אַלט געווען סך הכל עטלעכע דרייסיק יאָר. יתגדל ויתקדש...

א וואָרעם בריוול פון ישראל

ליבער פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי,

איך וויל מיט אַ פּאָר וואָרטער אויסדריקן מיין גרעסטן רעס־פּעקט און כבוד פאַר דער אָנפּירערשאַפט, מיט דיר בראש, פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, וועלכע פירן אָן מיט דער אַרגאַניזאַציע מיט פיל ליבשאַפט און וואָרעמקייט.

נאָר מיין דריטן באָזוך אין דער אינסטיטוציע, פיל איך זיך נאָך שטאַלצער צו זיין אַ „ביאַליסטאָקער". ווידער בין איך געווען באַגייסטערט פון די איינדרוקן, די ריינקייט און מאָדערנע אייניריכטונגען, ווי אויך פון דער מסירת נפש פון דער אַרבעט פון דער אָנפּירערשאַפט און פון דעם פערסאָנעל.

איך וויל אייך ווינטשן אַ סך יאָרן פון דערפאָלג און טעטיקייט אין אייער וויכטיקער אַרבעט, ברענענדיק מיט דעם כבוד דעם נאָמען פון דער אידישער ביאַליסטאָק.

מיינע האַרציקסטע גרוסן און וואונשן צו אַלע טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, בעסטע גרוסן פאַר דיין ליבער פרוי מאַלי, אָן וועמענס הילף דיין טרייע אַרבעט וואָלט ניט געווען מעגלעך.

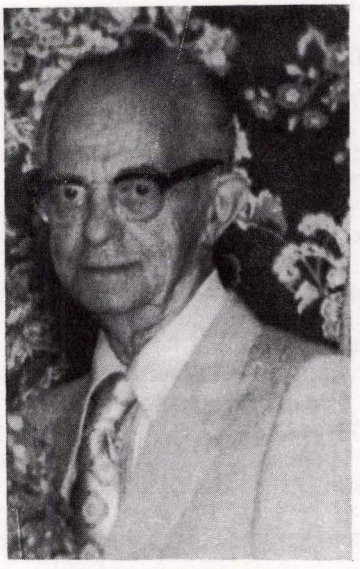
אייערע פריינד,

פּנינה און לייבל עפּראָן
מדינת ישראל

מאָריס מאַלאָזאָפסקי ע״ה

מיטן טויט פון דעם ליבלעכן מאָריס מאַלאָזאָפסקי ע״ה, וועל־כער איז געשטאָרבן דעם 12טן פעברואַר, 1982, האָט דער ביאַליס־טאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, פאַר־לאָרן איינעם פון די טרייַעסטע טוער. זיין טויט האָט בייַ אַלעמען אַרויסגערופן גרויס טרויער. ער איז געווען אַ האַרציקער מענטש וואָס האָט מצד אַלעמען צו זיך אַרויסגערופן גרויס דרך־ארץ. מיטן טויט פון מאָריס מאַלאָזאָפסקי האָבן אויך די גאַניאַנדזער־טרעס־טינער לאַנדסלייט, וואו ער איז געווען איינער פון די פירער, אַנגע־וואָרן איינעם פון זייערע איבערגעבנסטע טוער.

מאָריס מאַלאָזאָפסקי, וועלכער האָט געשטאָמט פון דעם שטעטל גאַניאַנדז (ניט וויַיט פון ביאַליסטאָק), איז געקומען קיין אַמעריקע אין יאָר 1920. וועו ער איז נאָך געווען אין זיַים היים־שטעטל און אַלס יוגנטלעכער, איז ער דאָרט געווען אַקטיוו אין ציוניסטישע יוגנט אַרגאַניזאַציעס. ער האָט אויך אַ געוויסער צייט געלערנט אין אַ ישיבה. גלייך נאָכדעם ווי ער איז אַנגעקומען קיין ניו יאָרק, מיט 62 יאָר צוריק, איז ער דאָ געוואָרן באַלד אַקטיוו אין

מאָריס מאַלאָזאָפסקי

דער גאַניאַנדזער־טרעסטינער סאָסייעטי, וואָס האָט שוין דאָ עקזיסטירט איבער פופצן יאָר פריער. און ביז דעם לעצטן טאָג פון זיין לעבן איז ער פאַרבליבן טריי זיין לאַנדסמאַנשאַפטן־אַרגאַני־זאַציע.

מיט אַן ערך פופצן יאָר צוריק איז מאָריס מאַלאָזאָפסקי אויך געוואָרן זייער אַקטיוו אין דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, צוזאַמען מיט נאָך אַנדערע מיט־גלידער פון דעם גאַניאַנדזער־טרעסטינער סאָסייעטי. ער האָט זיך גלייך אַרויסגעוויזן אַלס פּעאיקער און אַקטיוואר טוער, וואָס האָט פאַרנומען פאַרשייידענע וויכטיקע אַמטן אין דעם צענטער. ער האָט זיך באַטייליקט אין אַלע צוזאַמענקונפטן און אונטערנעמונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, און מען האָט זיך שטענדיק צוגע־הערט מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט צו זיינע מיינונגען און עצות. לעצטנס, איז ער געווען טראָסטי פון דעם באַאַרד אוו גאַווער־נאָרס.

קורץ נאָך זיין אַנקומען קיין אַמעריקע, אין יאָר 1920, האָט מאָריס מאַלאָזאָפסקי דאָ חתונה געהאַט מיט אַ טרעסטינער מיידל, שרה׳קע. דאָס פאָרל האָט געפירט אַ שיינעם און טרייַען צוזאַמען־לעבן אין פאַרלויף פון 58 יאָר, וואָס איז איצט איבערגעריסן גע־וואָרן מיט זיין טויט. ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק איז מאַלאָ־סאָפסקי באַפאַלן און צעשלאָגן געוואָרן פון עטלעכע אַנפאַ׳ער־כוליגאַנעס, פון וואָס ער איז אַרויס אַ פאַרוואונדעטער און ניט גע־קענט מער קומען צוריק צו זיינע כוחות. אויך דאָס האָט צוגע־איילט דעם טויט פון דעם באַליבטן מאָריס.

מאָריס מאַלאָזאָפסקי האָט פאַר׳תומ׳ט אַ פיינע, טרייַע משפּחה. צווישן דעם איז זיין ליבע און טרייַע פרוי שרה׳קע, צוויי ליבע טעכטער איזאַבעל און מאַלי, זעקס אייניקלעך און פיר אור־אייניקלעך, אַ ברודער אין ישראל, דוד, ווי אויך אַנדערע משפּחה־מענטשן. ער וועט אויספעלן די אַלע, וועלכע האָט אים געקענט און שטענדיק אָפּגעשאַצט זיין גוטסקייט.

דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, שיקט איבער דורך דעם וועג די טיפסטע מיטגעפילן צו דער משפּחה פון מאָריס מאַלאָזאָפסקי ע״ה. זאָלן זיי מער ניט וויסן פון קיין צער. כבוד זיין אַנדענק!

די שיינע שול, וואָס איז אויפגעבויט אין קרית ביאַליסטאָק אין די 50־קער יאָרן.

די שולע תיכון ד׳ האָט אויסגעטיילט סטופּענדיעס פאַר שילער

אונדזער קאָרעספּאָנדענט אין מדינת ישראל, פריינט אברהם שייקעוויטש, שרייבט אונדז פון תל־אביב:

בייַ אַ פייערלעכן אָוונט אין תיכון ד׳, אין תל־אביב, איז פאָרגעקומען די אויסטיילונג פון סטיפּענדיעס פאַר שילער. די שולע תיכון ד׳ האָט אַדאָפּטירט די שטאָט ביאַליסטאָק און דורך די סטיפּענדיעס פאַראייביקט אויך דעם אַנדענק פון דעם פירער פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מדינת ישראל, מרדכי קרוגליאק ע״ה. איצט איז געוואָרן דער פינפטער יאָרצייט זינט זיין טויט.

די סטיפּענדיעס צו די שילער זיינען געגעבן געוואָרן פון ראָזיטא און יצחק חאַנין פון מעקסיקאַ, וועלכע האָבן זיך לעצטנס באַזעצט אין ישראל. זיי האָבן געגעבן אַ ביישטייערונג פון טויזנט דאָלאָר, וואָס איז אויסגעטיילט געוואָרן צווישן אויסגעצייכנטע שילער וואָס האָבן געשריבן וועגן אומקום און ווידערשטאַנד פון די אידן אין ביאַליסטאָק, ווי אויך וועגן אומקום פון די זעקס מיליאָן אידן בייַ די נאַציס.

בייַ דעם פייערלעכן אָוונט, וואו עס זיינען אויסגעטיילט גע־וואָרן די סטיפּענדיעס, האָבן די קינדער דורכגעפירט אַ פיינעם קאָנצערט פון געזאַנג און מוזיק. אין דעם צוזאַמענקונפט האָבן זיך אויך באַטייליקט אַ צאָל ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.

אַמאָל אין ביאַליסטאָק...

ביי אַ באַנקעט לכבוד ה. לייוויק

דער באַנקעט לכבוד דעם דיכטער ה. לייוויק אין לאָקאַל פון דער יוגנט פֿאַראיין שול איז געווען אַ שטיק יום־טוב, אין דער גרויער וואַכעדיקייט פון אידיש וועלטלעכן שול־וועזן. איבער 70 פֿערזאָן האָבן זיך צונויפגעקליבן און געדיכט באַזעצט די טישן אין אַ גרויסן זאַל. אויבנאָן איז געזעסן דער חשובֿער גאָסט און נעבן אים דער אויסגעקליבענער פֿאָרזיצער פון באַנקעט, רעד. פּסח קאַפּלאַן.

דער אָונט, וואָס האָט זיך פֿאַרצויגן אַ שעה 6 ביז אַ שטיק אויף טאָג, איז געווען איינגעגעבן אין אַלע פּרטים. דער אינטעלי־גענטער עולם, וואָס האָט אַרויסגעוויזן גרויס דיסציפּלינירטקייט, האָט זיך געפּילט זייער באַקוועם און האָט זיך שטאַרק משמח געווען סיי מיט די סערווירטע טישן און סיי נאָכמער מיט די אימפּראָוויזירטע טאָסט־רעדעס, וואָס זיינען געווען אַ פֿאַר־פֿאַרצאָנעלער געמיש פון ערנסט און הייטערקייט. דאָס לעצטע האָט אומדערמידלעך אַריינגעבראַכט דער פֿאָרזיצער פון באַנקעט, ביי וועלכן ס׳האָט זיך דעם מאָל אָנגטפֿלאָקט ווי אַ קוואַל פון לייכטן סאַלאָן הומאָר, און ער האָט כסדר אַרויסגערופן ביים עולם בשותפותדיקע געלעכטערס און רוישיקע אַפּלאָדיסמענטן.

דאָס דאָזיקע איז געווען באַזונדערס נויטיק צוליב דעם, וואָס אָנדערע באַטייליקטע האָבן געפֿרואווט אַריינטראָגן אין באַנקעט אַ שוועריקייט אויף ענגלישן ערנסטן שטימונג. אָזוי האָט ה׳ ש. גאָלדמאַן, אין צוויי טעמפּעראַמענטפולע, שיין־געבויטע רעדעס, אָנגעוואָרפן בילדער פון די טיטאָנישע קאַמפן מיט גרויסע קרבנות, וואָס די שול־לערערס און שול־טוערס האָבן אויסצושטיין פֿאַר דער הייליקער זאַך. ער האָט דערביי באַשולדיקט ניט בלויז די צעשפּליטערטקייט אין צוויי נאָציעס, נאָר אויך באַזונדער דעם אידישן שרייבער, וואָס האָט געדאַרפט זיין דער פֿיאָנער און צום סוף געפּינט ער זיך ניט אַפּילו אין די רייען פון די קעמפּערס. זיינע ביידע רעדעס האָבן געמאַכט אויף די פֿאַרזאַמלטע אַ שטאַרקע ווירקונג.

קלענערע טאָסטן אין לייכטן און ערנסטן סטיל האָבן געהאַלטן ה״ה: ב. טאָבאָטשינסקי, וואָקס, מ. זאָבלודאָווסקי, פּייגין, מ. רובינ־שטיין, און פּרל. קאָנעל.

דער צענטער פונעם גאַנצן אָונט איז אָבער געווען די רעדע פונעם דיכטער לייוויק גופּא. דעם גאַנצן אָונט איז ער געזעסן אַיינגעגראָבן אין זיך און עקשנות׳דיק געשוויגן. ערשט צום סוף האָט ער געהאַלטן אַ האַלבע שעה׳דיקע רעדע, וועלכע איז געווען אַ זעלטענע מייסטערווערק סיי לויטן אינהאַלט און סיי לויטן סטיל און פֿאָרם. ער האָט שטאַרק דערמאָנט די גייסטרייכע און בליציק־שאַרפּע רעדעס פון פֿאַרשטאָרבענעם י. ל. פּרץ.

איבערגעבן בקיצור דעם זינען פון זיין רעדע איז אומ־מעגלעך, ווייל ס׳איז געווען אַ שטיק מיסטישע נשמה; אויסדורק פון אַ דיכטער וועמעס גוף ס׳געפּינט זיך צווישן אונדז, אָבער זיין גייסט שוועבט אַריבער אונדז און דורך אונדז אין דער אַן סוף־קייט פון קאָסמאָס.

אָזוי האָט ער דערציילט, אַז זיצנדיק אין תפיסה פלעגט ער אָפטמאָל אַרומשפּאַצירן איבערן קעמערל און האַלטן פּייערדיקע רעדעס פֿאַרן חלל, שפּירנדיק ווי טויזנט־קעפּיגע מאַסן שטייַען פֿאַר אים און הערן זיך צו צו זיינע רייד. אָמאָל ווידער פלעגט ער האַלטן לאַנגע רעדעס פֿאַר זיינע נאָרע־חברים, זעעענדיק דאָמאָלס פֿאַר זיך בלויז אַ בריטע מענטשן־לאָזע פּוסטקייט.

אויך דאָ, זיצנדיק צווישן אונדז, דוכט זיך אים, אַז ער זעט קיינעם ניט און ער רעדט דורך אונדז צו דער בריטער וועלט.

אַ טיפּע אמת׳דיקייט האָט אַרויסגעשפּראָצט פון איטלעכעס ווארט און פּראָזע, וועלכע האָבן געפּלאָסן פון זיין מויל אַן שום שווריקייט און אָנשטרענגונג. דער עולם איז געווען עקזאַלטירט און האָט אים אויסגעהערט מיט איינגעהאַלטענעם אָטעם.

וען ה. לייוויק האָט געענדיקט, האָט אויסגעבראָכן אַ דונער פון אַפּלאָדיסמענטן, וועלכע האָבן זיך געצויגן עטלעכע מינוט נאָכאָנאַנד.

נאָך אַ פּאָר קורצע רעדעס, צווישן וועלכע איינע, אַ הומאָ־ריסטישע, פון פֿאָראיין שול איז באַזונדערס שטאַרק געפּעלן געווארן און האָט אַרויסגעריסן אַפּלאָדיסמענטן אַפּילו ביי לייוויק׳ן, איז דער באַנקעט מיט אַ שלוס־וואָרט פון ב. טאָבאָטשינסקי געשלאָסן געווארן.

דער עולם האָט נאָך אַ היפּשער צייט פֿאַרבראַכט מיט׳ן דיכטער אין אַ פּרייַען געמיטלעכן שמועס, נאָכדעם איז מען זיך פֿאָנאַנדערגעגאַנגען.

דער איינדרוק פונ׳ם אָונט, וועלכע איז אַלענפֿאַלס געווען אַ שיינע דעמאָנסטראַציע פֿאַר אידיש, וועט לאַנג ניט פֿאַרגעסן ווערן.

(„דאָס נייע לעבן״,
ביאַליסטאָק, אויגוסט 17, 1925)

ביאַליסטאָקער קאָנצערט אין לינקאַלן צענטער, זונטיק, 12טן סעפּטעמבער, 1982

דער גרויסער יערלעכער קאָנצערט פון ביאַליסטאָקער צענ־טער אונטערן נאָמען „מיט לידשאַפט צו ירושלים״, אין ניו יאָרקער בּאָרימטן לינקאַלן־צענטער, וועט פֿאָרקומען זונטיק, דעם 12טן סעפּטעמבער 1982, אַזייגער 2 בייטאָג. ביי דער אימפּאָזאַנטער אונטערנעמונג האַי־יאָר, וועלן אַרויסטרעטן: דער באָרימטער טענאָר פון דער מעטראָפּאָליטאַן אָפּערע און באָוואוסטער חזן, מישאָ רייצין;

די באָרימטע ישראל־זינגערין גאולה גיל, וואָס איז נאָמינירט געוואָרן פֿאַר דעם טאני אַוואָרד אויף בראָדוויי;

דער אַריגינעלער מייסטער פון קאָמעדי, דזשעקי וויקפּילד;

די ווינגעד וויקטאָרי זינגערס פון באָוואוסטן כאָר, אונטער דער אָנפּירערשאַפט פון דזשאוו באָריס;

סאָל סיקאָרי מיט זיין גרויסן אָרקעסטער וועט געבן אַ קאָנ־צערט און אָקאָמפּאָנירן די סטאָרס.

טיקעטס קען מען שוין באָקומען אין ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק, ווי אויך רופן טעלעפֿאָניש 7755־475 (212) איסאַק ריבאַלאָווסקי. ספּעציעלע הנחות פֿאַר גרופּן.

אַ ביאַליסטאָקער שמחה אין דער ווייטער שפּאַניע

פון באָרצעלאָנאַ, שפּאַניע, האָבן מיר באָקומען אַן איינלאָדונג פון אונדזערע חשובֿע לאַנדסלייט עלקע און מרדכי גילינסקי, צו דער בר־מצוה פון זייער ליבן און געראָטענעם זון ראובן דניאל. פרוי עלקע איז די טאָכטער פון פּערקע און יוסף ביאַליסטאָצקי.

מרדכי גילינסקי, וועלכער האָט דורכגעמאַכט ליידן און פּיין ביי היטלער׳ן, איז געווען איינער פון די ניסים־קינדער וואָס זיינען אַרויס פון היטלער׳ס גיהנום. נאָך דער מלחמה זיינען די דאָזיקע קינדער געבראַכט געוואָרן קיין ארץ ישראל פון דער עלית הנוער.

שפּעטער האָט דאָס פֿאָרל זיך באַזעצט אין שפּאַניע, וואו זיי האָבן אַ רעסטאָראַן. ביידע זיינען זיי ליבהאָרציקע מענטשן, טרייַע לאַנדסלייט, גוטע פריינט און אויך פּיניע שטיצערס פון אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע מענטשן.

די בר־מצוה פון זייער ליבן זון, ראובן דניאל, איז פֿאָרגע־קומען אין דער גרויסער שוהל אין באָרצעלאָנאַ, וואו עס איז אַנ־וועזנט געווען אַ פּיינער עולם. מיר שיקן דורך דעם וועגן איבער אונדזערע האָרציקסטע וואונטשן צו די ליבער עלקע און מרדכי גילינסקי צו זייער שמחה, מיר ווינטשן זיי פיל נחת פון זייער בר־מצוה בחור, ווי אויך נחת און גליק אין זייער גאַנצער משפּחה.

דער שטאָלץ מיטן אָפּשטאַם און המשך

פון **בנימין אַבעלסקי** (סקאָקי, איל.)
פֿרעזידענט פון דעם ביאליסטאָקער פֿאַמיליע־קלוב

צום יום־טוב פּסח ווילט זיך אַרויסברענגען אַביסל געדאַנקען, מחשבות און אויך געפֿילן. און וואו נאָך קען מען דאָס טאָן בעסער ווי אין אונדזער באַליבטער „ביאַליסטאָקער שטימע"? דער דאָזיקער פֿיינער געזעלשאַפֿטלעך־קולטורעלער לאַנדסמאַנשאַפֿט זשורנאַל איז דאָך ווי אַ בריק וואָס פֿאַרבינדט אַלע ביאַליסטאָקער אידן פון אומעטום, וואָס ווערט פֿאַרשפּרייט איבער דער וועלט. דער אינהאַלט פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע" איז נאָענט צו יעדן פון אונדז, ווייל דורך זיַם האַלטן מיר זיך צוזאַמען, עס לעבט פֿאַר אונדז אויך אויף אַ טייערע וועלט, אונדזער אַלעמענס אַמאַליקע היים מיט אונדזערע טייערע מענטשן, וועלכע זיינען אומגעקומען בראָכט געוואָרן פון די נאַצישע רוצחים...

איך האָב זיך צופֿעליק געטראָפֿן מיט אַ סך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון פיל לענדער. פֿאַרשטייט זיך, אַז די ערשטע טעמע איז געווען וועגן אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. אַלע רעדן מיט באַגייסטערונג און לויב־געזאַנגען וועגן דער אינסטיטוציע, וואָס פֿאַרשאַפֿט אונדז שטאַלץ און כבוד. אויך מיין קוזין, משה'ל גאלטשינסקי מיט זיין ליבע פרוי סאַראַ, פון לאָס אַנדזשעלעס, האָבן באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פֿאַר עלטערע מענטשן. זיי זיינען געווען שטאַרק צופֿרידן פון דעם ווי אַזוי אַלץ איז אייַנגעאָרדנט אין דער אינסטיטוציע, און ווי אַזוי מען זאָרגט און מען פֿאַרזאָרגט די עלטערע איינוואוינער. זיי האָבן פֿאַרלאַזן דעם צענטער מיט אַ זייער הויכער מיינונג, ביז גאָר צופֿרידענע און, פֿאַרשטייט זיך, אַז זיי האָבן אויך איבערגעלאָזט אַ פּיינע מתנה. ווי מיר ווייסן, טוען אויך אַזוי אַלע לאַנדסלייט און פֿרייַנט, וועלכע באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק.

עס איז לייכטער איבערצוהאָקן די שווערסטע פֿאַרהאַרטע וועטע פעלדער, ווי צו ענדערן די נשמה און כאַראַקטער פון אַ מענטשן. דאָס קען אָבער ניט געזאָגט ווערן וועגן אונדזערע ליבע ביאַליסטאָקער אידן, וועלכע טראָגן אין זיך און מיט זיך אַ טייערע גייסטיקע ירושה פון דער אַלטער אַמאַליקער היים. דאָס איז גוטס־קייט, האַרציקייט, נשמה'דיקייט און הילפֿ־גרייטקייט וועג און וואו דאָס איז נויטיק. דערפֿאַר טאָקע קלינגט דער נאָמען פון ביאַליסטאָקער אידן אָפֿ אין דער גאַנצער אידישע וועלט.

עס איז אַ מערקווירדיקע דערשיינונג וואָס מיר פילן וועג עס קומען אונדזערע יום־טובים. עס נעמט אונדז דאָן אַרום אַ טיפּע בענקשאַפֿט צו דער אַמאַליקער היים, מיר ווערן באַגלייט מיט טרערן און עס לאָזט אונדז ניט אָפֿ דער שטענדיקער עלענטער געפֿיל. מיר דורשטן דערביי נאָך אַ טרייסט־וואָרט, נאָך אַביסל פֿריינטשאַפֿט... אין אַזאַ צייט איז אונדזער איינציקער טרייסט דער גרויסער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פון וואָנען און וואוהין עס ציען זיך די פֿאַדעם פון ביאַליסטאָקער אומעטום. דאָס איז די איינציקע ירושה וואָס איז אונדז פֿאַרבליבן, דאָס פֿאַרקערפֿערט איצט פֿאַר אונדז די אַלטע היים, דאָס איז אונדזער טרייסט. אָט די פֿאַרבינדונג צווישן אונדז אַלעמען און די פֿריינט־שאַפֿט איז וויַ אַ ליכטיקער שטראָל, וואָס דערוואָרעמט און לינדערט אונדזערע טיפּע וואונדן. דאָס איז אויך אונדזער קוואַל וואָס וועקט און מונטערט ווייטער אַנצוגיין מיט אונדזער לעבן...

פֿאַרשטייט זיך, אַז אויב דער ביאַליסטאָקער צענטער ווערט געפֿירט אויף אַזאַ גלענצענדן אופֿן, אויב די גרויסע געביידע אויף דער איסט סאיד, אין ניו יאָרק, איז געוואָרן ווי דאָס האָרץ פון ביאַליסטאָקער אומעטום, איז דאָס אַלץ ניט קיין צופֿאַל. דאָס איז אַ דאַנק די גוט־איינגעשטעלטע אַדמיניסטראַציע אין דער אינסטיטוציע, און באַזונדערס אויך די ענערגישע פֿירונג פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער אומדערמידלעכער געזעראַל־סעקרעטאַר וואָס האָלט אַלע פּעדים פון די אַקטיוויטעטן אין זיינע הענט. דעם לעצטן וויַנטער, וועג איך בין געווען אויף וואַקאַציע אין פלאָרידע, איז ריבאַלאָווסקי מיט זיין ליבער פרוי מאַלי געקומען מיך באַזוכן אין האָטעל. איך האָב דאָס זייער אַפּגעשאַצט, דאָס איז פֿאַר מיר געווען אַ גרויסער פֿאַרגעניגן, ווייל איך האָב פון לאַנג שוין געוואָלט זיך באַגעגענען מיט דעם ליבן פֿאַרל.

ווען מען רעדט מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי, מאַכט ער דעם אייַנדרוק ווי אַ טרייער איבערגעבענער און זאָרגפולער פֿאַטער צו זיין משפּחה. ער זוכט אַלע וועגן און מיטלען ווי אַזוי אויסצוברייטערן די טעטיקייטן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער מיט וועלכן ער פירט אַן. ער זוכט אויך וועגן ווי אַזוי צו פֿאַרבינדן כסדר און נאָך מער אייַנצושטעלן די טעטיקייטן פון אונזערע לאַנדסלייט אומעטום, לטובת דעם גוטן נאָמען פון דער אידישער ביאַליסטאָק, דעם אָפּשטאַם פון אַמאָל און אויך דעם המשך. עס קומט אונדזער געזעראַל־סעקרעטאַר, איסאַק ריבאַלאָווסקי, אַ האַרציקן יישר־כוח און אַנערקענונג פון אונדז אַלעמען. זאָל ער זיין געזונט און וועיטער קענען אַנגיין מיט דער וויכטיקער אַרבעט לטובת אונדזערע לאַנדסלייט און פֿאַר כלל ישראל בכלל.

איך וויל דורך דעם וועג אויך איבערשיקן האַרציקע וואונטשן צו די ביאַליסטאָקער אידן און מיינע חברים אומעטום, וועלכע לעבן און שאַפֿן אין פֿאַרשיידענע טיילן וועלט. איך וויינטש אַלע פֿירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, געזונט און פרייד אין זייערע משפּחות, זאָלן זיי וועיטער אַנגיין מיט די וויכטיקע אַקטיוויטעטן, וואָס ברענגען פיל פֿראַקטישע נוצן און פֿאַרשאַפֿט אויך גרויס כבוד אונדז אַלעמען. זייט געזונט און האָט הצלחה אין די ביז גאָר וויכטיקע אַקטיוויטעטן, וואָס איז פֿאַרבונדן מיט אונדזער אָפּשטאַם און המשך.

• שליפֿט זיך אָן אַלם מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פֿאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל!

ביאַליסטאָקער צענטער שיקט הילף צו לאַנדסלייט אין פּוילן

ווי באַקאַנט, שיקט דער ביאַליסטאָקער צענטער כסדר הילף צו דער גרופּע פֿאַרביבענע אידן, וועלכע וואוינען נאָך איצט אין ביאַליסטאָק. דאָס ווערט געטאָן מיט דער הילף פון אַ ספּעציעלן פֿאָנד ביים ביאַליסטאָקער צענטער, וואָס איז מיט עטלעכע יאָר צוריק איינגעשטעלט געוואָרן אַ דאַנק דער איניציאַטיוו פון אונדזער גוטן פריינט דזשערי (יחזקאל) מינק.

לעצטנס האָבן מיר געשיקט צו דער גרופּע אידן אין ביאַליסטאָק ספּעציעלע שפּייז־פּעקלעך. דאָס איז געטאָן געוואָרן אויף דער איניציאַטיוו פון אונדזער חשובֿן לאַנדסמאַן מאַקס ראָטנער, פון קליוולענד. מר. ראָטנער האָט בייגעשטייערט אַ ספּעציעלע סומע מיט דער בקשה, אַז מיר זאָלן פֿאַר דעם שיקן פּעקלעך מיט שפּייז, צו דער גרופּע אידן אין ביאַליסטאָק.

מיר דאַנקען דעם פריינט מאַקס ראָטנער פֿאַר זיין וואַרעמער טאַט, און מיר זיינען זיכער, אַז די שפּייז־פּעקלעך וועלן העלפֿן די ביסל אידן אין ביאַליסטאָק, אין דער איצטיקער צייט.

מעות־חיטים הילף פון ביאַליסטאָקער צענטער פֿאַר לאַנדסלייט אין ישראל

אַזוי ווי יעדעס יאָר פֿאַר פּסח, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק אויך איצט אַרויסגעשיקט געלט־הילף אין טשעקס דורך אַ באַנק, צו נויטבאַדערפֿטיקע לאַנדסלייט אין פֿאַרשיידענע שטעט אין מדינת ישראל. דאָס איז אַ דאַנק דעם מעות־חיטים, וואָס אונדזער צענטער פירט אַן.

מיר ווילן דורך דעם וועג אויסדריקן אַ האַרציקן דאַנק און אַנערקענונג צו אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט וועלכע האָבן זיך וואַרעם אָפּגערופֿן פֿאַר מעות־חיטים קאַמפּעיין.

איינדרוקספולע פּורים־פּייערונג אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער

ניט געקוקט אויף דעם שטאַרקן רעגן וואָס איז געווען זונטיק בייטאָג, דעם 7טן מערץ ה. י. איז אַ גרויסער עולם געקומען צו דער איינדרוקספולער פּורים־פּייערונג וואָס איז דורכגעפּירט געוואָרן אין דעם פּרעכטיקן אוידיטאָריום פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פּאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, וואָס איז אויף 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק.

צווישן דעם עולם וואָס איז געזעסן ביי די פּיין יום טוב׳דיקע טישן, זיינען געווען די פּירער און טויער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אַ גרופּע גראָדנער לאַנדסלייט וועלכע זיינען גוטע פריינט און שטיצער פון דעם צענטער, עס זיינען אויך אַנוועזנד געווען אַ גרופּע קאַברינער לאַנדסלייט, וועלכע האָבן צוגעזאָגט צו ווערן מיטגלידער פון צענטער. עס זיינען אויך געווען אָקטיווע מיטגלידער און שטיצער פון דעם צענטער, ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט און פריינט. געעפּנט די פּייערונג האָט סאַלאָזש, דער

ביים טיש זיצן (פון ר. צו ל.): מאַלי ריבאַלאָווסקי און עטל קרים.

פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים, וועלכער האָט אין הארציקע ווערטער באַגריסט די פּאַרזאַמלטע. מר. סאַלאָזש האָט אויך אָנגעוויזן אויף דער וויכטיקייט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים, סאַי פּאַר אונדזערע לאַנדסלייט, פּאַר די עלטערע איינוואוינער, און פּאַרן אידישן לעבן ווי אויך פּאַר מדינת ישראל.

דאַן האָט איבערגענומען דעם פּאַרזיץ סאַל קרים, טשערמאַן פון באַארד אָו דירעקטאָרס, וועלכער האָט אַלס פּאַרזיצער אָנגעפּירט מיט דער פּייערונג. מר. קרים האָט דערביי אַרויסגעוויזן פיל פּאַרשטענדעניש און דערפּאַרונג, וואָס האָט געמאַכט אַ גוטן איינדרוק אויף די אָנוועזנדע. דער נייער יונגער ראַבאַי, לאַרי גראַדאָן, האָט אין אַ קורצער גוט־געבויטער רעדע, אויסגעטייטשט פּאַרן עולם וועגן דעם יום־טוב פּורים אַמאָל און איצט.

אַ לענגערן באַריכט, באַגלייט מיט וויכטיקע פּאַקטן און אויס־טייטשונגען, האָט פּאַר די פּאַרזאַמלטע אָפּגעגעבן דער וויצע־פּרעזידענט אברהם מינץ. ער האָט אַרויסגעבראַכט וועגן די אָקטיוויטעטן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער דאָ, אין אַמעריקע, ווי אויך פּאַר די לאַנדסלייט אומעטום און די הילף פּאַר מדינת ישראל. פריינט מינץ האָט דערביי אָנגעוויזן אויף דער וויכטיקייט פון די צוויי גרויסע פּראַיעקטן וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער האָט לעצטנס אויסגעבויט אין כפר תבור, אין דעם גליל, וואָס רופט ביי אַלעמען אַרויס באַוואונדערונג. דאָס זיינען: דער קינדער־צענטער אויפן נאַמען פון איסאָק און מאַלי ריבאַלאָווסקי, און דער מעדיצינישער צענטער אויפן נאַמען פון סעם און ראָזו סאַלאָזש.

דער פּאַרזאַמלטער עולם איז אויך באַגריסט געוואָרן פון יהושע שעכטער, דער אַדמיניסטראַטאָר, פון דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פּאַר עלטערע מענטשן. דאָן האָט טשאַרלס

עס זיצן ביים טיש (פון ר. צו ל.): דאָראַ וואַריק, ראַיאַ זאַק, י. שמולעוויטש און פרוי מרים, און דיינא מעדוועדיעוו.

שוועכער, טשערמאַן פון באָארד אָו גאָווערנאָרס און פּאַרזיצער פון דער נאַמינאַציע־קאָמיטע פּאַרגעלייגט אַ ליסטע מיט די נאָמי־נירטע מיטגלידער פון באָארד אָו דירעקטאָרס, וואָס איז באַ־שטעטיקט געוואָרן פון די אָנוועזנדע. די פּאַרזאַמלטע האָבן אויך באַערט דעם אָנדענק פון דעם לעצטנס פּאַרשטאָרבענעם מאָריס מאַלאָזווסקי, וועלכער איז געווען אַ וויכטיקער און טרייער פירער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. עס איז אויף אַ ווירדיקן אופן אויך באַערט געוואָרן מיכל כהן, וועלכער איז לעצטנס געשטאָרבן אין דער ביאַליסטאָקער היים. דער פּאַרשטאָרבענער איז געווען דער פּאָטער פון מרס. ראָזו סאַלאָזש, די פּרוי פון סעם סאַלאָזש.

צום סוף איז פּאַרן עולם אַרויסגעטראָטן איסאָק ריבאַלאָווסקי, געווען סעקרעטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פּאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. ער האָט אויף אַ פּאַלקסטימלעכן אופן באַגריסט די אָנוועזנדע און אין קורצן דערציילט וועגן די וויכטיקע און פּאַרצווייגטע אָקטיוויטעטן פון דעם צענטער. פריינט ריבאַלאָווסקי האָט אויך ספּעציעל באַגריסט אַ צאָל געקומענע צו דער פּייערונג, וועלכע זיינען גוטע פריינט פון דעם צענטער. ער האָט אויך אויסגעדריקט צופרידנהייט וואָס די גראָדנער לאַנדס־לייט האָלטן זיך זייער נאָענט מיט דעם צענטער און העלפן אַרויס אין דער וויכטיקער אַרבעט. איסאָק ריבאַלאָווסקי האָט אויסגע־דריקט צופרידנהייט פון דעם, וואָס די גרופּע קאַברינער האָבן צוגעזאָגט צו ווערן מיטגלידער אין דעם צענטער. צום סוף האָט מר. ריבאַלאָווסקי געמאַכט דעם אָפּיל, וואָס האָט אַריינגעבראַכט אַ גרעסערע סומע ביישטייערונגען פון די אָנוועזנדע. עס איז געווען רירענד צו זען ווי אַזוי די פּאַרזאַמלטע זיינען געשטאָנען אין דער רייע, כדי צוצוטראָגן זייערע ביישטייערונגען וואָס איז אַ צו־שטייער צו וויכטיקע אָקטיוויטעטן וואָס עס פירט דער צענטער.

בעת׳ן איבעריים איז אַרויסגעטראָטן די באַוואוסטע זינגערין אייידע ווייס, וועלכע איז מיט אַ קורצער צייט צוריק געקומען פון סאָוועט־רוסלאַנד. זי האָט אויף אַן איינדרוקספולן אופן געזונגען און אויסגעטייטשט אידישע, העברעאישע, ענגלישע און רוסישע לידער, וואָס דער עולם האָט אויפגענומען מיט וואַרעמקייט. די אַרטיסטין איז באַשאַנקען געוואָרן מיט אָפּלאָדיסמענטן.

צום סוף איז סערווירט געוואָרן אַ היימישער און געשמאַקער מאָלצייט, אויף דעם ביאַליסטאָקער שטייגער. דער עולם האָט גוט פּאַרברענגט ביז שפּעט בייטאָג ביי דעם איינדרוקספולן פייערלעכן צוזאַמענקונפט. איסאָק ריבאַלאָווסקי האָט, אין נאָמען פון אַלע פּאַרזאַמלטע, אויסגעדריקט אַנערקענונג און אַ דאַנק צו מרס. ברעניא סקורקא, די ווירטשאַפט־דירעקטאָרין פון דעם צענטער און היים, פּאַר דעם פיינעם צוגרייטן פון די שפּייז און דעם געשמאַקן מאָלצייט. דער עולם איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען אין אַ גע־הויבענער שטימונג אַנגעפּילט מיט ביאַליסטאָקער היימישקייט און מיט דעם באַשלוס נאָך מער און בעסער צו העלפן און שטיצן אין די אָקטיוויטעטן פון דעם צענטער, וואָס איז אַ שטאָלץ און ברענגט כבוד די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.

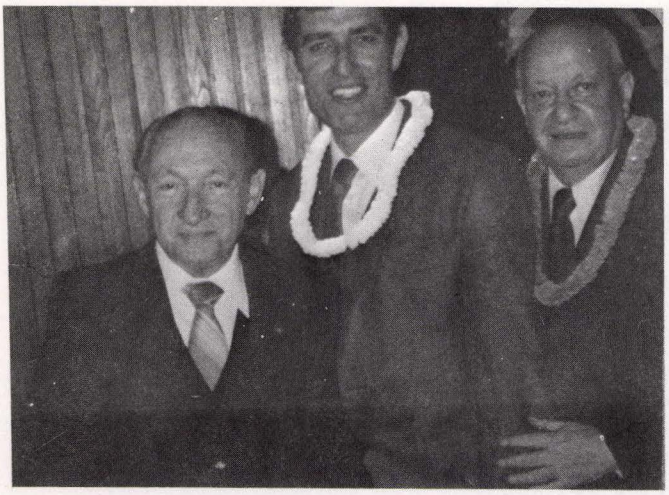
ביאַליסטאָקער ביים ניי־יאָר פייערונג פון דעם פאַרבאַנד מסדה־צווייג

א גרויסע גרופּע ביאליסטאקער לאַנדסלייט האָבן זיך באטייליקט אין דער איינדרוקספולער ניי־יאָר פייערונג פון דעם מסדה־צווייג 403 ביים ציוניסטישן אַרבעטער פאַרבאַנד, וואָס איז פאַרגעקומען דעם 31טן דעצעמבער, 1981, ביינאַכט אין דעם שיינעם און גרויסן טעמפּל עמנואל, אין ברוקלין, נ. י.

אין דער פייערונג האָבן אַנטיילגענומען עטלעכע הונדערט פערזאָן און דאָס איז דורכגעפירט געוואָרן אויף א היימישן פאַלקס־מיטלעכן אופן. אין דער גרופּע פון די ביאליסטאקער איז אויך געווען דער מעיאר פון כפר־תבור אין מדינת ישראל, מיכה גאלד־מאן, וועלכער איז דאָן געווען אויף א באזוך אין אמעריקע. דער מעיאר, מיט זיין פרוי, זיינען דא געווען אויף דער איינלאדונג פון סעם און ראוז סאלאזש, פרעזידענט פון דעם ביאליסטאקער צענטער אין ניו יארק, און מיט דער קאאפעראציע פון דעם קאונסיל פון ארגאניזאציעס ביים יונאיטעד דזשואיש אפיל.

מעיאר מיכה גאלדמאן מיט זיין פרוי, זיינען צו דער ניי־יאָר פייערונג איינגעלאדן געוואָרן פון איסאק און מאלי ריבאלאווסקי. שלמה זינשטיין, דער פארזיצער פון דעם מסדה־צווייג וואָס האָט אָנגעפירט מיט דעם אָוונט, האָט אין האַרציקע ווערטער באָגריסט די גרופּע אָנווועזנדע ביאליסטאקער, באזונדערס אויך דעם מעיאר גאלדמאן מיט זיין פרוי. די ביאליסטאקער גרופּע איז זייער וואָרעם און פריינטלעך אויפגענומען געוואָרן ביי דעם אָוונט, סאי פון דער אָנפירערשאפט סאי פון דעם גרויסן עולם.

עס קומט א ספּעציעלן דאַנק יצחק פּולווערמאכער, סעקרעטאר פון דעם מסדה־צווייג, פאר דורכפירן געהעריקע אראַנזשירונגען וואָס האָט מעגלעך געמאכט אז די ביאליסטאקער זאלן זיך באטייליקן אין דעם פייערלעכן אָוונט, ניט געקוקט אויף דעם וואָס עס איז געווען שווער צו באקומען טיקעטס פאר דעם. די ארגאניזאציע פון די ביאליסטאקער אין ניו יארק, שאצט דאָס ווי געהעריק אָפּ.

איסאק ריבאַלאָווסקי, מעיאָר מיכה גאָלדמאַן און שלמה זינשטיין, פאָרזיצער פון דעם פאַרבאַנד מסדה־צווייג, בּיי דער ניי־יאָר פייערונג.

א גרופּע ביאַליסטאָקער און גראָדנער בּיי דער ניי־יאָר פייערונג.

א גרופּע ביאַליסטאָקער בּיים ניי־יאָר באַל פון מסדה־צווייג. פון רעכטס צו לינקס, זיצנדיק: מאַלי ריבאַל, ציפּה גאָלדמאַן (דעם מעיאָרס פרוי), סאָניאַ ראָטענבערג, טשאַרלי פייגענבלאַט, זיין פרוי ראַיאַ, משה'ל ראָטענבערג, גדליה לין, וועלוול שטשופּאַק און מעיאָר מיכה גאָלדמאַן. עס שטייען, פון רעכטס צו לינקס: פרוי סערא לעוו, דינה מעדוועדעוו, חוה קאָסטרע, בובע שטשופּאַק און סאַלי ברא.

לכבוד פּסח

פון מאָטל פּטאַשעוויטש,

פּופּצן טעג אין חודש ניסן,
איז יום טוב פּסח בייַ אידן.
איז ווינטש איך אַלעמען — זאָלן געניסן,
פון אַ יום־טוב — פּריילעך און צופּרידן.

ס׳איז שוין גאָרן אַן אַלטע מאָדע,
וואָס מ׳וועט אין איר ניט פּאַרגעסן בייַם
סדר־טיש — צו זאָגן די הגדה,
און הנאה האָבן — פון פּסח׳דיק עסן.

אויפֿן טיש מצות, מרור און חרוסת.
כלים, גלעזער, וואָס שיינען;
אויך אַנגעגאָסן די ארבע כוסות,
מיט די בעסטע מעד און ווייַנען.

ברידער, שוועסטער פון ווייַט וועגן,
גאָנצע פאַמיליעס פון נאָענט און ווייַט;
קליינע קינדער קשיות פרעגן,
ווילן וויסן פון פּסח דעם באַדייַט.

און דער טאַטע מיט אַן ערנסטן פּנים,
די באַדייטונג פון פּסח זיי דערציילט.
ענטפערט זיי די קשיות — אויך וועגן די
ארבעה בנים,
דעם אפּיקומן — צוויישן די געסט פאַר־
טיילט.

די גוטע מאַמע קוקט און קוועלט,
די שטוב פאַרשמעקט מיט געשמאַקע
געוכטן.
פון די שענסטע מאכלים אויפן טיש
געשטעלט,
אַלע זאָלן פון זיי פאַרזוכן.

בלויז איין שטול איז ניט פאַרנומען,
אויך דער כוס איז נישט ליידיק געווואָרן.
וואו איז ער, אליהו הנביא, וואָס איז נישט
געקומען?
וואָס לאָזט ער אויף זיך ווארטן,
שוין אזויפיל יאָרן?

קום וואָס שנעלער משיח אונזער גאָסט;
מיר ווילן פון דיר שטאַרק הערן.
זאָג אונדז ווערטער פון האָפענונג, ווי פאַר
דיר פאַסט;
און מיר זאָלן באַפרידיקט ווערן.

קרובים געזוכט

ווער געדענקט די ברידער משה׳קע און
לייזער קאַפּלאַן פון ביאַליסטאָק?

פאַר דער מלחמה האָבן זיי געאַרבעט
אַלס זעצערס אין פרוזשאַנסקי׳ס דרוקעריי.
שפּעטער זיינען זיי, צוזאַמען מיט אַנדערע
אידן פון ביאַליסטאָק, אַרויסגעפירט גע־
ווארן פון די נאַציס אויף פאַרניכטונג. א
פרוי פון איינעם פון די צוויי ברידער,
וועמענס נאָמען איז געווען דאָרא, האָט אין
נאָוועמבער 1940 געבוירן א מיידעלע,
פאַלא. פרוי דאָרא קאַפּלאַן איז אויך אומגע־
בראַכט געווארן אין 1943, בעת דער לעצ־
טער ליקווידאַציע פון געטא. דאָס מיידעלע,
פאַלא, איז אַרויסגעשמוגלט געווארן פון
געטא און האָט איבערגעלעבט די מלחמה.
איצט איז זי אין ניו יאָרק. ווער עס ווייס
עפּעס ווענען איר משפּחה ווערט געבעטן צו
רופן:

אַננא ברינשטיין, ניו יאָרק
טעל: 672-9833 (212)

אונזער אונסטיטוציע

פּסח אין אונדזער היים

ווי אַלע יאָרן וועט אויך דעם יאָר
געפּייערט ווערן אין א טראַדיציאָנעלן אופן
דער יום־טוב פּסח אין אונזער היים פאַר
עלטערע מענטשן.

די איינוואוינער וועלן פּראָווען די סדרים
אין דעם גרויסן, ליכטיקן עס־זאַל און זאָגן
צוזאַמען די הגדה. געשמאַקע פּסח׳דיקע
מאכלים וועלן סערווירט ווערן אויף שיינע,
דעקאַרירטע טישן.

מיטן אָנפירן די סדרים וועט זיין חזן
משה ווייל.

מעות חיטים

איינע פון די שענסטע אידישע טראַדי־
ציעס און מצוות איז צו העלפן נויט־
באַדערפטיקע פייערן דעם יום־טוב פּסח.
דאָס רופט זיך אָן מעות חיטים. די באַאַמטע
פון דער ביאַליסטאָקער היים באַדאַנקען
אַלע שטיצער פון אונזער מעות חיטים־
קאַמפּיין.

מיר קענען נישט אויסרעכענען אַלע
וועלכע האָבן אַליין געגעבן און אויך
געשאָפן געלט פון פרייַנט, און די ארגאַני־
זאַציעס וועלכע זיינען שטענדיק גרייט צו
טאָן וואָס איז מעגלעך, מיר בעטן, אַז די
וואָס האָבן נאָך נישט דורכגעפירט זייער
פליכט, זאָלן אַריינשיקן זייער בייַ־
שטייַערונג איצט צו דעם מעות חיטים־
פאַנד.

יערלעכער מיטגלידאָפּצאָל

מיר באַדאַנקען אַלע מיטגלידער וועלכע
האָבן שנעל אַרייַנגעשיקט זייערע „דיוס״.
אונזער אינסטיטוציע איז גלייקלעך דערפאַר
וואָס זי האָט אַזוי פיל טרייַע מיטגלידער
וועלכע זיינען גרייט צו העלפן אונזערע
עלטערע און שוואַכע אייגנווויגער.

מיר בעטן די, וועלכען האָבן נאָך ניטש
אַריינגעשיקט זייערע „דיוס״, אַז זיי זאָלן
טאָן זייער פליכט, ווי אויך פאַראיַ־
טערעסירן זייערע קינדער און פריינט זיך
אַנשליסן אין אונזערע ריייַען און אַנטייל
נעמען אין דער הייליקער, נאָבעלער
אַרבעט.

שליסט זיך אָן אַלס מיטגליד
אין דער ביאַליסטאָקער היים
פאַר עלטערע מענטשען.

שפּך חמתך אל הגוים

(אויף אַן אַקטועלע טעמע)

פון **יעקב מעלער** (ברוקלין, נ. י.)

הערט איר אַלע היינטיקע פרעה׳ס,
איר שונא־ישראל וועלט אנטיסעמיטן.
אַלע אָן אויסנאַם פון ראָסן קאַליגן,
פון אַלע לענדער, שטעט און געביטן.

אידן זיינען איצט מיט פעלקער גלייך,
פאַרטראָטן אין דער וועלט׳ס פעלקער
געזינדל.
אַוועק די צייטן, וועו דער איד איז געווען,
ביי אייך פעלקער דאָס כפּרה־הינדל.

עס גילט ניש מער היינט דער עבדים היינו;
ווי ביי פרעה׳ן אין מצרים, אין צייט פון
אַמאָל.
עס עקזיסטירט אין מזרח א אידיש לאַנד,
פון דָן ביז באר־שבע מדינת־ישראל...

נאָך פילע יאָרן, וואַנדערונגען האָט ישראל־
סבא,
איבערגעריסן דעם צוויי טויזנט יאָריקן
גלות־פאַדעם.
א בן חורין געוואָרן מיט א העלדישער
אַרמיי,
נישט מער ביי אייך פעלקער אַן עבד־
לעבדים.

טאָ הערט דעם „קול יעקב״ איר שונאי־
ישראל,
סאַי איר רויטע העצער׳ס און סאַי מיט די
קאַליר־טע פראַקעס.
געדענקט! איר פאַנגט זיך אָן מיט׳ן אידישן
פאָלק!

וועט איר קריגן די אַמאָליקע פרעה׳ס צען
מכות.
אייערע האָס־רעזולוציעס אין „יונייטעד
נעישאַנס״,
קעגן מדינת־ישראל וועט „איר״ נישט
פאַרשאַטן.

יַבא יומו, וועו ס׳וועט אויפגעהויבן די
ג־טלעכע האַנט,
וועט איר אַריינקריגן, דעם פאַרדינטן משא־
ומתן.

אידן! לאָמיר מיר זיך פרייען מיט דעם יום־
טוב פּסח,
פאַר דער באַפרייאונג מעבדות לחרות.
אייביק וועט דאָס אידישע פאָלק עקזיס־
טירן,
צו להכעיס אונזערע שונאים עד סוף כל
הדורות...

פּסח, שנת תשמ״ב

אונזערע פאַרלוסטנ

צום אייבּיגען אַנדענקען

יודל סידרע ע״ה

פון פילאַדעלפיע איז אָנגעקומען די טרויעריקע נייעס, אַז דאָרט איז געשטאָרבן אונדזער טרייער לאָנדסמאַן יודל סידרע ע״ה, וועלכער איז געבוירן געווארן אין ביאַליסטאָק אין 1904. סידרע, וועלכער איז געווען אַ בעקער, האָט אין צייט פון דער מלחמה דורכגעמאַכט ליידן אין די נאַצישע לאָגערן. ער איז געקומען קיין אַמעריקע אין 1947. זיין פרוי מיט אַ זון זיינען אומגעבראַכט געווארן פון די היטלעריסטישע רוצחים.

יודל סידרע האָט זיך געראַטעוועט פון די נאַציס מיט זיינע נאָך צוויי ברידער, יחזקאל

יודל סידרע

און לייבל, ווי אויך יחזקאל׳ס אַ זון. יחזקאל איז געשטאָרבן מיט פיר יאָר צוריק. לייבל וואוינט די אַלע יאָרן אין פילאַדעלפיע און יחזקאל׳ס זון וואוינט אין ניו יאָרק. אויסער דעם זיינען דאָ נאָך צוויי שוועסטער, וועלכע זיינען געקומען קיין אַמעריקע פאַר דער מלחמה און זיי וואוינען אין פילאַדעלפיע.

יודל סידרע איז געווען אַ שטילער פיינער מענטש. ער פלעגט העלפן מיט אַלעם מעגלעכן וועמען נאָר ער האָט געקאָנט. ער איז אויך געווען אַן איבערגעגעבענער פריינט און אַ שטיצער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל. כבוד זיין אַנדענק!

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק דריקט אויס מיטגעפיל צום ברודער לייבל, צו די צוויי שוועסטער, צו יחזקאל׳ס זון און צו דער גאַנצער פאַר״תומ׳טער משפחה. זאָלן זיי מער ניט וויסן פון קיין טרויער.

חייקע ראָזענבערג ע״ה

דעם 8טן נאָוועמבער 1981 איז אין בוענאָס איירעס, אַרגענטינע, פלוצלינג געשטאָרבן חייקע ראָזענבערג, אין עלטער פון 70 יאָר. פרוי ראָזענבערג, וועמענס נאָמען פון דערהיים אין אַמאַליקן ביאַליסטאָק איז

חייקע ראָזענבערג

געווען קאָנטאַניסט, איז געווען באַליבט ביי אַלעמען. זי איז געווען אַ ליבהאָרציקע פרוי און איר גאַנצן לעבן געטאָן גוטס. אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, האָט זי דורכגעמאַכט ליידן און פיין אונטער דער היטלער הערשאַפט.

די פאַרשטאָרבענע האָט פאַר״תום׳ט, אויסער איר משפחה אין אַרגענטינע, אויך איר ברודער מענדל קאָנטאַניסט — מיט זיין משפחה — אין ברוקלין, ניו יאָרק.

כבוד איר אַנדענק!

פאַרשטאָרבענע לאָנדסלייט אין אויסטראַליע

פון מעלבורן, אויסטראַליע, שרייבט אונז פריינדין אסתר אַלבערט, סעקרעטאַרין פון דאָרטיקן ביאַליסטאָקער צענטער, וועגן פאַלגנדע פאַרשטאָרבענע לאָנדסלייט אין דער לעצטער צייט:

אברהם־הערשל אַלכּא ע״ה, געשטאָרבן דעם 2טן נאָוו. 1981. ער איז געווען אַ לאָנגיאָריקער מיטגליד פון די חשובע ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט, אַ תושב פון מעלבורן. ער איז געווען אַ געטרייער לייענער פון „ביאַליסטאָקער־שטימע״.

* * *

חיים דאָכטוויטש ע״ה, געשטאָרבן דעם 8טן נאָוו. 1981. ער איז געווען אַ לאָנגיאָריקער חשובער פאַרוואַלטונגס־מיטגליד פון ביאַליסטאָקער צענטער, וויכטיקער טוער פאַרן יונייטעד־ישראל־אַפּיל.

* * *

סאַניא קאַגאַן ע״ה, געשטאָרבן דעם 18טן פעב. 1982. זי האָט געשטאָמט פון אַ חשובער ביאַליסטאָקער משפחה. צווישן אירע געטרייע קינדער און אייניקלעך, האָט זי פאַר״תומ׳ט אירע 2 זין לעאָן און דזשף קאַגאַן, אַקטיוועּ פרעזידיום־מיטגלידער פון ביאַליסטאָקער צענטער.

כבוד זייער אַנדענק!

פאַרשטאָרבענע לאָנדסלייט אין מדינת ישראל

מיר האָבן לעצטנס געהאָט פאַרלוסטן מיטן טויט פון עטלעכע לאָנדסלייט. עס זיינען דאָ געשטאָרבן:

עקיבא פּאָט ע״ה, וועלכער איז געווען אַ מיטגליד פון דעם ביאַליסטאָקער קאָמיטעט אין תל־אביב. ער איז געווען אַ לערער פון מאַטעמאַטיק און ער פלעגט זיך באַטיליקן אין אַלע זיצונגען און צוזאַמענקונפטן. ער האָט פאַר״תומ׳ט אַ פרוי, מיט אַ טאָכטער און אַנדערע משפחה־מענטשן.

* * *

אין קרית ביאַליסטאָק איז דאָ געשטאָרבן מרדכי קאַראַפּאַטווי ע״ה, וועלכער איז געווען איינער פון די עלטסטע איינוואוינער. ער האָט אין צייט פון מלחמה איבערגעלעבט ליידן ביי היטלער׳ן. ער איז געקומען קיין ישראל אין 1950. זיין פרוי איז געשטאָרבן מיט אַ צייט צוריק, ער לאָזט איבער זיין טאָכטער מיט איר משפחה.

* * *

אין קרית ביאַליסטאָק איז געשטאָרבן נאָך אַן איינוואוינער, עקיבא מיאַדאָוניק ע״ה. ער איז געווען אַ שטילער מענטש און ער פלעגט זיך באַטיליקן אין אַלע אונטערנעמונגען. ער איז אויך געווען אַ מתפלל אין דער שוהל. ער האָט דאָ פאַר״תומ׳ט זיין פרוי, ווי אויך אַ טאָכטער און אַ זון מיט זייערע משפחות.

כבוד זייער אַנדענק!

וואוינט די אַלע יאָרן אין פילאַדעלפיע און יחזקאל׳ס זון וואוינט אין ניו יאָרק. אויסער דעם זיינען דאָ נאָך צוויי שוועסטער, וועלכע זיינען געקומען קיין אַמעריקע פאַר דער מלחמה און זיי וואוינען אין פילאַדעלפיע.

Compliments of

O. K. SANITARY PRODUCTS

•

933 STANLEY AVENUE

Brookyn, New York 11208

272-7600

S. BERTRAM INC.

Distributors of

Fresh Dairy and Institutional Products

•

329 Greenwich Street

New York, N.Y. 10013

925-6560

COMPLIMENTS

OF

LOEB & TROPER

Certified Public Accountants

270 Madison Avenue

New York, N.Y. 10016

TELEPHONE: (212) 388-6745

Bedford Office Supplies Co., Inc.

251 LEE AVENUE

BROOKLYN, NEW YORK 11206

WE CARRY A COMPLETE LINE OF

OFFICE SUPPLIES

COMMERCIAL STATIONERY

BLUMBERG LEGAL FORMS

OFFICE FURNITURE

BUSINESS MACHINES

SALES - SERVICE - REPAIRS

BOOKKEEPING SUPPLIES

PRINTING

PROMPT DELIVERY

MAX JACOBS, *Representative*

The Finest in Bronze Tablets

W. & E. BAUM BRONZE TABLET CORP.

524 WEST 43rd STREET

New York, N.Y. 10036

Telephone: BRyant 9-5341

S. LUNDY'S SONS, Inc.

Kosher Meats and Poultry

934 NORTH 3rd STREET

Philadelphia, Pa. 19123

215-627-2050

Ⓤ GLATT

Travel — Package Tours — Hotel Reservations

Israel, Europe, South America and World Wide, also the United States, Mexico & Caribbean

Organizers of 4th Bialystoker Tour to Israel in 1981

Moving to Israel — Contact Mrs. Rosenthal for:

Appliances, Crating, Shipping & Insurance at the most reasonable rates.

For all your needs contact one of the oldest & most reliable travel agencies:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 Broadway (near 14th Street)
New York, N.Y. 10003 (Room 410)
Tel. 674-3382-3

Closed Saturdays & Holidays; Open Sundays

HARDWARE MART

•

244-6 W. 14th Street

New York, N.Y. 10011

GEORGE CAU

Medical Labor Relations Services

•

P.O. Box 65

Chappaqua, N.Y. 10514

CONSOLIDATED OXYGEN & EQUIPMENT CO. INC.

114 41ST STREET
BROOKLYN, N.Y. 11232

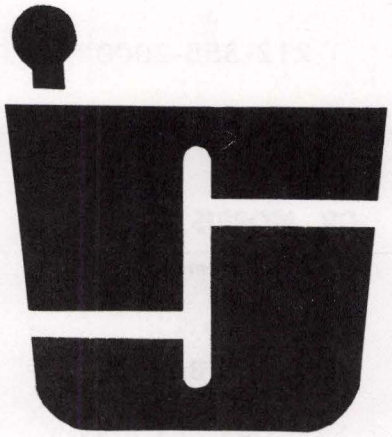
BURTON A. MORRISON (212) 788-4000

GREETINGS FROM

KOBRICKS COFFEE CO., INC.

71 North Moore Street

New York, N.Y. 10013

ROBERT JACOBSON PHARMACY LTD.

45 Ludlow Street

Yonkers, New York 10705

CANADA DRY BOTTLING COMPANY OF NEW YORK
112-02 15th AVENUE • COLLEGE POINT, NEW YORK 11356

212-358-2000

DR. MORRIS J. LIPTON
Optometrist

129 East Broadway

New York, N.Y. 10002

COrtlandt 7-1787 - 1788

CAPITAL SUPPLY COMPANY

•

111 Eighth Avenue
New York, N.Y. 10011

THE CAKE STYLISTS, Inc. ©

Creators Of The Finest In
Wedding, Bar Mitzvah, Specialty and Party Cakes

56-64 — 58th Place

Maspeth, N.Y. 11378

Phones: 894-3494 — 894-3495 — 894-3496

Compliments of

GNESIN & RUBIN
SAFETY GROUP SERVICE CO. INC.

93 Worth Street

New York, N.Y. 10013

Concrete Work ***Asphalt***

J & L LANDSCAPING, Inc.
702 Caton Avenue
Brooklyn, N.Y.
Phone: 438-3199

Fencing ***Sidewalk Trees***

629-2735 **444-6475**

F. NORTMAN CORP.
Institutional Groceries - Condiments
Caterers' Supplies Our Specialty
Restaurants - Hotels - Institutions Supplied

894 E. 52 Street

Brooklyn, N.Y. 11203

Harvey Nortman Bella Nortman

Compliments of

MEAD JOHNSON and CO.

Nutritional Division

Evansville, Indiana

Greetings from

5th AVE. FISH MARKET, INC.

157 — 5th Avenue

Brooklyn, N.Y. 11217

NE8-1917 NE8-1937

Compliments of

GARY LASS

EDWARD BOKER, Inc.

Compliments of . . .

POMERANTZ PAPER CORP.

350-37th Street

Brooklyn, N.Y. 11232

499-2722

At this place since 1914 **GR 7-4908**

BLEVITZKY BROS., Inc.

MONUMENTS

■

210-212 FORSYTH STREET

(near Houston Street)

New York, N.Y. 10002

ARTHUR BLEVIT

Members of Bialystoker Home for the Aged

PARK SURGICAL COMPANY, Inc.

The Medical Department Store

5001 NEW UTRECHT AVE.

(corner 50th Street)

Brooklyn, New York 11219

GEdney 6-9200

FALLS POULTRY CORP.

Kosher Poultry Ⓤ

4184 PARK AVENUE

Bronx, New York 10457

464-4268 Est. 1932

Kenneth Goldfine

G & R KOSHER FOODS

Penn South Kosher Meat & Poultry, Inc.

STRICTLY בשר כשר *KOSHER*

MEAT • POULTRY • PROVISIONS

Suppliers to Camps, Hotels and Restaurants

G. and C. BAKERY

•

155 DIVISION AVENUE

Brooklyn, New York

Telephone: ST 2-0180

CLOSED ON SATURDAYS

YING LEE LAUNDRY CO.

1069 Flushing Avenue

Brooklyn, New York

•

We serve nursing homes

and other institutions

Phone: (212) 435-3900

JOYCE FIREPROOF DRAPERIES, INC.

3802 14th Avenue

Brooklyn, N.Y. 11218

Joyce B. Rosen

- *DRAPERIES*
- *CURTAINS*
- *WINDOW SHADES*
- *VENETIAN BLINDS*
- *BEDSPREADS*
- *LIGHTPROOF SHADES*

All of the above Fireproof

Suppliers for Bialystoker Home and Infirmary for the Aged

GRAMERCY

CHAPELS, Inc.

Established 1907

ABRAHAM BLAU
Gramercy Chapels, Inc.

PARKWAY-SCHWARTZ
Gramercy Chapels, Inc.

ZION MEMORIAL
Gramercy Chapels, Inc.

SERVICES CONDUCTED THROUGHOUT THE METROPOLITAN AREA INCLUDING BERGEN, NASSAU, ROCKLAND, AND WESTCHESTER COUNTIES.

477 - 6334

226 - 1617

LOCAL NUMBERS IN FLORIDA

MIAMI — MIAMI BEACH 868-1029

FT. LAUDERDALE AREA 463-8844

EXECUTIVE OFFICES

152 SECOND AVENUE

NEW YORK, N.Y. 10003

GOREN & GOREN Ltd.

Imaginative Insurance Planning

•

285 Madison Ave.

New York, N.Y. 10017

889-4207

Morris Steinberg
Registered Representative

MONY
The Mutual Life Insurance Company of New York
350 Jericho Turnpike, Jericho, New York 11753
(212) 895-0297 - (516) 935-3521

Howard J. Busloff, CLU
Registered Representative

MONY
The Mutual Life Insurance Company of New York
350 Jericho Turnpike, Jericho, New York 11753
Bus.: (516) 935-3521 - (212) 895-0297 - Res.: (516) 822-3088

Compliments of

A. R. FUELS, INC.

2125 Mill Avenue

Brooklyn, N.Y. 11234

Oil Suppliers for Bialystoker Home

Compliments of

CONSULTANTS IN HEALTH SYSTEMS, INC.

Marshall Breines
Frank T. Cicero, M.D.
Albert T. Pastore

(212) 947-1560
(914) 997-0555

Westchester One • 44 South Broadway • White Plains, NY 10601

In Memoriam

MAHEL COHEN

Mahel Cohen, the father and father-in-law of our First Lady and President, Rose and Sam Solasz, died on February 8, 1982, at the Bialystoker Home at the age of 87.

Mahel Cohen was born in Salonika, Greece, in 1895, and emigrated to the U.S. in 1916. He lived in

MAHEL COHEN

Brooklyn and owned a candy store in downtown Manhattan and in Far Rockaway, Queens. He was well known for his friendliness and his devotion to his family and friends.

Mahel Cohen is survived by his daughter, Rose, her husband, Sam, and their children, Diane, her husband, Matthew and the Solasz's two sons, Scott and Mark. His two sons are Hyman Cohen, his wife Irene and their children, Michael and Steven, and Sam Cohen, his wife, Grace, and their children, Sarita and Michael. His wife, Sara, died in March, 1967.

As President and first lady of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged Sam and Rose Solasz have shared with us their untiring devotion to the work we do on behalf of our residents and landsleit. Their presence serves as source of inspiration for all of us.

Mahel Cohen was an active member of the Sephardic Jewish Brotherhood of America and for the last year, a resident of the Bialystoker Center and Home for the Aged. Funeral services were held at Schwartz's Funeral Home in Queens; Rabbi M. Asher Mursciano of the Sephardic Jewish Center in Queens officiated.

LOLA FLIEDERBAUM

On Tuesday, March 31, 1981, Lola Fliederbaum passed away in Tel Aviv at the age of 74.

She was born in Bialystok and was known as Helena Surawicz. She was the widow of Moshe (Mieczyslaw) Fliederbaum, who was the former Maestro of the Warsaw Philharmonic Orchestra and one of the founders of the Israel Philharmonic Orchestra. She was a former dancer in Warsaw. Her parents in Bialystok were Nelly and Zelig Surawicz.

Mrs. Fliederbaum is survived by her son, Georges E. Peliel of Montreal; three grandchildren, Corinna, Richard and Marc; a daughter-in-law; and a niece, Gail Surving Russel.

Our officers and directors extend their heartfelt condolences to the bereaved family. May they be comforted on their loss.

KAREN SPIEGEL

On Sunday, January 10, 1982 Karen Spiegel, 22, was killed in a fire in her residence at Omeonte State College.

Ms. Spiegel was the daughter of our members, Mildred and Bernard Spiegel. She was the granddaughter of David and Vera Sohn, of blessed memory. Mr. Sohn was the founder of the Bialystoker Center and Home for the Aged, as well as its first Executive Director.

Our officers and directors express their heartfelt condolences to the Spiegel family on this horrible tragedy. May they in time be comforted on the grievous loss they have sustained.

VOLUNTEER APPRECIATION TEA

Besides occasional visitors, described above, we have a group of people who volunteer in the Activities department on a regular basis. Some come for a few hours, others once or twice a week. They make a definite commitment and are an integral part of the program. They enrich the program with their individual skills and talents and spread warmth and good cheer through the Home.

On February 24th we honored them with a Tea in the Auditorium. Mr. Yehoshua Schachter, the Administrator, presented each Volunteer with a Certificate of Award. Residents presented them with hand made gifts and served no-bake cookies they had made.There was also coffee and a huge cake. The theme of the Afternoon was "We love our Volunteers." The cake, the decorations and the speeches, said it all. We hope our Volunteers realize how much we appreciate them.

Our thanks go (in alphabetical order) to: Bella Cooper, Rose Falkenstein, Regina Feit, Helen Freiberg, Sal Kalin, Esther Ostroff, Francis Paolucci and Selma Rubin. We would also like to mention Anne Koslin and Charlotte Koppel who do not come regularly.

CHANGE OF ADDRESS?

We ask all our friends and members to please notify us of any change of address. You will be saving us time and money.

Name.....

Old Address.....

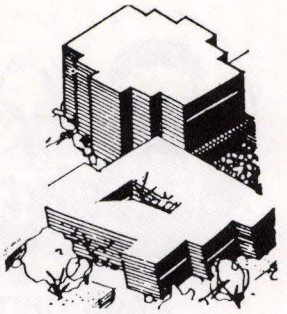
New Address.....

Your attention to this matter will be greatly appreciated.

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway New York, N. Y. 10002

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

by Mifa Rogoff, Activities Director

Institutional living by necessity isolates people from the community. To counteract this we take our residents on trips as often as possible: to Central Park Zoo, Circle Line around Manhattan, concerts at Lincoln Center, lectures at the Educational Allinance and visits to neighboring Homes. During the summer, residents sit in our lovely garden where they not only enjoy the flowers and fresh air but also watch life in the street. In the winter, however, it is too cold for them to go out, so we try to bring the world to them. We encourage visits, by school children, volunteer groups and entertainers. The visiting goes on all year but it increases at holiday time.

On Chanukah we had our own elaborate party in the auditorium, on Decmber 23rd., with appropriate refreshments and entertainment by Nina Silver, who was sponsored by Hospital Audiences Inc. Besides this, on December 20th, The Holiday Project of Greater New York came to the Home with singers, dancers, musicians, clowns and balloons. They enteratined on all the floors: in day-rooms, halls and at bed-sides. They had a gift for each resident and took many photographs.

•

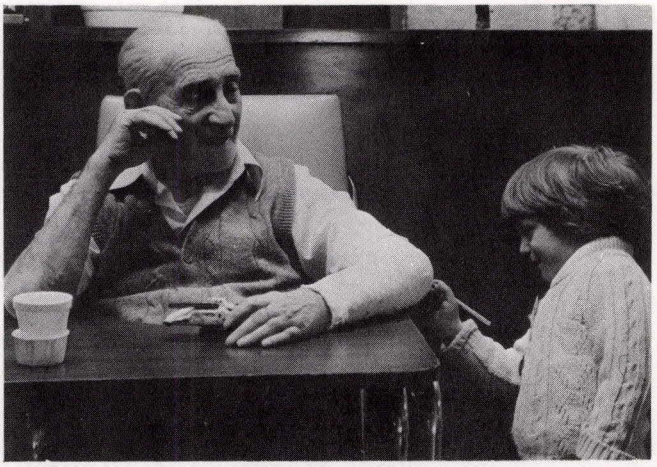
Purim was celebrated at the Home for four days.

On Sunday, March 7th, a group of students from Stern College for Women came with Shalach Manot, choral group and a guitar player.

On Monday, March 8th, class 4-C of the Manhattan Day School, sang songs and distributed Shalach Manot to residents, who in turn, offered the children refreshments.

On March 9th, we had our own yearly Purim pageant in the auditorium with costumes, masks, songs and dances. Refreshments consisted of Homentashen, coffee and tiny cups of wine. All this, besides the elaborate Seudot served in the dining rooms and the Shalach Manot provided to each resident by the Home.

And on March 10th, a group of students from Ramaz High School, sang songs, listened to residents' stories of Purim in the Shtetl and exchanged Shalach Manot with them. It was a pleasure to watch the interaction between young and old. The residents enjoyed the children and the young people tremendously and we think that the youngsters profited from the visits also. The stories they heard and the customs described to them are part of an oral history well worth preserving.

A young volunteer of the Holiday Projects of Greater New York visits with resident William Raymond.

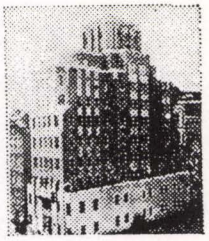
Two volunteers in a bedside chat with resident Lillian Wisotsky.

Volunteers bring the Chanukah cheer to resident Helen Weinstein.

OUR INSTITUTION

MAOS CHITIM

We convey our sincere appreciation to all who answered our appeal for Maos Chitim. Our aging residents are able to celebrate the *Sedorim* with this assistance.

The poor in our community also benefit from the many kind donations given by our contributors. Most importantly we send money orders to *landsleit* in need residing in Israel and Bialystok.

PASSOVER

Our Home prides itself on the traditional *seder* observances to be conducted by a well-known cantor with the participation of our residents. In our impressively decorated dining room, the elderly gather around the customary *Seder* table — cups of wine, *matzoth,* bitter herbs and *haggadoth* underscoring the Passover celebration. No doubt our residents recall sentimentally the *Sedorim* they conducted in their own homes not long ago.

Many wonderful supporters of our Home help make our *Sedorim* possible by their generous contributions.

ANNUAL MEMBERSHIP DUES

We thank all our members who promptly sent in their membership dues. Our institution is fortunate to have so many deovted members ready to assist our elderly, infirm residents, as well as other needy individuals.

We ask that those who have not as yet sent in their dues to do so as soon as possible, and also to recruit your family and friends to join our membership ranks in furthering the sacred and noble work of this organization.

A WORTHY TRADITION

Our Trustee and Ladies Auxiliary President Rose Finkelstein is continuing the tradition of her late uncle, David Rosenbloom and her departed parents Yetta and Benjamin Finkelstein, of donating two case of Passover wine to our Home. We warmly thank her for her thoughtfulness.

LUBA AND JACK GURDUS OF NEW YORK

Extend

MAZAL TOV

and Heartiest Congratulations to their Dear Friends

OSCAR GRYNBERG AND DORA GRYNBERG (nee Serlin)

of Sydney, Australia

On their 45th (Saphire) Wedding Anniversary

(Feb. 21, 1982)

With much Love and Fondest Wishes

For a Happy, Healthy and Prosperous Life

For Many Years to Come

PURIM CELEBRATION AT BIALYSTOKER CENTER

Despite the inclement weather, a good crowd gathered at the Purim celebration of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, 228 East Broadway, New York City.

In addition to the Bialystoker *landsleit,* a group of Grodner and Kobriner *landsleit* were also present.

Chairman of the afternoon's proceedings, Sol Krim, requested that a moment of silence be observed in memory of MORRIS MOLOSOFSKY, a former member of the Board of Governors, and Mr. MAHEL COHEN, father and father-in-law of Rose and Sam Solasz. The chairman then introduced the afternoon's first speaker, Sam Solasz, President of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged. Mr. Solasz talked about the important work that the Center and Home are involved in, foremost of which is the care provided for our elderly residents, assistance for *landsleit* around the world and our work on behalf of the State of Israel. Mr. Solasz also expressed sincere gratitude on behalf of his wife, Rose, and himself to the directors and staff of the Bialystoker Home for the warm way in which his father-in-law, MAHEL COHEN, was treated as a resident until his death on February 8, 1982.

The Chairman then introduced the Home's new rabbi, Lawrence Gordon, to the guests. Rabbi Gordon spoke about the contemporary relevance of Purim to the modern day Jew, and related the story of Purim and the significance of the Purim celebration.

The next speaker was the Center's Vice-President, Abraham Mintz. Mr. Mintz talked about the importance of the Bialystoker Center and Home to our *landsleit* and Jews the world over, and emphasized the Bialystoker Center's two most recent projects the Izaak and Molly Rybal Child Care Center and the Sam and Rose Solasz Medical Center, both in Kfar Tabor, Israel.

The guests also heard a report on our Home from our administrator, Yehoshua Schachter.

The afternoon proceeded with Mr. Charles Schwecher, Chairman of the Board of Governors, reading the nominations of candidates for the Board of Directors. The slate of candidates was accepted.

The Chairman then introduced General Secretary, Mr. Izaak Rybal. Mr. Rybal greeted the guests and acknowledged the presence of Grodner and Kobriner *landsleit* and thanked them for their involvement in the Bialystoker Center and Home. Mr. Rybal then made his annual Purim appeal, to which those gathered responded enthusiastically by making generous contributions in support of the Bialystoker Center and Home.

The guests were then entertained by popular singing artist, Ida Weiss, a recent emigree from the Soviet Union. Mrs. Weiss delivered a variety of Yiddish, Hebrew and English melodies and was warmly received.

The crowd celebrated Purim late into the afternoon on Sunday, March 7th, 1982.

39th BIALYSTOK-GRODNER MEMORIAL OBSERVED

The 39th Annual Memorial Observance for Bialystok and Grodner, ravaged in the Nazi Holocaust, took place at the Bialystoker Center, in New York, on Sunday, March 21, 1982

The yearly event brought together survivors of the Bialystok and Grodner ghettos and their children, the second generation.

Chairman of the afternoon observance, Charles Schwecher, remarked that as we observe the 39th anniversary since Hitler's devastation, "we are no longer survivors, but the survivors of survivors." He implored the large turnout of second generation members to carry on the legacy of their grandparents, aunts, uncles and cousins killed by the Nazis.

Mr. Schwecher then introduced the afternoon's guest speaker, Sam Chuden, President of the Bialystoker and Vicinity Club of Miami Beach, who warned of the ominous signs of the anti-Semitism, whose heavy presence still lingers in the world. Speaking in Yiddish, Mr. Chuden said that no one would believe that 40 years later we would be combating the same vicious anti-Semites of Nazi influence of World War II.

Co-Chairperson, Dora Russek, introduced Grodner survivor and Vice-Chairman of the Bialystoker Board of Governors, Mike Kremer. Mr. Kremer directed his remarks at the second generation saying "Hitler meant for you not to be here today!" He said that they may wonder sometimes why they are referred to as the "second generation," and not a generation, like others, unto themselves. Tearfully, Mr. Kremr explained that they are a"a special generation that is the future of those present today."

Representing the second generation, Alys Kremer, the daughter of Mike and Hanna Kremer, talked about her experiences at the recent World Gathering of Holacaust Survivors, held in June 1981, in Jerusalem and about the formation and progress of an international network of second generation children.

The afternoon continued with a special candle lighting ceremony in memory of those who died at the hands of the Nazis in Bialystok and Grodner. A special candle was lit in memory of the men and women of the Israeli Armed Forces who died defending the State of Israel by Sam Solaz, President of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged.

General Secretary, Izaak Rybal, conducted the Annual Memorial Appeal at which funds were raised to continue to support the work of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged on behalf of the less fortunate, the elderly and Bialystok *landsleit* in Israel and around the world.

Cantor Sol Zim of the Hollis Hills Jewish Center in Queens, New York, moved those present with several inspiring renditions of appropriate prayers. Cantor Zim led the audience in *Kaddish* and recited the *El Molei Rachamim* as well as the Partisan Song, and Israeli National Anthem, *Hatikvah*

HAPPY EVENTS

DIANE SOLASZ MARRIES DR. MATT KUDISH

It was the wedding of the year. Diane Beth Solasz married Dr. Matthew Scott Kudish Saturday night, December 26, 1981 at Temple Hillel, North Woodmere, N.Y.

Mrs. Kudish is the daughter of our President and First Lady, Sam and Rose Solasz. Among the hundreds of guests who attended the *simcha* were most of the officers

Dr. and Mrs. Matt Kudish

and some directors of the Bialystoker Center and Home for the Aged.

No effort was spared to make this wedding as elegant and memorable as possible. The atmosphere was jubilant as the Bialystoker *landsleit* joined with their President and his wife in marrying off their eldest daughter. The bride and groom were both stunning in their wedding clothes. It seemed there was no end to the food and drink that accompanied the festivities. The music appealed to all ages and tastes, from the Blue Danube to the lastest in Rock-an'-Roll.

Rabbi H. Joseph Simckes, spiritual leader of the Hollis Hills Jewish Center and Cantor Sol Zim conducted the service. The *ketubah* was hand-calligraphed. The bride and groom exchanged expressions of love and devotion to one another as they entered into their marriage.

Dr. Kudish recently obtained his M.D. degree and plans to take a residency in radiology. Mrs. Kudish is studying to become an optometrist. The couple will reside in Bayside, Queens.

The officers, directors and members of the Bialystoker Center and Home for the Aged congratulate Sam and Rose Solasz on this joyous occasion. May they have much *nachas* from the newly weds in the future.

BAR MITZVAH

On Saturday, October 24, 1981 Laurence Jay Abraham celebrated his bar mitzvah at Temple Beth Am in Teaneck, New Jersey.

Laurence, known as "L.J." to his family, is the son of our good members, Lorraine and Maurice Abraham, and the grandson of our Director, Sara Abelson. He is also the great nephew of our General Secretary and Mrs. Izaak Rybal.

The bar mitzvah boy led the services in a most competent manner and impressed the entire congregation. He has a love of Jewish tradition and we hope that he will continue to remain faithful to the heritage of his people.

Our officers and directors wish a hearty mazel tov to Mr. and Mrs. Abraham. May they have much *nachas* from their son in the future.

MAZEL TOV

On Sunday, December 27, 1981, Erica Eden Kostre married Devon Michael Cohen.

Mrs. Cohen is the daughter of our good members of the Bialystoker Center and Home, Mr. and Mrs. George Kostre. The wedding took place at Kings Way Jewish Center, Brooklyn, New York.

Our officers and directors congratulate the Kostre family on their *simcha.* May they enjoy much happiness from the newly weds in the future.

BAT MITZVAH

On Saturday, January 9, 1982, Debra Mishkoff celebrated her bat mitzvah at Temple Solel, Hollywood, Florida.

Ms. Mishkoff is the daughter of Sam and Blanc Mishkoff, and the granddaughter of our devoted Bialystoker *landsleit,* Max and Fania Mishkoff of Miami Beach, Florida.

Our General Secretary and Mrs. Izaak Rybal, who were on vacation in Miami at the time, attended this *simcha* in the Mishkoff family.

May we take this opportunity to wish a hearty mazel tov to Fania and Max Mishkoff. May they have much *nachas* from their granddaughter.

The bat mitzvah girl led the services in a most competent manner and impressed the entire congregation. She has a love of Jewish tradition and we hope that she will continue to remain faithful to the heritage of her people.

MAZEL TOV

On Monday, October 12, 1981, Morgan Lee Bornstein was born to Robert and Barbara Bornstein.

Her grandparents are our good members, Herman and Etta Bornstein of Delray Beach, Florida.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home congratulate the Bornstein family on this *simcha.* May they enjoy much *nachas* from the new addition to their family in the future.

MAZEL TOV

On Saturday, January 9, 1982 Danielle Beth Cooper was born.

Her parents are Sylvia and Lee Cooper. Mrs. Cooper is the daughter of our members, Mildred and Bernard Spiegel and the granddaughter of our late founder and first Executive Director, David Sohn.

We wish the parents of the newborn much *nachas* from her in the future.

LETTERS TO OUR EDITORS

To the Editors:

We appreciated the opportunity to visit a United Way supported agency.

As canvassers and contributors, it is very rewarding to see your donation in something other than dollars and cents. The care and love lavished on your residents was inspiring to all of us. It is nice to know, and reassuring to see, that the elderly are so well cared for and cared about.

We enjoyed the visit to the Bialystoker Home and thank you for your time and very extensive and informative tour.

Sincerely,
Employees of Federal Reserve Bank

October 23, 1981

To the Editors:

During our twelve years of existence, Hospital Audiences, Inc. (HAI) has appreciated the invaluable assistance that members of your staff have extended to us in providing cultural service programs to your facility.

On October 28, 1981, HAI will host a gala cocktail reception at the 7th Regiment Armory (Park Avenue and 67th Street) from 5:30-7:30 P.M. This tribute, entitled "A Salute to People Who Care," will honor the dedicated men and women who act as an HAI liaison on a day-to-day basis throughout the network of over 1,000 health care and social service settings which HAI is privileged to serve. Lt. Governor Mario M. Cuomo, Chairman of the New York State Commission for the International Year of Disabled Persons, is hosting this special event and will be on hand to greet our guests. We would be very pleased if you would join us on October 28th.

December 1, 1981

To the Editors:

I am enclosing my mother's pension check from the City of New York, relief and pension fund of the Deparment of Street Cleaning.

My mother, Rose Kimmel, adjusted quickly and was very happy at the Bialystoker Home. She appreciated the excellent care she received from your devoted staff and is anxiously looking forward to returning as soon as she is released from the hospital.

My deepest thanks for your many courtesies.

Very sincerely,
Sylvia K. Center

October 14, 1981

To the Editors:

Thank you so much for your warm letter in acknowledging our small donation.

We think the elderly people at the Bialystoker Home are made as comfortable as possible, thanks to the efforts of all those dedicated people who work there. For this we thank you.

Our very best wishes for good health and good fortune to the residents and the staff.

Above all may there be shalom!

Sincerely,
Ruth and Dave Groner

(Editor's Note: Ruth Groner was a volunteer in the Activities Department for several years before she and her husband moved to California.)

CHANUKAH PARTY AND CONCERT AT BIALYSTOKER CENTER

Our gala Chanukah party, held this year on Sunday, December 20, 1981, was once again, a festive and joyous occasion. Friends and members along with a delegation from the Club of Grodner Friends attended and heard interesting speakers, enjoyed delicious foods and were entertained by a popular Israeli recording artist.

The party was held at the Bialystoker Center and was chaired by Mike Kremer, Vice-Chairman of the Board of Directors.

The afternoon's first speaker was Mr.Sam Solasz, President of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged. Mr. Solasz welcomed the guests on behalf of the Center and spoke with immense pride about the great accomplishments, as well as the plans for the future of the Center and Home.

Mr. Izaak Rybal, General Secretary, introduced the party's special guest, Micha Goldman, Mayor of Kfar Tabor, Israel, along with other honored guests from Israel. Mr. Goldman said he admired and was greatly impressed with the Bialystoker Center and Home in New York and thanked Mr. Solasz and Mr. Izaak Rybal, as well as all those gathered, for building badly needed centers and institutions in Kfar Tabor. At the same time, the Mayor urged all Jews in America to continue their support of Israel and said that assistance was especially needed now when the international pressures on Israel continue to mount.

Following Mr. Goldman's speech, Israeli singing star, Shoshana Ron, performed her popular repertoire of Yiddish, Hebrew and English melodies. The audience responded with a great deal of enthusiasm and joined in and sang along with Mrs. Ron on several numbers.

After the performance, Mr. Rybal made a brief appeal and also "auctioned off" the opportunity to kindle four Menorahs.

Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain, spoke about the meaning of Chanukah in our time. He also recited the blessings over the candles and led the audience in singing "Maoz Tzur".

Food Service staff: (L-R) Hugo Leventhal, Assistant Chef, Mrs. Bronia Skorka, Director of Food Service and Kam Kan Yu, Chef.

THANKSGIVING AT THE BIALYSTOKER HOME

Once again, this year, the festive mood and spirit of Thanksgiving was present at the Bialystoker Home. This year, Thanksgiving was celebrated on Thrusday, November 26, and it certainly was a meaningful celebration.

Since the pilgrims landed at Plymouth Rock and celebrated the first Thanksgiving, the holiday has come to mean many things for different people. For us, it is a

Our Dining Room set for Thanksgiving feast.

way of saying thank you to America for the opportunities this great country has afforded us over the years.

The residents and staff owe a special thanks to our gracious Food Service Director, Mrs. Bronia Skorka, for the elaborate preparations and sumputous menu she and her staff prepared. It was truly a traditional Thanksgiving celebration, enjoyed by all.

Our dining room was beautifully decorated, further enhancing the holiday's spirit. And then came the traditional holiday bird, the turkey was served and all its delectible trimmings, including great tasting stuffing, tasty sweet potato, and mouth-watering cranberry sauce. Not only did our residents partake in these special holidays goodies, but a special turkey dinner was prepared for all employees as well. We hope everyone enjoyed themselves as much as we did and are looking forward to doing it all again next Thanksgiving.

DR. SYLVAN AND RUTH GOLDIN HONORED FOR LONG TIME DEDICATION TO ISRAEL

Dr. and Mrs. Sylvan Goldin of Ft. Lauderdale, Florida, were recipients of the distinguished Lion of Judah Award for dedicated leadership on behalf of the people of Israel at a gala dinner in their honor on January 31, 1982.

For both Sylvan and Ruth Goldin, the dinner marked the continuation for their many years on behalf of the State of Israel, as well as their extensive service on behalf of varied Jewish and community services.

The dinner was held at the Temple Beth Israel, in Ft. Lauderdale, and brought in over $200,000 in Israel bonds. Sylvan and Ruth are co-founders and members of Temple Beth Israel, where he has been on the Board of Directors since the Temple's founding and also

Dr. Sylvan and Ruth Goldin

served as its president. Also active in fund-raising Sylvan has co-chaired the Temple Israel bond dinner with Ruth and has been active in the Federation.

Ruth Goldin is the daughter of our very close friends, members and supporters of the Bialystoker Center and Home, Max and Fanya Mishkoff, now residents of Miami Beach. Ruth is a member of Hadassah and has served as the group's membership Vice-President. She is also active in the National Council of Jewish Women, the B'nai Brith women, Sisterhood and Bonds.

Sylvan and Ruth have three beautiful children, Amy, Lisa and Ronald. Knowing the Mishkoffs and the Goldins we are certain that their support and activity on behalf of the state of Israel and many other worthy causes will continue for a long time to come.

SHIRLEY CHARATAN FRIENDLY MANAGER OF SEWARD PARK CITIBANK

The Bialystoker Center and Home does most of its banking at the Seward Park Branch of Citibank at 411 Grand Street. For the last several years, we and all the branch's customers have been fortunate in having Shirley Charatan as the bank's manager. Recently Ms. Charatan was promoted to the position of Assistant Vice-President. Shirley is not just another businesswoman; she has heart and demonstrates a rare helpfulness for someone who holds her position.

She spends practically as much time fulfilling her commitments to neighborhood organizations after hours and even on weekends as she does being the branch manager during regular business hours.

She is not only a member of many different organi-

Ms. Shirley Charatan

zations, but she reprsents Citibank in the course of activities designed to enhance the bank's image as a concerned community bank.

These activities have paid off handsomely for Seward Park. Last year, the branch's balances grew substantially and this year Shirley has again qualified for the President's Club, marking the third consecutive time that she will accept this award on behalf of her branch.

In addition, Seward Park has built a hefty mortgage/co-op portfolio where virtually none existed before, and checking account balances have also grown considerably.

"I can't pretend that all of Seward Park's sales accomplishments can be directly attributed to involvement in community activities," says Shirley. "But there is no way a manager can be successful here without heavy participation in this aspect."

Shirley is a member of about ten community organizations and takes part in the activities of dozens of others, including the Bialystoker Center and Home. Though the area served by Seward Park is predominently Jewish (the fact that Shirley speaks Yiddish helps a lot), there are substantial numbers of blacks, Hispanics, Italians, and Chinese in the neighborhood. She works hard to bring all of these factions together.

"Our branch is a very friendly place to come to," says Shirley. "The people here know they can depend on me and my staff for help and advice in banking problems or anything else that's on their minds. The branch officially closes at 3:00, but our doors are always open to good customers."

Her involvement with community organizations takes up a lot of her personal time. She attends many neighborhood meetings after hours and on weekends. She has even been known to come in from her vacation to attend a community function. She feels that it's the price she has to pay for success.

The fact that she is a friend first and a banker second has made her very popular with her elderly customers. The reason — she often goes out of her way to handle problems that are not bank-related.

In one incident, a rabbi friend and good customer collapsed in the nearby Canal Street branch. Shirley was notified immediately, and she sent a Customer Service representative in her own car to the home of the rabbi's wife to drive her to the hospital so she could be with her husband.

"My customers expect things like this from me and I don't disappoint them."

Shirley is proud of the fact that customers deal with her just as they would with the merchants in the neighborhood. "We talk straight to each other as if we were members of the same family."

Her file of complimentary letters from satisfied customers is as high as an elepahnt's eye.

We at the Bialystoker Center and Home congratulate Shirley Charatan on a job well done. We look forward to continuing our excellent business relationship for many years to come.

BIALYSTOKER CONCERT IN LINCOLN CENTER, SUNDAY, SEPTEMBER 12, 1982

We are pleased to announce that our Annual Musical-Comedy Star Studied Revue, "To Jerusalem With Love," will take place this year on Sunday, September 12, 1982, 2:00 PM, at Lincoln Center, 65th St. and Broadway, in New York.

This year's show stars the internationally famous opera star and lead tenor of the Metropolitan Opera and cantor, *Misha Raitzen.*

The program will also feature Israel's sensational singing star, *Geula Gill,* the only Israeli entertainer to be nominated for a Tony Award for her performance on Broadway.

The afternoon's comic star will be well known funnyman, *Jackie Wakefield.*

The Revue will also star one of the most exciting and great sounding choral groups around, The Winged Victory Singers, singing Yiddish, English and Hebrew songs.

Sal Sicari and his orchestra will give a full concert and accompany the stars.

Tickets are available through the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York, N.Y. 10002, or call (212) 475-7755; ask for Mr. Rybal. Special group rates available.

"I was on my yearly pilgrimage to Israel when my only surviving sister, Mira Ben-Aaron, who lives in Haifa, drew my attention to the urgent needs of Israeli children with emotional difficulties." Mira, a clinical psychologist and director of the Child Development Clinic in Haifa, specializes in rehabilitation. She was largely instrumental in establishing the "Netzer Society", closely linked to the Haifa Clinic and encouraged Luba to form a Netzer subsidiary in New York. Thus the "Netzer Foundation" came into being and Luba devoted a great deal of time and energy to the Foundation in the last seven years. She holds the office of President and directs the activities of the officers and volunteers. "I know no other area of involvement that gets so close to the core of Jewish survival" says Luba.

Visiting Israel is a yearly experience for the Gurduses. "To see the country grow and to attend the World Gathering of Jewish Holocaust Survivors in Jerusalem, was the most emotionally taxing experience of my post-war life," states Luba emphatically. She and her husband are fervent supporters of Israeli charities. They patronize Israel's universities, particularly the Ben-Gurion University of the Negev, which is so vitally engaged in the process of reclaiming barren land and life for Israel. Beside Luba's sister, the Gurduses have other relatives in the country. Their nephew, Michael Gurdus, has followed in the footsteps of his father, Nathan, and works for Israeli radio and television. "All our relatives, even those who are comfortable, have a hard time making ends meet. But they are determined to stay in Israel because they love their country," says Luba.

On their 1978 visit to Israel, Jack and Luba decided to fund a kindergarten for the children of Russian immigrants, in memory of their son, Robert Michael Gurdus. This kindergarten, built in Natanya, and the therapeutic centers in Northern Israel supported by the Netzer Foundation, keep the Gurduses closely linked to the growing population of Israel.

During her yearly luncheons for the New York Netzer Foundation, Luba speaks about the needs of the Israeli children and urges everyone to visit Israel. She hopes that seeing the country will make her members aware that all Jews owe something to Israel, the cradle of our ancestors and the homeland of our brothers and sisters. "You will all try to help when you see the people and the country," says Luba.

This year she foresees the need for greater participation and assistance. "Especially now, when Israel faces substantial reductions in social expenditures, our campaign is absolutely essential. We have to raise as much as possible to alleviate the government budget cuts due to the increasing threat to the security of Israel," says Luba.

To help meet the goals of this year's drive, Luba works intensively, holding meetings with the officers of the Foundation and with the volunteers, encouraging them to intensify their face-to-face solicitations. About herself Luba states "I have a strong sense of commitment toward the Jewish people and would like to do my very best to help. I sincerely hope that many others will do the same and also encourage the participation of their children." Luba considers herself largely responsible for the results of her yearly drive but wishes that more people would become involved in helping meet the rapidly growing needs of the Israelis. She warmly welcomes and appreciates the efforts of her friends.

Mr. Jack Gurdus with children at the Kindergarten — Reception in Natanya.

Besides serving as president of the Netzer Foundatoin in New York, Luba Krugman Gurdus in active in other charitable organizations here and in Israel. She lectures and writes on the Holocaust in Poland for various Jewish newspapers. She is also working on the second book of her war memoirs. Her first book, *THE DEATH TRAIN,* published in 1978, is being reprinted in Hebrew, in Israel.

The Gurduses are also supporters of the Bialystoker Center and Home of the Aged. We congratulate Luba on her good work and hope she will carry on for Israel and the Jewish people.

Honorary President Rubin Bindler Celebrates Birthday on Shabbos Hagodol by Raising Funds for Bialystoker Center and Home

For many years now, Rubin Bindler, our esteemed Honorary President, has observed a beautiful custom of celebrating his birthday, which occurs on *Shabbos Hagodol,* the "Great Sabbath" before Passover, by encouraging his family and friends to make donations to the Bialystoker Center and Home for the Aged.

Mr. Bindler has been an active member and officer of this institution for more than fifty years. His has been a voice of quiet reason at our Board meetings. We have always been able to call upon him for counsel, wisdom and leadership.

Our Honorary President is blessed with a family devoted to him and to the splendid relationship he has maintained for so long with the Bialystoker Home. Their generosity in honor of Mr. Bindler's birthday is an expression of the love and admiration they feel toward him.

BIALYSTOKER LANDSWOMAN, LUBA K. GURDUS, SPEAKS ABOUT HER LIFE IN POLAND AND HER COMMITMENT TO ISRAEL

In a recent issue of the *Bialystoker Stimme,* an article appeared reviewing Dr. Luba Kurgman Gurdus' book,*The Death Train,* about her Holocaust experiences.

"I lived in Poland during World War II and after surviving the Holocaust I feel a personal responsibility to help Jews in need, particularly those living in Israel," said Luba Krugman Gurdus in a recent interview for the *Bialystoker Stimme.*

"I was born in Bialystok and lived there through my school years. When I left for Switzerland to study, my family moved to Warsaw. The outbreak of World War II caught us there but we escaped to the District of Zamosc before the Nazis sealed the boundaries of the Warsaw Ghetto. Unfortunately, misery and illness followed us and in 1942 my four-year-old son died in Zwierzyniec. On October 21 of the same year my parents were deported by the Nazis to the death camp in Belzec."

After World War II, Luba lived for a time in Warsaw and then left with her sister, Mira, for Palestine from where she subsequently came to the United States. "In Palestine, I tried to return to my profession as illustrator and have helped to establish a woman's weekly *L'Ischa.* Life in Palestine restored my belief in humanity. I considered all Jews an extention of my family which was lost in Poland. My short stay in Palestine had a life-saving influence on me after the agonizing experiences of the Holocaust," said Luba.

In 1947, Luba was forced by circumstances to leave Palestine and travel to the United States to join her husband, Jack. "I did it with a heavy heart, unable to see myself living outside my newly adopted country, but being separated from my husband was also quite difficult" she said. Then with a twinkle in her eye and a ring of affection in her voice, she added, "From then on our lives were destined to go on together."

Jack Gurdus was born in Warsaw, spent his childhood in Moscow and attended school in Frankfurt, Germany. After graduation, he studied at the University of Wisconsin and was trained at a tannery in the same state. There is a certain similarity in their backgrounds. They both spent part of their formative years abroad, notably in Germany. Both came back to Warsaw, where they met through Jack's younger brother, Nathan. Separated during World War II, they suffered in different ways. Luba chose to stay with her parents in Poland, while Jack escaped to Palestine, where he volunteered for service in the Jewish units of the British Army.

In 1948, Luba arrived in New York and entered the Graduate School of New York University to study art history. She received her Master's degree in 1952 and her Ph.D. in 1962. In the meantime she worked as Director of Research at French & Co. and as researcher at the Frick Art Reference Library. In 1974, she became involved with charity work and continues it to the present.

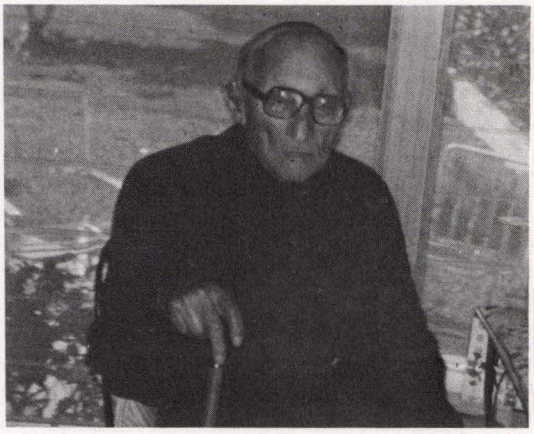
Luba and Jack Gurdus with family and friends at the entrance to the Kindergarten, funded in memory of their son, Robert Michael, lost in the Holocaust.

MY VISIT WITH JACOB SAPERSTEIN

by Izaak Rybal

In the last edition of the *Bialystoker Stimme,* Mr. Irving Stone, Chairman of the Board of Chief Executive Officers of the American Greeting Corporation, told us the fascinating story of how his father, Jacob Saperstein, founded the company. The story of how he bought postcards and sold them out of suitcases to drugstores, candy stores and novelty shops. And how from that little business, the American Greeting Corporation was born — a corporation that today has 19,000 employees, 24 plants in the U.S., Mexico and Canada, 4 in Europe and does over $500 million worth of business every year. It is a truly beautiful story.

On my recent trip to Miami Beach, I visited Jacob Saperstein at his home, along with Sam Chuden, Chairman of the Bialystoker and Vicinity Club of Miami Beach, and Fishel Feinfeld, a club member. Jacob Saperstein was born in Bialystok and left in 1905. Today he is 97 years old and lives during the winter in Miami Beach. When we entered the house, we were told that he was just finishing lunch and would be with us shortly. When he entered the room, we shook hands, introduced ourselves and were invited to sit down. Mr. Saperstein said he recognized my name from the *Bialsystoker Stimme* that I sent him earlier in the year. We discussed the Center, and Mr. Saperstein asked me about our membership and the various events and activities that we organize and sponsor. He then asked for my card and said that his sons call often and he wanted to tell them who visited. Mr. Saperstein said he finds the *Stimme* very informative and looks forward to receiving it. He reads the Yiddish newspaper regularly, but complained that the mail is too slow and that he often gets the paper later than he would like. Before we were ready to leave, I asked Mr. Saperstein if we could take a picture together. "With the editor of the *Bialystoker Stimme,"* he replied, "any time." We came away from our visit so impressed with how keen, sharp and articulate Jacob Saperstein is. We are proud that Jacob Saperstein is a Bialystoker and glad that he and the entire Saperstein-Stone family are proud to be part of our organization.

Jacob Sapirstein

---

practice before the U.S. Supreme Court in 1978. Memberships include the District Ethics Committee of the State Supreme Court, the Board of Trustees of the Bergen County Bar Association, the state Bar Association, and Women Lawyers of Bergen County.

Born in New York, Mrs. Abraham moved to Teaneck mostly on the recommendation of friends, who told her and her husband Maurice, a certified public accountant, this is a community they would be happy in.

"We want to raise our children in a multi-ethnic community," the new judge explained. "We want Laurence and Stephen to experience the real world of people."

"This is my community and I want to serve it," Judge Abraham concluded. "It's an honor."

We at the Bialystoker Center and Home congratulate Lorraine Abraham on this major advance in her career. May she become one of the great women jurists of our time.

JERRY AND HYNDA MINK URGE ALL LANDSLEIT AND FRIENDS TO SUPPORT THE REMAINING JEWS IN BIALYSTOK

For more than a decade, the Bialystoker Center in New York has provided financial assistance to the small number of elderly Jews remaining in Bialystok. Our good-hearted benefactor and friend, Jerry (Yechezkel) Mink has contributed generously for several years, to a fund in his name for those people. Recently, the fund was renamed the Jerry and Hynda Mink Fund for the Remaining Jews in Bialystok. Mrs. Mink has also demonstrated interest in the plight of our *landsleit.*

Mr. Mink wrote us a letter a while back, which we are pleased to publish in this issue:

> For the past seven years we have fulfilled a commitment I made to the pathetic remnant of Jewish survivors in Bialystok (less than a *minyan*) to assist them periodically during the year via gifts of essentials.
>
> I personally spoke in Yiddish to this handful of broken souls — from a once proud community of 60,000 Jews — who are heavily committed to Jewish values, Torah learning and *mitzvot,* as the readers of the *Stimme* well know. Over the years, this magazine has appealed for financial assistance for the Fund — with only a marginal response.
>
> What greater form of *tzedakah* is there than assisting other Jews in need?
>
> I ask all the readers of the *Stimme* and those who care about doing a good deed to contribute generously to the Jerry and Hynda Mink Fund for the Remaining Jews in Bialystok.

We appeal to our readership to respond generously to help a handful of unfortunate Jewish souls.

LORRAINE ABRAHAM SWORN IN AS FIRST WOMAN MUNICIPAL JUDGE IN BERGEN COUNTY

Lorraine Abraham was sworn in as Bergen County's first woman municipal court judge in September 1981.

A resident of Teaneck, New Jersey, for 13 years, Mrs. Abraham was named to the post by the Township Council at its September 15 meeting and sworn in by Superior Court Judge Harvey Sorkow on September 18,

Mrs. Abraham is the daughter of our Director, Sara Abelson, and the niece of our General Secretary and Mrs. Izaak Rybal.

She is a partner in the law firm of Abraham and Stark of Hackensack.

"I met Isabelle Stark in 1974 when we were both law secretaries to judges in Bergen County," Judge Abraham noted. "A year later, we opened what we believed to be the first 'all women' law firm in the state. The legal community was uniformly receptive to our practices; everyone was very kind and there was no discrimination at all."

Mrs. Abraham has received the same enthusiatic response to her appointment as a judge. Other Judges in the county have been marvelous, she added, with one offering a letter of guidance and another dropping off a reference manual at her office.

The new judge, having graduated from the University of Wisconsin, where she was an honors student and a Ford Foundation scholar, studied at the Graduate Institute of International Studies in Geneva, Switzerland, specializing in international law, economics and politics. She pursued a career in communications from 1960 to 1968, as an editor and researcher at Grolier, a publishing firm; head researcher and coordinator of "ABC Reports," manager of reference services at WCBS-TV, and assistant producer of "The Science Report" for the U.S. Information Agency. A master's degree in international affairs was earned at CCNY in 1967.

After graduating from Rutgers University School of Law in 1974, Judge Abraham was admitted to the New Jersey bar and admitted to practice before the state's U.S. District Court the same year. At Rutgers, she was a member of the Legal Aid Clinic, the Urban Legal Clinic and the Women's Rights Litigation Clinic.

"One of the things I find most striking is that this is a time of great opportunity for women," Mrs. Abraham said. "The appointment of Sandra O'Connor to the U.S. Supreme Court is very exciting and long overdue."

Although too early to comment on specific plans for her new job, Mrs.Abraham admits that her new responsibilities will involve substantial time. She did stress: "My own personal views are irrelevant. What is important on all issues is the status of the law at the present time."

Judge Abraham, the fourth person to hold the municipal court post in the past 50 years, also served as public defender in Pittsfield, Mass. She was admitted to

Judge Lorraine Abraham being sworn in by Superior Court Judge Harvey Sorkow. Sons (L-R) Larry and Steven Abraham watch while holding the family bible.

THREE GENERATIONS SUPPORT OF THE BIALYSTOKER CENTER AND HOME

Just as your turn off the Palisades Interstate Parkway on your way to Spring Valley, New York, you come upon a marquee with infrequently changing electronic numbers. Upon a close examination, you'll notice that the electronic board does not record the usual time, Fahrenheit and Celsius temperatures, but instead, the daily Dow Jones stock averages. This is your initial introduction to an extraordinary, talented young man and third generation Bialystoker, Gary Goldberg.

Gary is the grandson of Philip and Mamie Rosenthal, one of the founders of the Bialystoker Center and Home for the Aged. Mr. Rosenthal was president of the Home for 14 years and his wife, Mamie, was Vice-President of the Ladies Auxiliary. They both handed down that fine tradition to their daughter and son-in-law, Rose and David J. Goldberg. David J. Goldberg was the Chairman of the Board of Directors for 24 years and continues today as Honorary Chairman of the Board. Rose Goldberg was Vice-President of the Bialystoker Home Ladies Auxiliary for many years, and today while residing in Miami Beach, Florida, they both serve as good will ambassadors of the Bialystoker Center and continue as ardent supporters and close friends.

In the early years, when the Rosenthals and Goldbergs attended meetings and visited the Home, they always brought Gary along. Today, Gary M. Goldberg is President of Gary Goldberg & Company, Inc., a Financial Planning and Investment firm with more than four thousand corporate and individual clients throughout the United States. He has an extensive background in financial planning, including a degree in economics from Bard College of Columbia University,and two years of graduate studies at Brooklyn Law School.

Mr. Goldberg is a graduate of the College of Financial Planning as a certified Financial Planner and he is a member of both the International Association of Financial Planners and the Institute of Certified Financial Planners.

Before founding his own firm in 1972, Mr. Goldberg was head of institutional sales for a New York Stock Exchange member firm. He is a Registered Principal with the National Association of Securities Dealers, a Registered Investment Advisor with the Securities and Exchange Commission, and a Tax Shelter Advisor to Chase Manhattan Bank. He is also licensed in both the Real Estate and Insurance fields.

A recognized expert on tax shelters and tax sheltered investments, Mr. Goldberg has been featured prominently in several national financial publications, including Money magazine and the Wall Street Journal. He is also a frequent speaker at investment, financial planning and tax shelter forums. He has appeared on numerous radio and television programs speaking on the subjects of investment and financial planning.

Gary M. Goldberg

In addition to his extensive business interests, Mr. Goldberg is involved in numerous educational and civic activities.

He currently teaches courses in Securities and Financial Planning at Ramapo College of New Jersey and at Rockland Community College. He is also a member of the President's Council of Dominican College. Gary and his parents continue their long standing affiliation with the Home, and we are especially proud of them and their accomplishments on behalf of the Bialystoker Home and Center.

IDELLE MELAMED-DUBNOW BECOMES AN ATTORNEY

We wish to congratulate Mrs. Idelle Melamed-Dubnow of Evanston, Illinois on becoming an attorney.

Mrs. Dubnow is the daughter of Betty and Leo Melamed of Glencoe, Illinois. Leo Melamed was born in Bialystok and is a prominent financial expert in international currency. He was chairman of the Chicago Mercantile Exchange and head of its international monetary market until 1977.

Mrs. Dubnow's grandparents are our wonderful Bialystoker *landsleit* and good supporters, Faygl (Barakin) and Izaak Melamed (Melamedowicz) of Miami Beach, Florida.

Our officers and directors trust that Mrs. Dubnow will go far in her profession and generate much *nachas* for her parents and grandparents.

DR. SAMUEL PISAR RECEIVES HONORARY DEGREE FROM DROPSIE UNIVERSITY

Noted international lawyer and author, Dr. Samuel Pisar was a recipient of an honorary degree from Dropsie University in Philadelphia on the evening of March 11, 1982. The degree was awarded as part of the 75th Anniversary Convocation of Dropsie University in Celebration of Founders Day. The ceremonies took place at the Mikva Israel Sanctuary - Museum of American Jewish History, also in Philadelphia.

Dr. Pisar received one of three honorary degrees awarded that evening. The other two awardees were The Reverend John M. Driscoll, President of Villanova University and Irving S. Shapiro, Retired Chairman of the Board and Chief Executive Officer of the E.I. duPont de Nemours & Co.

JUDITH AND DR. SAMUEL PISAR

Dr. Pisar received the honorary degree for his outstanding accomplishments as a writer for successfully combining the sensitivities and emotions of pain, suffering and the kindness of humanity. Dr. Pisar is the youngest Bialystoker survivor of Auschwitz. He and his wife came in from Paris, where they live, for the award ceremonies.

Albert J. Wood, Chairman of the Executive Committee of the Board of Trustees of Dropsie University, introduced Dr. Pisar. Dr. Abraham Katsh introduced Reverend Driscoll, and Frederick R. Mann introduced Mr. Shapiro. David M. Goldenberg, President of Dropsie University, conferred the honorary degrees, Mr. Isadore L. Kirschner, Chairman of the Board of Trustees, and a Bialystoker himself, made opening remarks and Rabbi Yoshoa Toledano said the invocation.

The keynote address was delivered by Dr. Pisar on the theme of survival today. He began by saying that as a survivor of Auschwitz it is an especially great honor for him along with the other gentlemen to be the recipient of such a distinguished award. Dr Pisar talked about the Holocaust, the vicious reign of Hitler and the parallels to today. He said that looking back at those dark days on history and the unbelievable price that was paid in lifes, including 6 million Jewish lives, it is almost inconceivable to comprehend the frightening similarities in today's world. But nevertheless, they do exist. Dr. Pisar held the attentiveness of those gathered with his words of warning and caution to be alert to all possibilities.

Also present at the ceremonies was a speical delegation from the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged in New York. The Center was represented by General Secretary, Izaak Rybal, his wife, Molly, and Sol Krim, Chairman of the Board of Directors and his wife, Ethel. Dr. Pisar was especially glad to see that Mr. Rybal and the delegation came from New York to the ceremonies. Dr. Pisar, who will be the guest speaker at the *Bialystoker Memorial Book* dedication in New York on May 16, was happy to hear that the book was finally being published

Mr. and Mrs. Rybal and Mr. and Mrs. Krim returned from Philadelpia enthusiastic and proud that one of their *landsmen* was the recipient of such a distinguished degree from Dropsie University. Dr. Pisar sent warm regards to all his Bialystoker *landsleit* and said he looked forward to seeing them at the forthcoming *Bialystoker Memorial Book* dedication.

Above are (L. to R.) Izaak and Molly Rybal, Judith and Dr. Samuel Pisar, Mrs. Ethel Krim. The missing Sol Krim was the photographer.

FROM THE DESK OF OUR ADMINISTRATOR

YEHOSHUA SCHACHTER

I am pleased to have the opportunity to report to you in writing via the *Bialystoker Stimme,* twice annually. The 6 months in between each publication date allows me to collect a variety of events and accomplishments to expound upon.

As Administrator of the Bialystoker Home, I am particularly proud of our continuous record of furnishing superior health care to our elderly residents. Our high standard of care has recently been affirmed by a team of New York State Nursing Home Inspectors that visited the facility. To better appreciate and understand the procedures of such an inspection requires a brief explanation of past practices and the new method of inspection.

Firstly, inspections are unannounced. Inspectors may come to the facility anytime during the year. The team usually consists of between 5 to 10 individuals trained in different areas of the health care field. Under the old method of inspection, the inspectors or surveyors, as they prefer, look thoroughly into each aspect and every detail of the facility and how it functions.

In the past, it was not unusual for an inspection team to be in a facility for up to two weeks. Inevitably, with this time consuming method, a series of minor infractions will be found and recorded. Very often, these infractions did not at all reflect the standard or quality of care provided by the facility. Having recognized the shortcomings of their former procedures, New York State requested and received permission from the Federal Government to introduce a radically changed inspection method to be more accurately representative of the true quality of care provided to its residents. The new method economizes on time and paper work and produces more comprehensive results. The new method concentrates on several key areas of nursing home care, areas such as, ambulation, nutrition, number of falls and medication among others. The inspection is constructed as such, so that if there is a serious flaw in any of these areas, they go on to inspect additional areas. On the other hand, if the primary areas are satisfactory, the inspection is concluded. Our facility experienced the new method of inspection a short time ago and was given very high grades. We were commended and complimented by the inspection team for the exceptional quality of care provided to our residents.

Additionally, as many of you are aware, the Bialystoker Home has two basic types of residents. There is the nursing home patient, that for all practical purposes requires a hospital like setting and skilled nursing care. Then there is the elderly resident, who is more independent. These residents eat meals in our dining room without too much assistance. They participate in numerous daily activities, in addition to enjoying our park and taking walks outdoors in spring and summer. In the past, the 95 beds in the facility have been more or less evenly split with 50 skilled nursing facility (SNF) or nursing home beds and 45 health related facilty (HRF) beds. However, over the past couple of years, the demand for additional SNF beds has risen, hence we sought to accomodate that demand. About a year ago, we requested permission from the State to increase the number of SNF beds, thereby reducing the number of HRF beds.

On analyzing the new trend, one sees that in today's society our elderly are for the most part more independent. Those that require limited health care and professional attention have a number of alternatives that allows them to remain at home. There are numerous "at home" services that senior citizens can take advange of. On the other side of this, nursing homes have always had waiting lists for patients that are in need of SNF care. Now we can accomodate these demands. Our increase of additional SNF beds has been approved and will be instituted shortly. Our new number will be 71 SNF beds and 24 HRF beds.

I would also like to take this opportunity on behalf of my wife and children to wish everyone a happy and joyous Passover.

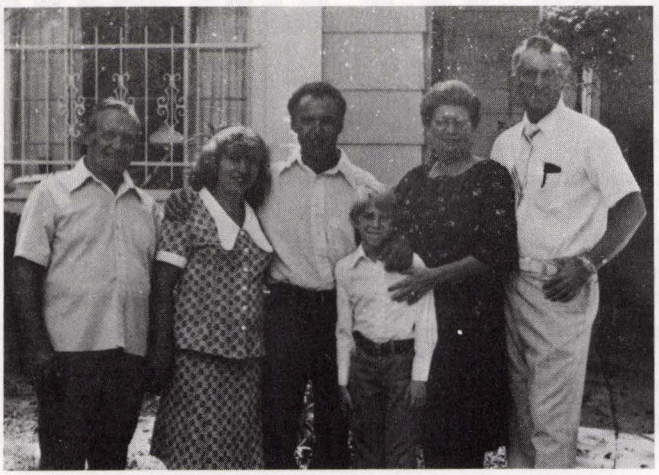
MR. AND MRS. M. ARTHUR TARLOW SHARE THEIR NACHAS WITH US

It is always nice to hear good things from our friends and this time we have good news from the family of our Vice-President of our Board of Governors, Mr. M. Arthur Tarlowe and Mrs. Tarlowe.

His daughter and son-in-law, Sharon and Don Gould, just celebrated their 25th anniversary. The Goulds live in Israel, where Don is assistant dean of Tel Aviv University. He just completed his army reserve training. Their son, Michael, is graduating this spring from N.Y. State University in Albany, N.Y. and will go on to graduate schools in the States before returning to Israel. In the mean time, Mrs. Gould continues to gain recognition as one of Israel's most talented and imaginative artists. She presently has her work on display at one of Jerusalem's major hotels.

The Tarlowe's continue to maintain the fine tradition of Mr. Tarlowe's father, Eli Tarlofsky, who was President of the Bialystoker Center and Home for the Aged for 12 years.

They are long standing members of the Bialystoker Center and Home for the Aged and as Vice-Chairman of the Board of Governors, Mr. Tarlowe and his wife have contributed a great deal by way of support and involvement in all our activities throughout the years.

Ben stands with his hosts, Mr. and Mrs. C. E. Miller and their son Nathaniel

through the gates, I saw my parents, Mr. Miller, and Dr. and Mrs. Jim King at the foot of the stairs. I quickly walked into my mother's open arms. I shook hands with everyone and was hugged by Mrs. Mildred King. The air seemed especially sweet.

The trip to Houston was smooth; Mr. Miller was driving. We enjoyed the light lunch Mrs. King gave us. We talked throughout the trip. I felt as if I had never been away.

I didn't plan what I was going to do during the next five days. I let everything happen and knew that the time would pass smoothly. When we arrived at the Millers' home, my family and I felt welcome. At about 1 p.m. my sister Frieda, her husband, Dr. Ami Dahukey, and their son Aytan arrived from Tucson, Arizona. Later in the day, my brother, Dr. Elliot Lach, and his wife, Tammy, came in from New Haven, Connecticut. That Friday evening, the entire Lach family was together! The other members of the Miller household included Nathaniel, 9, the youngest son; another son, Danny, 22, and his wife, Anna, and Danny's son, Josiah, 2. Aytan Dahukey, at 22 months of age, found in Josiah a perfect friend. I enjoyed playing with the children. I had met my nephew Aytan for the first time.

The city of Houston was beautiful. Yet everything seemed familiar. Once you have lived in a big city you never lose the sense of excitement. I did however, marvel at the great distances we had to cover just to get from place to place. Everyone I met in Houston was friendly. I enjoyed being with people other than the ones I am used to in prison.

Throughout the five days, I felt like an honored guest. I spent every moment constructively. The Millers' phone rang most of the time. I spoke to Mr. Rybal and Rabbi Kronick — who had visited me in prison on two occasions. I even received calls from prison officials, who wished me luck and told me to have a good time.

I didn't think about the past; I was too busy enjoying the present. I felt a new chapter in my life was unfolding. My furlough release indicated to me that the prison officials were moving toward supporting my quest for freedom.

I have been eligible for parole review since May 1975. The Parole Board has denied my application each year since then. Throughout my confinement I have maintained a good disciplinary record. I participated in all education programs in the prison. My academic achievements, awards and activities have been reported in past issues of the *Stimme.* Presently I am studying music theory and guitar. In May 1982, I will be eligible for an AA degree from Lee College and a BBA from Sam Houston State University.

Monday evening, the first night of Rosh Hashanah, Rabbi Walter of Temple Emanuel invited my parents and me to attend services. For the first time since I went to prison, I was able to sit with other Jews and daven. I was anonymous — not the "notorious" Benjmain Lach. I felt serene.

Tuesday, the last day of my furlough, I prepared to return to Huntsville before 4 p.m., according to the terms of the release. The Millers accompanied me and my family to the prison. No one talked about my reconfinement. We continued to enjoy being together.

At about 3:50 p.m., we stood at the foot of the stairs leading to the prison. We said goodbye and I climbed the stairs. My family disappeared and once more I entered the prison walls.

I am happier since the furlough. I have more hope. I discovered that the world outside prison is still as beautiful as it was 14 years ago.

AMERICAN-ISRAEL CHAMBER OF COMMERCE HOLDS 28th ANNUAL DINNER WEDNESDAY, DECEMBER 2, 1981

Once again, it was an evening to remember. The place was the Grand Hyatt Hotel in mid-Manhattan — an elegant edifice recently built, which has restored class to the area.

On Wednesday, December 2, 1981, the American-Israel Chamber of Commerce and Industry held its 28th Annual National Dinner-Dance. The Chairman of the Chamber's National Board of Directors is our distinguished Bialystoker *landsman* from Cleveland, Max Ratner.

The guest speakers were Jeane J. Kirkpatrick, permanent representative of the United States to the United Nations and Eli Hurwitz, President of the Israel Manufacturers Association.

General Secretary and Mrs. Izaak Rybal represented the Bialystoker Center and Home at this important event.

The American-Israel Chamber of Commerce promotes trade relations between the United States and Israel. Max Ratner, a giant figure in the American Jewish community and Chairman of the Board of Forest City Enterprises, is a prime mover in the effort to bring the two countries closer together.

A lovely fashion show of the latest American and Israeli dress designs was featured.

The Bialystoker Center and Home is proud to be a part of an organization that promotes friendly and cooperative relations between the Jewish state and the U.S.

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK APRIL, 1982 No. 330

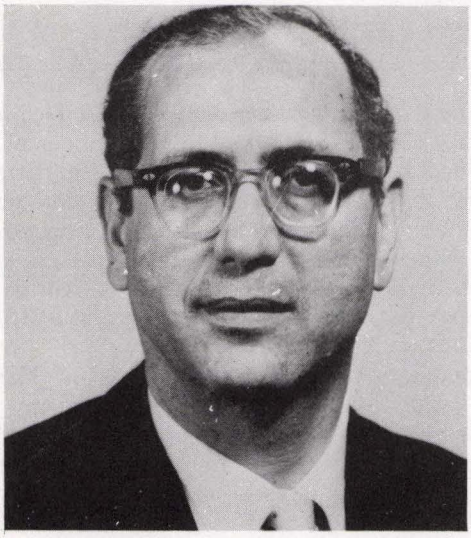
FREEDOM FOR A WHILE

BY BENJAMIN LACH

Almost 14 years elapsed since I spent time with my family outside prison. On September 25, 1981, the Texas Department of Corrections granted me a five-day furlough. I could leave prison and be with my loved ones.

Although the furlough program has been in effect for almost two years, I applied for a September 1981 release because I wanted to wait for the right time. The "right time" was when all the members of my family could make the trip to Texas. I was also required to specify someone on my visiting list who would pick me up and take me back. That person has to be a Texas resident.

My family and I decided that the best time would be the weekend of September 26-27. Tuesday of the next week was Rosh Hashanah. We could attend services together.

Rabbi Moshe Cahana, Houston Texas

The furlough program offers inmates leaves every six months if they behave. I consulted my supervisor, Richard Hartley, administrative assistant to the prison director. He responded positively. I also asked two other officials to support my furlough application. "Your institutional record will speak for you," one said

Only a week before I officially submitted the request to Warden Jack B. Pursley, my mother and Charles Miller, a family friend, came to visit me. I suggested they speak with the warden about my furlough. Their conversation turned out to be productive. Later both the warden and his assistant, Jerry Peterson, said they would approve the fulough. I was elated. Now I would have to await the decision of the Bureau of Classification Committee.

Ben proudly stands with his father and mother

I wrote to Houston Rabbis Roy A. Walter and Moshe Cahana and asked for their support. They immediately sent letters of recommendation to the prison officials. I felt I would soon be able to reunite with my family.

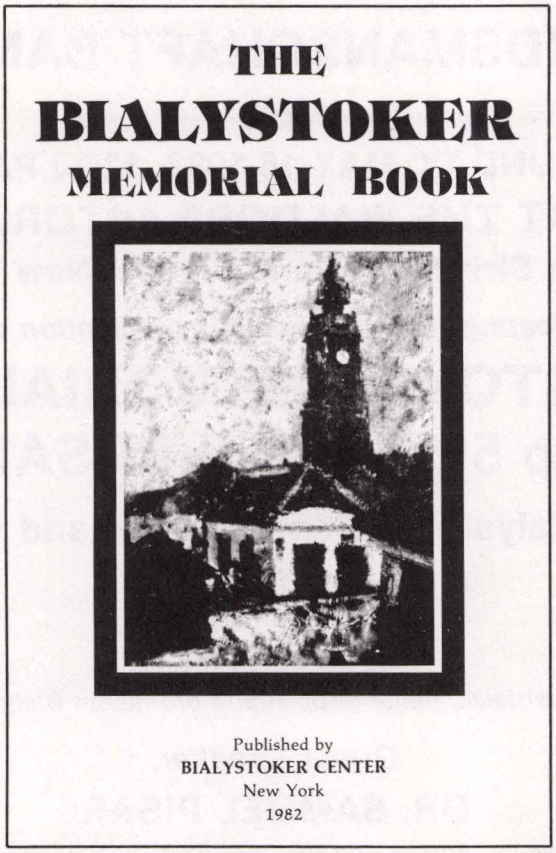
While I waited for approval of the furlough, Mr. and Mrs. Miller notified me and my family that their home in Houston was ours. A week before the release date I requested, the prison authorities notified me that my furlough had been approved. I couldn't believe this was really happening. The next day I was given a physical. Thursday night — the eve of my departure — I was wide awake with anticipation.

Friday morning I was ready for processing. At 7 a.m. I was given a blue suit; the prison uniforms are white. My picture was taken and I signed forms that I would abide by all the furlough regulations.

At 7:55 I was told I could leave the prison; my relatives were waiting for me outside. As I walked

THE BIALYSTOKER MEMORIAL BOOK

After half a century, the Bialystoker Center in New York continues to diligently serve our *landsleit* and be firmly committed to causes on behalf of the State of Israel and Jews the world over. The Bialystoker Center, deeply rooted in the Jewish Lower East Side, today is the heart of *landsleit* around the world. Our institution is an integral part of Jewish life. Now, with great pride, the Bialystoker Center presents the long awaited publication of the *Bialystoker Memorial Book.* The publication of this book is one of the greatest accomplishments of the Center to date. After many years of great difficulty and tireless effort on behalf of the leaders, members and supporters of this institution, as well as the dedication of several key individuals has the publication of this worthy book become possible.

The *Bialystoker Memorial Book* will be a total of 600 pages impressively bound with many pictures. The book no doubt will be considered by all *landsleit* a publication worth owning. The book begins with the founding of the town of Bialystok through today, including news and information about Bialystoker all over the world. Additionally, 200 pages will be published in English, enabling the new generation, the children of Bialystoker *landsleit,* to read, learn and understand their ancestry and roots. In Argentina, the English section is being translated into Spanish for the children of our Latin-American *landsleit.*

Be among the first to reserve your copy of the *Bialystoker Memorial Book* by filling out and sending in the coupon that is attached to this page of the *Bialystoker Stimme.* Also, please tell other *landsleit,* as well as your friends, about the new publication of this historical volume. The unforgettable history section of the book highlights 100 years of life in Bialystok, the development of the Jewish community, and Bialystok in general, in which the Jews played a vital role. The book includes many articles on Jewish life in this once world renowned community, from the old days through the days of World War II and the Holocaust, as well as the courageous Bialystoker resistance to Hitler. Our *landsleit* that contributed articles to the book write about the various individuals from Bialystok that are today well known personalities and builders of multi-million dollar corporations, as well as stories of the Kedoshim, martyrs and those that resisted the Nazis.

The Bialystoker Memorial Book is divided into sections that include the following chapters: 1) *A Message from the Book Committee* 2) *Foreword* 3) *In Old Bialystok 4) The New Era* 5) *Pre-Holocaust* 6) *The Tragic Beginning* 7) *Under the Nazi Yoke* 8) *Yearning for the End* 9) *Resistance and Death* 10) *After the Liberation* 11) *The Destiny of the Children* 12) *Helping One Another* 13) *The Witnesess and the Victims* 14) *Landsleit Around the World.*

Reserve your copy of the *Bialystoker Memorial Book* that will be an everlasting monument to the memory of all our loved ones that were killed by the Nazis. The *Bialystoker Memorial Book* will also be an eternal monument to the Kedoshim and martyrs burned in the crematoria with their ashes spread over Europe.

PASSOVER ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the
BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.
228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK APRIL, 1982 No. 330

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

A LANDSMANSCHAFT BANQUET

ON

SUNDAY, MAY 16,1982, 12:30 P.M.

AT THE WALDORF ASTORIA

49th Street and Park Avenue, New York

Dedicating the long awaited publication of the

BIALYSTOKER MEMORIAL BOOK AND 50th ANNIVERSARY

of the Bialystoker Center, Home and Infirmary

Chairman:

MAX RATNER

well known industrialist, philanthropist and prominent Bialystoker landsman

Guest Speaker:

DR. SAMUEL PISAR

noted international lawyer, author and the youngest Bialystoker survivor of Auschwitz

Greetings:

IZAAK RYBAL
General Secretary of the Bialystoker Center and Home

I. SHMULEWITZ
Editor of the Bialystok Memorial Book

Entertainment:

SHOSHANA RON

Well known singer in a program of popular Yiddish, Hebrew and English tunes.

Smorgasbord and Dinner *$35.00 per person.*

Please make reservations as soon as possible.